

16

מועצת הממשלה

250

457

נספח

26

445

מסמך

שם תיק: נספח ממשלה 445 - 457
מוצהר פיו: **א-3/223**
מוצהר פריט: R00050sd
כתובת: 3-312-1-3-6
תאריך הדפסה: 03/07/2022

מקומות האל ללא

לאלהי מלוא

7

שר המשטרה

ירושלים, ל' באדר א' תשל"ג
4 במרץ 1973

אל: מזכיר הממשלה

הנדון: תזכיר להצעת חוק תיקון פקודת מס הכנסה מס' 19 תשל"ג - 1973

1. בשובי השבוע מחו"ל מצאתי את התזכיר הגדוש הנ"ל משובץ בסדר היום של ישיבת הממשלה הקרובה.
מסעמים מוכנים היה הטיפול בתזכיר זה מואץ ביותר. והשהות שניתנה למשרדי הממשלה לגבש עמדה, קצרה מאד יחסית.
בהיות אנשי המשטרה והסוהרים נתונים בתנאי עבודה מיוחדים הנובעים מאופי תפקידיהם, וכתוצאה מכך להוראות של חוקים מיוחדים וספציפיים בנוגע לתנאי השירות והפרישה, היה על משרד המשטרה לבדוק את ההשלכות של השינויים שינבעו מן התיקון המוצע לגבי תחומים שונים ורבים יחסית, ובזמן הקצר שהוקצה לכך לא הספקנו להשלים את הבדיקה הזאת.
מכל מקום, הנני מבקש לצרף, מספר הסתייגויות שלי לדיון בחלק מן ההצעות שבתזכיר.
2. א. בהתאם להצעת התזכיר יינתן פטור ל-25% מן הקיצבה הן במקרה של הירון והן לתשלומים התקופתיים למי שפורש בגיל 55 באשה או בגיל 60 בגבר או אחרי 30 שנות שירות בגבר ו-25 שנות שירות באשה.
פטור זה יבוא במקום הפטור הניתן כיום להיוון קיצבה בשעור של 25% ללא הגבלת גיל.
לפי הוראות המעבר שבתיקון המוצע, גם מענק שהתקבל תוך 15 שנה לפני תחילת תוקפו של החוק המוצע והיוון קיצבה שנעשה תוך התקופה האמורה יובאו בחשבון לענין הקטנת הקיצבה הפטורה ממס.

בהתאם לחוק הגימלאות (נוסח משולב) 1970 מוסמך המפקח הכללי של המשטרה להוציא לקיצבה איש משטרה ששרת 10 שנים לפחות והגיע לגיל 55, ובהתאם לנוהג הקיים כל איש משטרה המגיע לגיל 60 מוצא לקיצבה (במקום בגיל 65 בסקטורים האחרים) - כל זאת בהתחשב עם האופי והקשיים המיוחדים הכרוכים בתפקידי המשטרה אשר גורמים להתבלות מוקדמת.

הוראות החוק בענין זה חלות גם על הסוהרים. בעוד משרת החוק המוצע היא להטיב את התנאים של הפורשים לגימלאות, הרי הוראות אלו, בצורתן המוצעת, לא זר כלבד שאין בהן הקלה לאנשי המשטרה אלא אף החמרה ניכרת שתחול גם רטרואקטיבית ותפגע באנשים שיצאו לקיצבה לפני שנים, לפני הגיעם לגיל הפרישה שנקבע בחוק המוצע, והיוונו אז חלק מקצבתם.

ב. בהתחשב עם הסיכונים בהם נתונים אנשי המשטרה חוקק בשנת 1955 חוק המשטרה נספים ונכים שהחיל על אנשי המשטרה את חוק הנכים (תגמולים ושיקום) תשט"ו וכן את חוק משפחות החיילים שנפגעו במערכה (תגמולים ושיקום) תש"י בגין נכות או מוות. במובן זה דומה מצבם של אנשי המשטרה ושל הסוהרים לזה של אנשי הצבא, ואמנם שכיחים המקרים שבהם מוצאים אנשי לקיצבה מוקדמת בשל מצב בריאות מעורער גם ללא נכות, ויש גם מקרי מוות תוך כדי ועקב השירות, הגוררים תשלומי מענקים וקיצבאות. קיצבאות המשתלמים לנכים ולמשפחות חיילים שוטרים וסוהרים, וכן מענקי מוות, פטורים כיום ממס. על פי התיקון המוצע יוטל מס על מענקי מוות וקיצבאות מהוונות, ואין קביעה מפורשת שהתיקון לא יפגע בקיצבאות ובמענקים המשתלמים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) וחוק משפחות החיילים שנפגעו במערכה (תגמולים ושיקום).

ג. אנשי משטרה, החברים בקופת הסכון מקבלים, על פי החוק הקיים, זיכוי במס בשעור של $27\frac{1}{2}\%$ מסכום ההסכון עד לסכום הודשי של 75 ₪. התיקון המוצע אמנם יגדיל את ההסכון החודשי המקסימלי ל-125 ₪, אך יקטין את הזיכוי ל-15% מסכום ההסכון, ויש בכך משום הרעה.

שר המשטרה

- 3 -

3. משרד המשטרה מבקש כי גיל הפרישה שנקבע בתיקון המוצע לענין הפטור ממס לא יהול על אנשי המשטרה ועל הסוהרים, וכי ההוראות הקיימות בכל הנוגע למענקים ולקיצבאות של אנשי המשטרה והסוהרים וכן של זכאים על פי חוקי השיקום, לא ישונו לרעתם.

שלמה הלל

תזכיר-הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס. 19), תשל"ג-1973

ה צ ע ה ל ח ל ט ה

מ ח ל י ט י מ לאשר את תזכיר-הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס. 19),
תשל"ג-1973 המצורף בזה, ולהסמין את שרי האוצר והמשפטים לבסח את הצעת החוק
ולהגישה מיד לכנסת.

ד ב ר י ה ס ב ר

הענין דחוף ביותר מאחר שהחוק צריך להיכנס לתוקף ב-1 באפריל 1973.

מוגש על ידי שר האוצר

נספח 457

כ"ו באדר א' תשל"ג
28 בפברואר 1973

תזכיר - הצעת חוק

א. שם החוק המוצע:

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 19), תשל"ג - 1973.

ב. עיקרי הוראות החוק המוצע, מטרתו והצורך בו:

1. ביכויים אישיים ושיעורי המס

מבוא

בשנת 1964, בעקבות המלצות ועדה ציבורית, נעשתה רפורמה במס הכנסה, שהתבטאה בהפחתה ניכרת של שיעורי המס; ואולם מאותה שנה עלו בהתמדה שיעורי המס והמילדות כתוצאה מצרכים דחופים של המשק וביחוד מאז מלחמת ששת הימים.

אחוז מס ההכנסה והמילדות מההכנסה הלאומית עלה מ-10.2% בשנת 1964 ל-16% בשנת 1971, וחלקם של המסים הישירים והמילדות מכלל המיסים עלה מ-39% בשנת המס 1964 ל-48% בשנת המס 1971; ובהשוואה לארצות אחרות - שיעורי המס והמילדות המוטלים כיום בארץ, הם מהגבוהים בעולם.

הגדלת שיעורי המס והמילדות, והעליה שחלה בהכנסות הנישומים (הן ההכנסה הריאלית והן הכנסה נומינלית) הביאו לכך שיותר ויותר יחידים הגיעו לתשלום מס ומילדות בשיעורים שוליים גבוהים. ברור שלנטל גבוה של מס הכנסה, וביחוד לתלילות הגדולה של מערכת השיעורים השוליים, יש השפעה שלילית על הפעילות הכלכלית - על הרצון לעבוד ולהשקיע, וכתוצאה מכך גם על רמת התוצר הריאלי ועל קצב הצמיחה הכלכלית.

במגמה להבדיל את המצב, מינה שר האוצר בינואר 1971 ועדה ציבורית בראשות השופט אשר, והמיל עליה את בדיקת מערכת המסים ומילדות החובה הממשלתיים ומתן המלצות לתיקונים במערכת.

השיבויים המוצעים כאן הם בעקבות ההמלצות של ועדת אשר, ועיקריהם: העלאת סף החיוב במס והפחתת נטל המס תוך כדי מיתון התלילות בסולם השיעורים.

תחילתה של הרפורמה במערכת המס והמלוות בעשתה בשנת 1972 - בה בוטל מילווה החסכון על ההכנסה והופחת היטל הבטחון מ-15% ל-10%. בסך הכל הופחת אז הנטל הכולל של המס והמלוות על הכנסות של יחידים ב-10% בממוצע.

ההצעה המובאת עתה היא להשלמת הרפורמה, ולפיה תהיה עכשיו הפחתה נוספת של 15%, בערך, מן הנטל הכולל. בסך הכל תסתכם הרפורמה בהפחתה ממוצעת של קרוב ל-25%.

השפעת ההצעות על ההכנסה הצפויה ממס הכנסה וממלוות בשנת המס 1973 תהיה הפחתה של 380 מיליון לירות.

הרפורמה המוצעת מושתתת על שלושה שיקולים עיקריים:

(א) שיקולים כלכליים - ההשפעה השלילית של נטל המס הגבוה, וביחוד השעורים השוליים הגבוהים, על הרצון לעבוד ולהשקיע, כאמור לעיל.

(ב) שיקולים חברתיים - הרצון לקבוע חלוקה צודקת של נטל המס על השכבות החברתיות השונות. לשם כך הוצעה מערכת אשר מידת הפרוגרסיביות שלה גדולה יותר מזו שהונהגה ברפורמה של 1964.

(ג) שיקולים תקציביים - היקף הרפורמה בקבע, בין היתר, בהתחשב בצרכים התקציביים של המדינה בשנים הבאות.

ואלה עיקרי הרפורמה:

1. העלאת סף החיוב במס. עקב הגדלת הניכויים האישיים יעלה סף החיוב במס, לשכיר כמפורט להלן:

רווק	311 ל"י	במקום	240 ל"י לפי	החוק הקיים
רווק מעל 30	374 "	"	287 "	"
בשוי בלי ילדים	421 "	"	338 "	"
בשוי אב לילד אחד	526 "	"	407 "	"
בשוי אב לשני ילדים	631 "	"	475 "	"
בשוי אב לשלושה ילדים	747 "	"	620 "	"
בשוי אב לארבעה ילדים	863 "	"	745 "	"
בשוי אב לחמשה ילדים	979 "	"	863 "	"

על ידי כך יצאו ממעגל משלמי המס כ-50,000 מפרנסים ברמות הכנסה במוכות.

2. הפחתת השעורים השוליים.

התלילות הקיימת כיום במערכת השעורים השוליים תפחת במידה רבה במערכת המוצעת. למשל: שכיר, בשוי ואב לשני ילדים שמשכורתו 1200 ל"י חייב היום לשלם 43.9 ל"י בוספות של מס ומלווה על הכנסה בוספת של 100 ל"י; לפי החוק המוצע - 33.0 ל"י שכיר כ"ל שמשכורתו 1400 ל"י חייב כיום לשלם 55.4 ל"י בוספות על תוספת 100 ל"י - לפי החוק המוצע רק 37.8 ל"י. על משכורת של 1750 ל"י יופחת השעור השולי מ-61.7% ל-51%.

השעור השולי המכסימלי של המס יהיה 63% מהכנסה של 4,150 ל"י לחודש ומעלה, לעומת 68.75% מהכנסה של 3,300 ל"י לחודש כיום. (ביחד עם מלווה בטחון יהיה השעור המכסימלי 70% - לעומת 75.75% כיום).

3. פישוט מערכת המס.

כדי לפשט את חישוב המס מוצע להטמיע בתוך מערכת הניכויים, והשיעורים הן את פטור תוספת היוקר הקיים (בעד התקופה שעד 31 במרס 1973) והן את הזיכוי בעד ביטוח לאומי, ביטוח רפואי והוצאות ריפוי. בקביעת הניכויים המוגדלים ושעורי המס המוקטנים הובא איפוא בחשבון פיצוי מלא על ביטול הפטור והזיכוי הקיימים, אך הפיצוי המחוייב מהטמעת הפטור והזיכוי הוא, כאמור, רק חלק מהשינוי המוצע בניכויים ובשיעורים.

כל תוספת יוקר חדשה, מעל זו הקיימת ב-31.3.73, תהיה פטורה ממס גם להבא.

היטל הבטחון יבוטל ויוטמע אף הוא בתוך מערכת השעורים. בהתאם לכך יתוקנו גם שעורי המס המוגבלים כך שיכללו את היטל הבטחון הקיים.

ואלה התיקונים המוצעים:

1. ניכויים אישיים

א. בסעיף 34 לפקודה (1) - בסעיף קטן (א) -
הניכוי לתושב יוגדל מ-1700 לירות ל-3540 לירות.

(2) בסעיף קטן (ב) - הניכוי המיוחד לתושב
שהוא רווק יוגדל מ-400 לירות ל-720 לירות.

ב. בסעיף 35 - הניכויים המיוחדים בשל זיקנה
יוגדלו מ-325 לירות ל-480 לירות ומ-650 לירות ל-960 לירות.

לעבין זה תיווסף הוראה שתקבע כי הניכויים
האמורים לזיקבה לא יחולו על מי שזכאי לפטור
על קיצבה. במקרה כזה יהיו הניכויים המיוחדים
360 ל"י לגבר שמלאו לו בשנת המט 60 שנה
ובאשה - 55 שנה ו-720 ל"י לגבר שמלאו לו
65 שנה ובאשה 60 שנה.

ג. בסעיף 36 - (1) הניכוי המיוחד לבנה שאיבד מכושר
עבודתו 25% או יותר אך פחות מ-50%,
יוגדל מ-550 לירות ל-780 לירות.

(2) הניכוי לבנה שאיבד מכושר
עבודתו 50% או יותר, יוגדל
מ-900 לירות ל-1320 ל"י.

ד. בסעיף 36א - הניכוי המיוחד לחרש - אלם יוגדל
מ-550 לירות ל-780 לירות.

ה. בסעיף 37 - הניכוי הניתן לתושב בשל אשה
יוגדל מ-800 לירות ל-1260 לירות.

ו. בסעיף 38 - הסעיף דן בניכוי בשל אשה עובדת
כאשר נעשה חישוב מס משותף.

(1) הניכוי בשל אשה עובדת כאשר אין ילדים
יוגדל מ-650 לירות ל-900 ל"י.

(2) הניכוי בשל אשה עובדת כאשר יש ילדים
יוגדל מ-1050 לירות ל-1440 ל"י.

(3) הניכוי בשל אשה עובדת שמלאו לה 55 שנה
יוגדל מ-325 לירות ל-480 ל"י ואם מלאו
לה 60 שנה, יוגדל הניכוי מ-650 לירות
ל-960 לירות.

ואם ההכנסה כללה קיצבה שחל עליה פטור,
יהיה הניכוי לאשה שמלאו לה 55 שנה -
360 לירות ולאשה שמלאו לה 60 שנה -
720 לירות.

(4) הביכוי בשל אשה עובדת שאיבדה מכוסר עבודתה

25% או יותר, יוגדל מ-550 לירות ל-780 לירות, ואילו הביכוי בשל אשה כאמור שאיבדה 50% ויותר מכוסר עבודתה, יוגדל מ-900 לירות ל-1320 לירות.

(5) תיווסף פיסקה חדשה שתעביק ביכוי

לנישום שאשתו עובדת והיא חרשת אילמת. הביכוי יהיה בסכום 780 לירות.

ז.

בסעיף 39 - הביכוי המיוחד בשל אשה העוזרת לבעלה כאשר אין ילדים - יוגדל מ-325 ל-480 לירות ואילו הביכוי כאשר יש ילדים יוגדל מ-475 לירות ל-660 ל"י.

ח.

בסעיף 40 - בסעיף קטן (א) -

(1) הביכוי הביתן בשל כל אחד משני הילדים הראשונים יוגדל מ-500 לירות ל-1200 ל"י והביכוי בשל כל ילד נוסף יוגדל מ-1000 לירות ל-1320 לירות.

(2) הביכוי הביתן לאלמן או גרוש שיש לו ילדים יוגדל מ-1000 לירות ל-1644 לירות.

(3) מוצע להגדיל את סכום ההכנסה של ילד שעדיין מזכה את הוריו לביכוי בשלו מ-600 לירות ל-900 לירות.

בסעיף קטן (ב) - מוצע להגדיל את הביכוי הביתן בשל ילד המשרת בצבא מ-400 לירות ל-540 לירות.

ט.

בסעיף 41 - בסעיף קטן (א) - הביכוי המכסימלי הביתן בשל בן משפחה שהוא בטול יכולת לקיים את עצמו יוגדל מ-300 לירות ל-420 לירות; סך כל הביכויים בשל בטולי יכולת יוגדלו מ-600 לירות ל-840 לירות, והביכוי הביתן כאשר כל בני המשפחה שבעדם נתבע ביכוי כזה הם הורים, יועלה מ-1200 לירות ל-1680 לירות.

בסעיף קטן (ב) בקבע שביכוי לפי סעיף קטן (א) לא יינתן בשל בן משפחה שהכנסתו באותה שנה, לרבות הכנסה פטורה ממס - עלתה על 1700 לירות, ולגבי בן משפחה שהוא הורה שבן זוגו חי אתו - אם הכנסתו עלתה על 2100 לירות, מוצע להעלות את הסכומים מ-1700 ל-2500 לירות ומ-2100 ל-3500 לירות.

בסעיף 42(ב) - הביכוי המיוחד הניתן בשל אשה משותקת, מורתקת למטתה וכו' ולגבי ילד משותק, עורר או מפגר יוגדל מ-650 לירות ל-960 לירות.

תיווסף הוראה חדשה שתעניק ביכוי מיוחד של 960 לירות גם להורה משותק, רתוק למטתו וכו'.

(ג) - הביכוי המכסימלי בשל בן משפחה כאמור לעיל, המוחזק במוסד מיוחד יוגדל מ-850 לירות ל-1200 ל"י, ותימחק ההגבלה הקיימת בדבר התרת 2/3 מההפרש שבין ההוצאות הממשיות והביכוי המוגדל לפי סעיף קטן (ב).

בסעיף 66(א) (4) - הביכוי הניתן לאם עובדת י'א' שיש לה חישוב נפרד יוגדל מ-800 לירות ל-1260 לירות.

בסעיף 67 - הביכוי הניתן בשל אשה העובדת במשק י'ב' החלקאי שלה יוגדל מ-250 לירות ל-300 לירות.

תיווסף הוראה בענין ביכוי הוצאות ריפוי מיוחדות - י'ג'

ייקבע כי בחישוב הכנסתו של יחיד תושב ישראל, יותר לו ביכוי של אותו חלק מהסכום שהוציא בשנת המס לטיפול רפואי מיוחד, והעולה על 15% מסך כל הכנסותיו בשנה שבה נעשה הטיפול, אם ועדה רפואית שנתמנתה על פי תקנות שיתקין שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, קבעה כי הטיפול הרפואי היה חיוני להמשך פעילותו בעבודתו או עסקו שמהם צובע עיקר הכנסתו. ובלבד שלא יותרו בביכוי הוצאות שייקבעו על ידי שר האוצר בתקנות.

ה ס ב ר

הוצאות הריפוי הרגילות שהתרתן בבעה מסעיף 45, הוטמער בהגדלת הניכויים האישיים; אך מוצע לאפשר ניכוי (שעד עתה היה בלתי אפשרי) של הוצאות בסכומים גדולים אשר היו חיוניות להמשך השתכרותו של הנישום.

2. שיעורי המס

א. בסעיף 121 - אלה השיעורים החדשים המוצעים:

בסעיף קטן (א)

(1)	על כל לירה	מ-2,000	הלירות	הראשונות	- 18	א"ג
(2)	" "	מ-2,000	הלירות	הבאות	- 20	"
(3)	" "	מ-2,000	הלירות	הבאות	- 23	"
(4)	" "	מ-2,000	הלירות	הבאות	- 26	"
(5)	" "	מ-2,000	הלירות	הבאות	- 30	"
(6)	" "	מ-2,000	הלירות	הבאות	- 35	"
(7)	" "	מ-2,000	הלירות	הבאות	- 40	"
(8)	" "	מ-2,000	הלירות	הבאות	- 45	"
(9)	" "	מ-4,000	הלירות	הבאות	- 50	"
(10)	" "	מ-4,000	הלירות	הבאות	- 53	"
(11)	" "	מ-6,000	הלירות	הבאות	- 55	"
(12)	" "	מ-6,000	הלירות	הבאות	- 58	"
(13)	" "	מ-6,000	הלירות	הבאות	- 60	"
(14)	" "	בוספת			- 63	"

בסעיף קטן (ב)

ייקבע כי על אף האמור בפסקאות (1) עד (3) של
סעיף קטן (א) יהיה שיעור המס שתושב חוץ חייב בו
על 6,000 הלירות הראשונות של הכנסתו החייבת -
25 אגורות ללירה, במקום על 3,500 - כיום.

ב. שיעורי המס בסעיפים 91 ו-122 עד 128 יועלו
בשיעור היטל הבטחון שיבוטל, כמפורט בפסקאות
ג-י שלהלן.

ג. בסעיף 91 - שיעור המס המכסימלי על ריווח הון
יועלה מ- $32\frac{1}{2}\%$ ל-40%.

ד. בסעיף 122 - שיעור המס המכסימלי על הכנסה מהענקה
בעד פיריון עבודה יועלה מ-15% ל-20%.

ה. בסעיף 123 - שיעור המס המכסימלי על תוספת שכר
בעד עבודה במשמרת לילה יועלה מ-20% ל-22% ועל
הכנסה בשעות נוספות מ-25% ל- $27\frac{1}{2}\%$.

ו. בסעיף 124 - שיעור המס המכסימלי על דמי מפתח
ופרמיות ומקורם באחוזת בית יועלה מ- $32\frac{1}{2}\%$
ל-40%.

ז. בסעיף 125 - שיעור המס המכסימלי על הכנסה שנתקבלה
ממכירת פטנט או מדגם או זכות יוצרים כשההמצאה
או היצירה איננה בתחום העיסוק הרגיל יועלה
מ- $32\frac{1}{2}\%$ ל-40%.

ח. בסעיף 125א - שיעור המס המכסימלי על הכנסה שנתקבלה
לאחר פטירה יועלה מ- $32\frac{1}{2}\%$ ל-40%.

ט. בסעיף 126 - שיעור מס החברות יועלה מ-35%
ל-38%.

י. בסעיף 128 - (1) בסעיף נקבע כי אם שיעור המס על

ריווח הון של חבר-בני-אדם הוא

פחות מ- $32\frac{1}{2}\%$ יראו את חציו כמס

חברות וחציו כמס הכנסה. מוצע

להעלות את השיעור האמור ל-40%,

ובהתאם לכך את המחצית -

מ- $16\frac{1}{4}\%$ ל-20%.

(2) "הכנסה מיוחדת" מוגדרת, בין השאר,

כהכנסה מפרמיה או מדמי מפתח שמקורם

באחוזת בית ושחבר-בני-אדם שילם

עליה לפקיד השומה $32\frac{1}{2}\%$ תוך 30

יום מיום קבלתה; מוצע להעלות את

השיעור האמור ל-40%.

2. מכלול התיקונים הקשורים בביטוח הסוציאלי -

מבוא

ההצעות בפרק זה מושתתות על המלצותיה של ועדת אשר.

נקודת המוצא בקביעת ההוראות השונות המתייחסות לרכישת ביטוח סוציאלי, היתה מתן הקלות במס לשם צבירת סכומים שיאפשרו קיום הוגן לאדם הפורש מעבודתו בהגיעו לגיל פרישה או כאשר הוא נאלץ לצמצם את עבודתו במידה ביכרת מחמת זכות. הסכום שבראה מתאים כבסיס לענין זה הוא סך כל ההכנסה מכל המקורות עד לסכום של 30.000 לירות לשנה. הכנסה בגובה זה, תקרא "הכנסה מזכה", ולפיה יחושבו הסכומים שיוצאו לשם רכישת הזכויות הסוציאליות, שבשלהם יינתנו ההקלות ממס וכן למענקים, התגמולים והקיצבות שבשלהן יינתנו פטורים ממס.

התיקונים החדשים מתייחסים לשלושה מישורים שונים, הקשורים זה בזה והמשלימים זה את זה.

ואלה הם: האחד - תשלומי מעביד לקופת גמל עבור פיצויים, תגמולים וקיצבה בשל עובדיו; השני - תשלומי יחיד לקופת גמל לרכישת זכויות תגמולים וקיצבה והשלישי - תשלומי קופת הגמל לחברי הקופה, בין אם מקורם בתשלומי המעביד ובין בתשלומי החבר וכן תשלומים ישירים של המעביד לעובדו.

המישור הראשון - (תשלומי מעביד לקופה).

לפי החוק הקיים תשלומי של המעביד לקופת גמל עבור זכויות סוציאליות לעובדו איבדו נחשב כהכנסת עבודה בידי העובד, אך המעביד זכאי לזכותו מהכנסתו במסגרת השיעורים שבקבעו בתקנות (עבור פיצויים - $8\frac{1}{3}\%$ ממשכורת העובד, ללא תקרה; לתגמולים - 5% מהמשכורת ללא תקרה ואם איבדו מפריש לפיצויים ותגמולים הוא יכול להפריש $13\frac{1}{3}\%$ לקיצבה).

הניכוי מהכנסת המעביד ניתן, איפוא, מיד עם ביצוע התשלום לקופת הגמל ואילו חיובו של העובד במס על חלק מהסכומים שהוא מקבל מקופת הגמל, נעשה כעבור שנים. (העובד מתחייב במס רק על פיצויים עודפים ואילו התגמולים, בגבולות השיעורים שבקבעו להפרשה, פטורים ללא תקרה של סכום).

מהסיבה האמורה וכן בהתאם לגישה שיש לאפשר צבירת זכויות במידה סבירה, מוצע לקבוע כי תשלומים של מעביד לקופת גמל בשל עובדו עבור פיצויי פיטורין, תגמולים וקיצבה, העולים על $13\frac{1}{3}\%$ (לפי החלוקה הקיימת היום) אך מהכנסה של עד לסך כולל של 2500 לירות לחודש בין אם הוא ממעביד אחד ובין אם ממספר מעבידים - יהיו הכנסת עבודה. כמו כן יהיו הכנסת עבודה, תשלומים בשל שכר העולה על 2500 לירות לחודש (שהוא למעשה הבסיס להכנסה המזכה - 30.000 ל"י לשנה - שבקבעה כגבול עליון למתן הקלות).

לשם כך יתוקן סעיף 2(2) לפקודה.

במקביל לקביעה של סכומים אלה כהכנסת עבודה, ייקבע שכאשר הסכומים המצטברים מהפרשות שבעבורן שולם מס במקור, ישולמו לעובד - יהיו הם לרבות הרווחים שהצטברו עליהם, פטורים ממס. (סעיף 9א המוצע).

שני החידושים העיקריים שבהצעה האמורה הם: (1) הקדמת גביית המס על התשלומים העודפים לקופת הגמל ו-(2) קביעת תקרה של פטור גם לסכומים של תגמולים.

המישור השני - (תשלומי יחיד לקופת גמל) - דן בקביעת שיעורי התשלומים לקופת גמל שנשלחם יינתנו לנישום ניכויים וזיכויים. במגמה להביא לשוויון בין העצמאיים לשכירים מבחינת הזכויות הסוציאליות במישור המס, מוצע להגדיל בשיעור ניכר את ההפרשות שיתרו בניכוי וזיכוי לנישום עצמאי או לשכיר שבהנה מזכויות סוציאליות חלקיות בלבד - כמו שכיר שיש לו זכות רק לקבלת פיצויים, או שכיר שיש לו גם הכנסות כעצמאי ואשר יקבל מעתה השלמה על הפרשותיו שאינן משכר.

השיעורים המוצעים הם - לגבי ניכויים : 11% מהכנסה מזכה (עד ל-30.000 לירות לשנה) (3,300 ל"י) לעומת 5% כיום מהכנסה זהה (1,500 ל"י). לגבי זיכויים: 5% מההכנסה מזכה (1500 ל"י) לעומת 7½% מ-8.000 לירות (600 לירות) ועוד 20% מ-1500 לירות (300 לירות).

בסך הכל יהיו, איפוא, ההפרשות שעבורם ניתנים הזיכוי והניכוי לעצמאי - 16% מהכנסה שאינה עולה על 30,000 לירות. שיעור זה מאפשר רכישת פנסיה מקיפה לפי בסיס ההכנסה שבעדה שולמו ההפרשות.

עם זאת, במגמה להמריץ את הנישום העצמאי להגדיל את חסכוניותו להבטחת עתידו, נקבע כי אם הפרשותיו לא יעלו על 10% מהכנסתו המזכה - יינתן לו ניכוי של המחצית האחת וזיכוי בעד המחצית השניה. עודף הניכוי ינתן לו רק על הפרשות מעל ל-10%. כידוע גם לגבי שכירים יותר למעביד ניכוי בשל תשלומים עבור התגמולים עד ל-5% רק בתנאי של הפרשה מקבילה על ידי השכיר, שבעדה הוא מקבל זיכוי של 5%.

לשכירים שרק חלק מהכנסתם היא מהכנסת עבודה, תותר
השלמת הביכויים והזיכויים על ההפרש שבין הכנסת
העבודה ל-30,000 לירות; ולגבי אותו חלק מהכנסת
העבודה שבעדה זכאי השכיר לפיצויים בלבד, יותרו
ביכויים וזיכויים של 10% מההכנסה המזכה.

סך כל ההפרשות שעבורם יינתנו הביכוי והזיכוי בעד
הכנסת עבודה יהיה $18\frac{1}{3}\%$ מהכנסה מזכה; היינו, ב- $2\frac{1}{3}\%$
יותר מאשר לעצמאי, וזאת בכדי להבטיח את הזכות
לפיצויים והתנאים הטובים ביותר במתכונת המקובלת.

עובד הזכאי לקצבה במישרין ממעבידו לא יהיה זכאי
לזיכוי או זיכוי בשל תשלומיו לקופת גמל אולם גם
הוא וגם כל בישום אחר שאינו תובע זיכוי או זיכוי
כאמור לעיל (על פי סעיף 47) יהיו זכאים לקבל זיכוי
של 15% בשל תשלומים לקופת גמל או לביטוח חיים, שאינם
עולים על 5% מההכנסה המזכה. סכומים המצטברים מהפרשות
אלה, שהם עד 225 לירות לשנה, לא יהיו חייבים במס.
(למעשה גם כיום ניתן לצבור אותו סכום פטור לפי
סעיף 45 - 25% מ-900 לירות).

המישור השלישי - (תשלומי קופת הגמל לחבריה, בן אם
מקורם בתשלומי המעביד ובין בתשלומי החבר, וכן תשלומים
ישירים של המעביד לעובדו) -

במישור זה מוצעות הוראות אשר מטרתן היא מצד אחד -
חיוב במס של סכומים חד פעמיים (כמו תגמולים והיוון
קיצבה) בין אם הם משתלמים על ידי קופת גמל ובין על ידי
מעביד במישרין לעובדו; ומצד שני - הוראות פטור
המתייחסות הן לתשלומים שחויבו במס מכוח התיקון המוצע
והן לתשלומי פיצויים וקיצבה החייבים במס מכוח הוראות
אחרות.

א. קביעת התשלומים החדים כמקור הכנסה

תגמולים או סכומים חדים מקופת גמל, בין של שכירים ובין של עצמאים, אינם מחוייבים כיום במס.

לגבי הירון קיצבה, קיימת אי בהירות משפטית ולמעשה נהוג לפטור רבע ואת השאר מחייבים ברווח הון. מצב זה לא זר בלבד שהוא מהווה הפליה לרעת מקבלי קיצבה אלא שהוא גם יוצר תמריץ לנישומים להעדיף, אם רק יש באפשרותם, משיכת הכספים בתשלומים חד-פעמיים. תופעה זו היא בלתי מוצדקת ובלתי רצויה מבחינת המשק ולעתים קרובות מזיקה גם לנישום עצמו - אשר במקום שישאיר לו מקור קבוע של הכנסה הוא נוטל את הסכום כולו בבת אחת.

משום כך מוצע כאן לחייב במס גם תשלומים חד-פעמיים, כולל הירון פנסיה - בכפוף לפטורים בסכומים המהושבים לפי הבסיס של ההכנסה המזכה. היות ומקורה של הכנסה זו (התשלומים החד-פעמיים) היא בצבירה של שנים רבות, מן הדין לאפשר לנישום לחלק אותה למספר שנים.

על כן מוצע לאפשר לו לבחור בין פריסה ל-10 השנים הבאות לבין פריסה ל-6 השנים שחלפו.

במקרה של פריסה לאחר - ישולם המס מיד ואילו במקרה של פריסה קדימה, תשלום מקדמה ותעשה שומה בכל שנה.

ב. פטורים:

1. מענקים (מענק פרישה ומענק מות) -

לגבי מענק פרישה בשאר העקרון של מתן מענק פטור על בסיס משכורת חודש לשנה (כיום מענק מקובל) עד לסכום קבוע, שהוגדל מ-2250 ל-2500 לירות לכל שנת עבודה. לגבי מענק מות נקבע מתן פטור על בסיס של שני חודשי עבודה לכל שנה, עד לסכום של 5000 לירות לשנה.

בהקשר לכך נקבע עקרון חדש, המתחייב מהעובדה שישנה תקרה לסכום המענק שניתן לתת בעדו פטור; נקבע כי לענין קביעת סכום המענק הפטור יש לצרף גם מענקים שנתקבלו ממעבידים שונים לגבי אותן שנים וגם מענקים שנתקבלו בתוך 15 השנים שלפני כן אם ניתנו בשל אותה תקופה שבעדה משתלם המענק הנזכר.

התקופה של 15 שנה נקבעה מקודמת המוצא כי מן הדין שתהיה בכל זאת התישנות לענין זה. כמו כן נקבע כי אם המענק הקודם נתקבל בתוך 5 השנים הסמוכות - יצורף הסכום במלואו ואילו לגבי כל שנה שבין השנה השישית לבין השנה החמש-עשרה שלפני כן - יופחתו 10% מסכום המענק.

מטרתו של הדרוג המוצע היא למנוע מעבר חד מחירוב לפטור, דבר שהיה עלול להביא לתכנון מלאכותי של קביעת תאריך הפרישה.

כמו כן נקבע שקבלת מענק פטור, יצמצם או יגרום לביטול הפטור של 25% מהתגמולים או הפנסיה לפי הכלל הבא: יהיה פטור המענק או 25% מן כל הזכויות הסוציאליות במסגרת ההכנסה המזכה - לפי הסכום הגדול יותר; וזאת בכדי לשמור על הפטור הקיים שניתן למענקים.

2. תגמולים - במקביל לחיוב התגמולים במס, מוצע עתה לפטור את התגמולים בשיעור של 25% מהסכומים שנצברו במסגרת ההכנסה המזכה. בקביעת שיעור זה של הפטור בלקח בחשבון שלפי המצב הנוכחי ניתן על תשלומים לקופת גמל רק זיכוי ממס.

אם יתקבלו בנוסף לתגמולים גם מענק פרישה או מענק מות, יוקטן הסכום הפטור של התגמולים ב-75% מסכום המענק הפטור ובמלים אחרות - במקרה של תשלום מענק ותגמולים יינתן פטור בסכום כל המענק או 25% מסך כל המענק והתגמולים - לפי הסכום הגדול יותר.

3. קיצבה - כיום נהוג לפטור 25% בעת הירון קיצבה ואילו התשלומים התקופתיים חייבים במס מלא; נהוג זה הירון תמריץ להירון קיצבה גם שעה שלא היתה לכך שום הצדקה כלכלית. מטעם זה מוצע לפטור 25% מהקיצבות, דבר שיעגן בחוק את הנהוג למתן פטור של 25% להירון קיצבה וישורה לענין זה גם את התשלומים התקופתיים.

כשמשתלם מענק פרישה או מות בנוסף לקיצבה יוקטן הפטור של הקיצבה ב-75% מהמענק. הכוונה היא, גם כאן, לפטור את הנישום מ-25% של סך כל הזכויות שלו או בסכום המענק הפטור - לפי הגבוה יותר; בכדי להביא למכנה משותף את הפיצויים שהם תשלום חד ואת הקיצבה הטרופת, תהרון הקיצבה.

את האמור לעיל ניתן לבטא בנוסחה הבאה

$$\begin{aligned} & \text{שיעור הפטור מהקיצבה השוטפת ברוטו} = \\ & 25\% \text{ (ערך מהוון של פנסיה + מענק) - מענק} \\ & \text{ערך מהוון של פנסיה} \\ & = \\ & 25\% \text{ של ערך מהוון של פנסיה - } 75\% \text{ מענק} \\ & \text{ערך מהוון של פנסיה} \end{aligned}$$

שיעור הפטור הזה יחול גם על הירון של הפנסיה;
ובמלים אחרות - ייקבע כי פנסיה פטורה מהוונת,
תהיה פטורה ממס.

במקרה של פטירה -

יביאו בחשבון לענין הקטנת שיעור הפטור הן של
התגמולים והן של הקיצבה, רק את מחצית מענק
המות הפטור. מטרתה של קביעה זו היא למבוע את
ביטול ההטבה שביתבה למענק המוות על פני מענק
הפרישה בכך שפטור מענק המוות מחושב על בסיס
של שני חודשי עבודה לשנה ואילו מענק הפרישה
על בסיס חודש לשנה.

לא תמיד מתקבלים המענק והקיצבה באותה עת
למרות העובדה שהם מתיחסים לאותה תקופת עבודה,
אך בכדי לשמור על העקרון שלא ייבתנו פטורים
מעל לגבולות המותרים על פי ההכנסה המזכה, יש
לעשות חשבון אחד. משום כך מוצע להביא בחשבון
מענקים שנתקבלו בתוך 15 שנים שלפני קבלת
הקצבה, בהתאם לעקרון שהוסבר לעיל לגבי המענקים.

אותו עקרון של צרוף המענק יחול גם לענין
קביעת הסכום הפטור של התגמולים.

בקבעו מספר סייגים למתן הפטור לקיצבה -

1. הפטור יינתן רק לגבי קיצבה המתקבלת החל בהגיע

הגישום לגיל פרישה וזאת משום שחזקה כי מי שפורש לפני הגיעו לגיל פרישה מסוגל להמשיך ולהשתכר. מטעם זה נחשב מי שפורש בגלל זכות או מצמצום במידה ביכרת את עבודתו בשל זכותו - כמי שהגיע לגיל פרישה.

2. (א) לגבי קיצבה המשתלמת מקופת גמל בקבעה תקרה של 435 לירות לסכום הפטור. תקרה זו מבוססת על החישוב של 25% מהפנסיה המכסימלית שניתן לצבור ממשכורות של 2500 ל"י לחודש (או 70% מההכנסה המזכה). משכורות זו היא המרכיב של ההכנסה המזכה (2500 כפול 12), שנקבעה כתקרה לגבי כל ההכחות.

(ב) לגבי קיצבה המשתלמת במישרין על ידי המעביד, שלא על פי חוק או הסכם קיבוצי, מוצע לקבוע את תקרת הפטור ל- $17\frac{1}{2}$ לירות לחודש לכל שנת עבודה (לפי שיעור של כ-3% ממשכורת של 2500 ל"י לחודש, לכל שנת עבודה), ובלבד שסכום הפטור על סך כל הקיצבות, מכל מקור, לא יעלה על 435 לירות לחודש. הסיבה לקביעה זו היא העובדה שהמעביד איננו מוגבל בסכומים שהוא יכול לשלם ואין הוא חייב לבסס את הקיצבה על חישוב אקטוארי - כפי שהדבר נעשה בקופות הגמל.

3. במקרה של הירון לפני גיל הפרישה יהיו פטורים ממס 25% מאותו חלק של הקיצבה המהוונת המתיחסת לגיל הפרישה ואילך.

ואלה עיקרי ההוראות:

(א) בסעיף 1 לפקודת מס הכנסה (להלן - הפקודה) תיווסף הגדרה של "הכנסה מזכה".
"הכנסה מזכה" - הוא אותו חלק מסך כל ההכנסה לאחר ניכוי הסכומים המפורטים בסעיפים 17-29 (הוצאות שהוצאו בייצור ההכנסה), ושאינו עולה על 30.000 לירות לשנה.

ה ס ב ר

ההכנסה המזכה תהיה הבסיס לקביעת שיעורי התשלומים להבטחת זכויות סוציאליות שבשלהם ייבחנו הניכויים והזיכויים ממס, ואשר הסכומים שישולמו מהצטברותם לנישום יהיו מפטורים מסויימים ממס.

הסכום של 30.000 לירות בקבע כתקרה למתן ההקלות מתוך ההבחה שביתן לצבור ממנו זכויות בסכומים שיאפשרו לאדם הפורש מעבודתו בהגיעו לגיל פרישה, המשך סביר של רמת הכנסה. מתן הקלות מעבר לכך מחטיא את המטרה הסוציאלית שלשמה ניתנת ההקלות.

(ב) לסעיף 2(2) לפקודה - האמור בטעיף יטומן
כפסקה (א) ותיווסף אחריו פסקה חדשה בה ייקבע
כי סך כל הסכומים המשתלמים לקופת גמל על
ידי מעביד או מעבידים בשל עובד עבור פיצויי
פיטורין, תגמולים וקיצבה, העולים על הסיעורים
שיפורטו, מהכנסה מזכה, או סכומים ששולמו
בשל משכורת העולה על ההכנסה המזכה, יהיו
הכנסת עבודה.

ואלה הסיעורים:

לגבי פיצויי פיטורין - $8\frac{1}{3}\%$ מההכנסה ממזכה;
לגבי תגמולים - 5% מההכנסה המזכה אך לא
יותר מהסכום שיופרש לשם כך על ידי העובד; לגבי
קיצבה - $13\frac{1}{3}\%$ מההכנסה המזכה ובלבד שהחלק העולה
על $8\frac{1}{3}\%$ לא יעלה על הפרשתו של העובד ואם המעביד
שלם עבור סכומים לרכישת קיצבה גם בשל
פיצויי פיטורין ותגמולים, יופחת הסיעור של
 $13\frac{1}{3}\%$ - בהתאם.

ההוראה החדשה לא תחול על הפרשות בלתי סדירות
שחל עליהן סעיף 17(5) לפקודה (המתיר למעביד
לנכות סכומים אלה כהוצאה עיסקית), כאשר
הן מתייחסות לסיעורים האמורים, לגבי משכורת
שאינה עולה על 2500 לירות לחודש.

ה ס ב ר

לפי החוק הקיים רשאי המעביד להפריש לתגמולים
 5% מהמשכורת, ללא כל תקרה; לפיצויים - $8\frac{1}{3}\%$
ממשכורת העובד ללא תקרה ואם אין מפרישים
לפיצויים ותגמולים, ניתן להפריש $13\frac{1}{3}\%$ מהמשכורת -
לקיצבה. תשלומי המעביד לקופת גמל לרכישת
זכויות בשל עובדו אינם נחשבים כהכנסה בידי
העובד; אך המעביד זכאי לנכות סכומים אלה מהכנסתו
מיד עם ביצוע התשלום לקופת הגמל. בכדי למנוע
מצב זה וכן במגמה לאפשר, באמצעות הקלות במס הכנסה,
צבירת זכויות רק במידה סבירה, מוצע לקבוע תקרה
של הסכום שמתוכו ניתן להפריש סייעורים קבועים לרכישת
זכויות סוציאליות. כתוצאה מכך, סכומים שיופרשו

מעל לשיעורים שבקבעו או הפרשות בשל שכר מעל לגובה ההכנסה המזכה יחויבו בניכוי מס במקור על ידי המעביד - שכן ברור שאין כל הצדקה לדחות את תשלום המס לשנים. שיעור הניכוי יהיה לפי השיעור השולי החל על העובד ואילו לגבי הפרשות מעל לשיעורי התשלום המותרים, יהיה שיעור הניכוי לפי השיעור השולי החל על העובד או על המעביד - לפי הגבוה יותר; ושיעור זה יהיה סופי.

בהוראות אחרות ייקבע כי הכנסה זו, שבשלה יבכה המעביד את המס במקור, לא תיכלל בשומת העובד וכי בזמן שהעובד יקבל את כספי הצבירה ששולם בעדם מס במקור - יהיה הוא פטור ממס בוסף עליהם, פרט לקיצבה שבשלה יהיה חייב במס על 75%.

(ג) סעיף 3(ד) - יבוטל.

ה ס ב ר

הסעיף קובע שיראו כהכנסה סכומים ששולמו בשנת מס פלוגית על ידי קופת גמל ושמקורם ברווחי קופת גמל, לעובד שפרש מעבודתו בטרם הגיע לגיל 35. על הכנסה כזאת חל מס של 25%. לפי החוק המוצע בקבע שכל סכום חד ששולם על ידי קופת גמל יהווה הכנסה, ועל כן אין מקום להוראה זו; עם זאת משמעותו של הביטול ללא קביעת הוראת מעבר מהווה הקלה לגבי הכספים שנצברו בעבר בקופה ואשר לפי הוראת המעבר לא יחול עליהם התיקון.

(ד) לסעיף 3 (ה)

(1) האמור בסעיף י' דמן כפסקה (1) וירוסף לו סייג שייקבע כי החיוב על פי סעיף זה יחול רק על סכומים שלא בוצה מהם מס במקור בעת תשלומם לקופת הגמל.

(2) תירוסף פסקה שתקבע שכל סכום שקבל יחיד מקופת גמל - והוא איננו סכום שנקבע לגביו על פי כל דין שהוא הכנסה - שמקורו בתשלומי מעביד או שמקורו בתשלומים שבעבר ניתן בשלהם זיכוי או זיכוי על פי סעיף 47 וכן כל סכום שנתקבל כהיוון קיצבה - יהווה הכנסה בידי מקבלו.

(3) ייקבע במפורש שגם הפרשי הצמדה שמקורם בתשלומים לקופת הגמל ושרואים אותם כהכנסה על פי פסקאות (1) ו-(2), יובאו בחשבון לקביעת ההכנסה.

ה ס ב ר

(1) לפי התיקון לסעיף 2(2) המוצע יבוצה המעביד מס במקור בשל הפרשות יתר, על כן אין כל הצדקה להייב במס בשל אותם סכומים בעת משיכתם. על רווחים שנתווספו על סכומים אלה יחול הדין הכללי החל על רווחים המצטברים על הפקדות בקופת גמל, ואשר לא ניתן בעבורם זיכוי או זיכוי, כפי שייקבע בתקנות.

(2) מוצע לחייב במס את כל התשלומים שמקבל
הנישום מקופת הגמל ואשר אינם הכנסה
חייבת במס לפי סעיף 2(5) ושבועה ביד
ניכוי הוצאה למעביד או שבועה ביד
לנישום ניכוי וזיכוי לפי סעיף 47 וכן הירון
קיצבה. וזאת כמובן כפוף לפטורים שיינתנו
על פי סעיף 9א.

חירב זה יבטל את המצב בו קיימים תשלומים
חד - פעמיים של קצבה ותשלומי הון אחרים
שאינם מחויבים במס בו בזמן שקיצבה שוטפת
חייבת במס מלא.

המצב הקיים נוגד את ההגיון הכלכלי והוא
אף בניגוד לטובת העובד - שיקבל קיצבה
ולא ימשיך את כל הסכום בבת אחת ואילו
מבחינת העובד - כאשר יש תמריץ בצורת העדפת
מס למשיכת הסכום בבת אחת, הוא עלול לעשות
זאת גם כאשר הדבר יזיק לו מבחינה כלכלית
לטווח הארוך.

(3) הנוסח הקיים של סעיף 3(ה) הוא כללי וביתן
היה לחשוב שהוא חל הן על הקרן והן על הפרשי
ההצמדה שנצטברו עליה. אולם ביהמ"ש העליון
ב.ע.א. 330/68, תרר, מעשיית רוקחות בעמ'
נגד פקיד שומה חיפה (פס"ד כג' (1), עמ'
102) קבע כי אין הדבר כך וכי אם רוצים
לחייב בפרשי הצמדה כאלה במס יש לומר זאת
במפורש.

(ה) לסעיף 8 -

סעיף 8 לפקודה דן בחלוקת הכנסות ליותר משנה אחת.

(1) מוצע להוסיף לסעיף הוראה שתעביק זכות ליחיד לדרוש כי יפרסו לו הכנסה שהוא מקבל בהגיעו לגיל פרישה והיא הכנסה לפי הסעיף 3(ה) (2) המוצע וכן יהיה רשאי לדרוש פריסה לגבי מענק פרישה או מענק מות; ביתן יהיה לבחור בין חלוקת ההכנסה לתקופה של עד 10 שנים קדימה או לתקופה של עד 6 שנים אחורה. לגבי מענק פרישה תינתן זכות פריסה לעשר שנים אך לא יותר מאשר למספר שנות עבודתו.

(2) מוצע לקבוע כי יראו בקשה לחלוקת ההכנסה, כאמור, כמשיכת כל הסכום העומד לזכותו של הנישום.

(3) ייקבע כי אם בפטר יחיד שבעשתה לו פריסה כאמור, לפני שנבטתימה תקופת הפריסה יחולו ההוראות שבסעיף 8(ג), בשינויים המחוייבים לפי הענין. כלומר ביתן יהיה לבחור באחת משלוש דרכים, לפי בחירת היורשים: (א) צירוף כל ההכנסה העולה בחלקן של השנים שלאחר שנת פטירת הנישום להכנסת הנישום בשנת המס בה בפטר; (ב) חלוקת כל ההכנסה מחדש למספר השנים שמיום תחילת החלוקה ועד לשנת הפטירה או (ג) להוסיף את ההכנסה העולה בחלקן של השנים שלאחר הפטירה להכנסתם של היורשים באותן שנים, בהתאם לחלקם של היורשים בעזבונו. בנוסף לשלוש האפשרויות האמורות תנתן ליורשים גם אפשרות לקבל את המס ששולם על ידי הפטר כמקדמה - כמס טופי.

ה ס ב ר

מאחר ומקורה של הכנסה זו הוא בצבירה של שנים רבות ועל כן מן הדין לחלק אותה לצרכי קביעת המס שיחול עליה, למספר שנים.

כדי למצוץ סיבוכים בחישובים במקרה של משיכות חלקיות בסכומים קטנים, מוצע לקבוע כי מי שמבקש פריסת ההכנסה, יעשה לו מיד חשבון המס לגבי כל הסכום העומד לזכותו.

(ו) סעיף 9(א7) יבוטל וההוראות שבו, בשינויים שיפורטו להלן, ייכללו בסעיף חדש שיסומן א9.

סעיף 9א ידון בפטורים למענקים, תגמולים וקיצבות שנתקיימו בהם אחד מהתנאים הבאים: (1) שקבל העובד במישרין ממעבידו; (2) שקבל עובד מקופת גמל ואשר מקורם בתשלומי המעביד, למעט תשלומים שחויבו במס לפי סעיף 2(2); ו-(3) שקבל אדם מקופת גמל ואשר הנישום קבל בשלהם ביכורי וזיכוי לפי סעיף 47.

1. מענקים

(א) מענק פרישה -

(1) מענק פרישה יוגדר כסכום שנתקבל, מאחד המקורות הנזכרים ברישה, כמענק עקב פרישה ואשר אינו עולה על משכורת חודש לשנה, לפי המשכורת האחרונה. היתה המשכורת האחרונה בשל עבודה חלקית יביאו בחשבון לגבי השנים שבהן עבד עבודה מלאה את המשכורת שהיה מקבל אילו עבד עבודה מלאה.

- (2) מענק כאמור יהיה פטור ממס.
- (3) תנתן סמכות לבציב מס הכנסה לקבוע פטור בסכום העולה על משכורת חודש לשנה, בהתחשב בתקופת השירות, בגובה השכר, בתנאי העבודה ובתנאי הפרישה.
- (4) בשום מקרה מענק הפרישה הפטור לא יעלה על 2500 לירות לכל שנת עבודה.
- (5) תנתן סמכות לבציב מס הכנסה, אם הוא סבור שהמשכורות האחרונה הוגדלה באופן בלתי טביר בכדי לגרום לקבלת מענק גבוה יותר, לבסס את המענק הפטור על משכורת סבירה.
- (6) לענין קביעת סכום מענק הפרישה הפטור יביאו בחשבון גם מענקי פרישה שנתקבלו ממספר מעבידים, בשל אותן שנות עבודה וגם מענקים שנתקבלו בתוך 15 שנים שלפני כן, אם נתקבלו בשל אותן שנים שעבורן משתלם מענק הפרישה. נתקבל המענק הקודם בתוך 5 השנים שלפני קבלת המענק - יצורף מלוא הסכום; נתקבל המענק הקודם בין השנה השישית לבין השנה החמש-עשרה שלפני כן - יופחת סכום המענק הקודם שיצורף למענק החדש ב-10% לכל שנה שבין השנה ה-6 והשנה ה-15.

(7) פטור לפי סעיף זה מותנה בקבלת הצהרה מהעובד אם קבל או לא קבל מענק פרישה ממעביד אחר או מקופת גמל בשל אותן שנות עבודה שעבורן משתלם המענק הנוכחי. ההצהרה תהיה בטופס שייקבע הנציב.

(8) בתקבל מענק בשל תקופה כלשהי שבועדה משתלם המענק הנוכחי, והסכום הכולל של המענקים עולה על 2500 ל"י לכל שנת עבודה - יורה פקיד השומה למעביד מהו הסכום הפטור בהתאם לכללים המפורטים לעיל.

(9) עם פרישתו של העובד, יראו מענק פרישה העומד לזכותו בקופת גמל, כקבלת המענק.

(10) על החלטת הנציב לפי פסקאות (3) ו-(4) ניתן לערער בהתאם לסעיפים 153-158 לפקודה.

(11) לענין זה - "פרישה" לרבות שינוי מעמדו של עובד באגודה שיתופית מטכיר לחבר בה.

(ב) מענק מוות -

(1) מענק מות יוגדר כסכום שנתקבל, מאחד המקורות אשר ברישה לסעיף, כמענק עקב מות ואשר אינו עולה על משכורת של שני חודשים לכל שנת עבודה לפי המשכורת האחרונה. גם לענין זה אם המשכורת האחרונה היא בשל עבודה חלקית, יביאו בחשבון משכורת מלאה לגבי השנים שהן עבד הנפטר עבודה מלאה.

- (2) מענק כאמור יהיה פטור ממס.
- (3) תנתן סמכות לנציב מס הכנסה לקבוע פטור בסכום העולה על משכורת שני חודשים בהתחשב בתקופת השירות, בגובה השכר ובתנאי העבודה. ובלבד שבשום מקרה לא יעלה סכום המענק הפטור על 5000 לירות לכל שנת עבודה.
- (4) תנתן לנציב סמכות אם הוא סבור שהמשכורת האחרונה הוגדלה באופן בלתי סביר בכדי לגרום למענק גבוה יותר, לבטל את המענק הפטור על משכורת סבירה.
- (5) על החלטות הנציב לפי פסקאות (3) ו-(4) ניתן לערער בהתאם לסעיפים 153-158 לפקודה.

ה ס ב ר

- (1) הפטורים המוענקים בשל מענקים לעובד שפרש מעבודתו או לשאיריו של עובד שנפטר, מכוונים לפטור ממס סכומים סבירים לשם קיומו של העובד או שאיריו.
- לגבי מענק פרישה קבועה בחוק תקרה של 2250 לירות לכל שנת עבודה. מוצע להעלות את התקרה ל-2500 לירות.
- לגבי מענק מות אין תקרה ודבר זה הוא בלתי סביר; אין הצדקה לפטור מענקים בסכומים בלתי מוגבלים. על כן מוצע לקבוע תקרה אולם בסכום גבוה יותר; - הסכום המוצע הוא 5000 לירות לכל שנת עבודה.

(2) לפי החוק הקיים פטור סכום שנתקבל

כמענק פרישה או מות, אלא אם כן יקבע הנציב שהמענק עולה על המקובל במקרים דומים; קבע כך, יהא פטור ממס רק אותו חלק שמקובל לתיתו לדעת הנציב.

אין בחוק הגדרה למושג "מקובל". מאחר וחוק פיצויי-פיטורין, תשכ"ג-1963, מזכה בדרך כלל בפיצויים המושתתים על משכורת חודש לכל שנת עבודה פורש הסעיף כך שמענק מקובל הוא מענק המבוסס על משכורת חודש לכל שנת עבודה; אולם מאחר והיו מערערים על פירושו זה מוצע עתה לקבוע כי הפטור יינתן לגבי מענק פרישה - למענק שאינו עולה על משכורת חודש לשנה, תוך מתן סמכות להגדילו אם הנסיבות מצדיקות זאת ובלבד שבשום מקרה לא יעלה הסכום הפטור על 2500 לירות לכל שנת עבודה, ואילו לגבי מענק מות - למענק שאינו עולה על משכורת שני חודשי עבודה; גם כאן תנתן סמכות לנציב להגדיל את סכום המענק האמור; ובלבד שבשום מקרה לא יעלה הסכום הפטור על 5000 לירות לכל שנת עבודה.

(3) היות ובקבעה תקרה מוחלטת לסכום מענק הפרישה הפטור, מן ההכרח הוא לצרף לסכום מענק הפרישה, את סך כל המענקים מכל המעבירים לרבות מענקים שנתקבלו בעבר, אם הם מתייחסים לאותה תקופת עבודה שבשלה משתלם המענק הנוכחי. אולם אם המענק הקודם נתקבל זמן רב לפני קבלת המענק הנוכחי בראה כי מן הדין להקטין את הסכום שיצורף בהתאם למרחק הזמן.

ההוראה המחייבת צירוף המענקים
תמצע פיצול משכורות במגמה להקטין
את החיוב במס.

2. תגמולים

(א) "תגמולים" יוגדרו כסכום המשתלם על ידי
קופת גמל מכספים שנצברו מתשלומי המעביד
(למעט כאלה שאינם חייבים במס על פי
סעיף 3(ה)(2)) או מכספים שביתן למקבל
ניכוי או זיכוי בשלהם על פי סעיף 47,
למעט קיצבה ומענקים.

"גיל פרישה" - יהיה: (1) שנה לאשה
ו-60 לגבר; (2) 15 שנה
מהצטרפות המקבל לקופת
הגמל; (3) צמצום העבודה
במדה ניכרת מחמת זכות;
(4) פרישה עקב לידה.

(ב) 25% מסכום התגמולים שקבל יחיד בהגיעו
לגיל פרישה יהיו פטורים ממס.

(ג) (1) נתקבל גם מענק פרישה או מענק מות
בנוסף לתגמולים, בשל תקופה שעברה
נתקבלו התגמולים, יוקטן סכום
התגמולים הפטורים ב-75% של המענק
הפטור, או במלים אחרות - אם נתקבלו
גם מענק פטור וגם תגמולים יהיה
פטור המענק במלואו או 25% מהמענק
בתוספת התגמולים הפטורים - לפי
הסכום הגדול שביניהם.

אותו דין, בשינויים המתאימים,
יחול גם אם נתקבלו תגמולים
בנוסף למענק.

(2) המענק שירבא בחשבון לענין הקטנת סכום התגמולים - יהיה מלוא סכום המענק הפטור אם הוא בתקבל בתוך 5 השנים שלפני קבלת התגמולים ואילו אם בתקבל בין השנה השישית שלפני קבלת התגמולים לבין השנה ה-15, יוקטן סכום המענק המרובא בחשבון ב-10% לכל שנה שמיום קבלת המענק, פחות חמש שנים.

(3) לענין הקטנת סכום התגמולים הפטורים כאשר בתקבל גם מענק מות - ירובא בחשבון רק מחצית סכום מענק המות.

ה ט ב ר

הסכום הפטור של התגמולים שיתקבלו מתוך הצבירה המותרת מההכנסה המזכה יהיה בשיעור של 25%. ואם יתקבלו בצוסף לתגמולים גם מענק פרישה או מענק מות - יוקטן הסכום הפטור של התגמולים ב-75% מסכום הפיצויים. ובמלים אחרות הסכום הפטור יהיה סכום הפיצויים או 25% משני הסכומים הפטורים - לפי הסכום הגדול יותר. מאחר והכלל, כאמור, הוא לפטור את הנישום מ-25% של סך כל הזכויות הסוציאליות שבצברו לו מההכנסה המזכה, לגבי אותה תקופה, יש לצרף לחשבון התגמולים הפטורים גם מענקים שבתקבלו לפני קבלת התגמולים אם הם מתייחסים לאותה תקופה שבשלה משתלמים התגמולים.

בקבע כי יצורפו מעצקים שנתקבלו בתוך
15 שנה שלפני קבלת התגמולים; וזה
משום שבכל זאת חייבת להיות התישנות
כלשהי; אולם לגבי התקופה החל מהשנה
השישית שלפני קבלת התגמולים ועד
השנה ה-15 - יופחת סכום הפיצויים
שיצורף לתגמולים ב-10% לכל שנה;
על ידי כך ימנע מעבר חד מחיוב לפטור.

במקרה שהפיצויים שנתקבלו לפני
התגמולים הם מענק מות - מוצע כי
יצורף לתגמולים רק מחצית המענק -
וזאת משום שמענק המות בקבע על
בסיס של שני חודשי עבודה לשנה ועם
תקרה של 5000 לירות במגמה לתת
לשאיירים סכום פטור גבוה יותר - ואם
יצורף מלוא הסכום לענין פטור
התגמולים, יתבטל היתרון שרצו
להעניק לשאיירים.

3. קיצבה

(א) קיצבה תוגדר כסכומים שקבל יחיד מאחד
המקורות המפרטים ברישאה של הסעיף.

(ב) 25% מסכום הקיצבה שקיבל נישום בהגישו
לגיל פרישה, או שקיבלו שאיריו, יהיו
פטורים ממס ובקיצבה המשולמת על ידי
המעביד במישרין, שלא על פי חוק או על
פי הסכום קיצוצי, לא יעלה הפטור על $17\frac{1}{2}$
לירות לחודש לכל שנת עבודה (שהם בין
2% ל-3% ממשכורת של 2500 ל"י לחודש) -
ובלבד שסכום הפטור על סך כל הקיצבות
מכל מקור, לגבי אותה תקופה, לא יעלה
על 435 לירות לחודש (רבע מ-70%
ממשכורת של 2500 ל"י לחודש).

(ג) נתקבלו בנוסף לקיצבה מענקים

בשל אותן שנים שעבורן משתלמת הקיצבה -

(1) יוקטן הסכום הפטור של הקיצבה כאמור

בפסקה (ב), בשיעור שהוא ההפרש

שבין 25% מהערך המהווך של הקיצבה

הפטורה פחות 75% של המענק הפטור -

חלקי הערך המהווך של הקיצבה.

(2) לענין הקטנת השיעור הפטור של

הקיצבה השוטפת יובא בחשבון סכום

המענק במלואו, אם הוא נתקבל

בתוך חמש השנים שלפני הזכאות

לקיצבה, ואילו אם המענק נתקבל בין

השנה השישית שלפני הזכאות לקיצבה

לבין השנה ה-15 - יוקטן סכום

המענק שיצורף לחשבון לענין קביעת

הסכום הפטור של הקיצבה, ב-10% לכל

שנה שמיום קבלת המענק, פחות חמש

שנים.

(3) אם המענק שנתקבל בנוסף לקיצבה

היה מענק מות - יצורפו לענין חשבון

הקיצבה הפטורה רק מחצית סכום

המענק הפטור.

(ד) הירון קיצבה פטורה, יהיה פטור ממס.

(ה) לענין זה - "גיל פרישה" -

(1) לאשה - 55 שנה ולגבר -
60 שנה; או,

(2) 30 שנה מהשנה הראשונה
שבשלה משתלמת הקיצבה -
לגבי גבר ו-25 שנה -
לאשה, ובמקרה של קיצבה
המשתלמת מתוך קופת גמל
והמחויבות לפי חישוב
אקטוארי לכל ימי חייו -
15 שנה מהשנה שבשלה
משתלמת הקיצבה; או

(3) צמצום עבודה במדה בכרת
מחמת נכות; או

(4) הירוצרות זכאות לקיצבה
מחמת נכות על פי כל דין,
הסכם קיבוצי וחוקה
ביטוח; ובמקרים אחרים -
לפי שיקבע בתקנות.

"ערך מהוון של קיצבה" - ייקבע בתקנות.

4. כמו כן ייקבע בסעיף 9א -

(א) שמענקים ותגמולים ששולמו על ידי קופת
גמל לעובד, ואשר מקורם בתשלומי מעביד
שמהם נוכה מס במקור על פי סעיף 164
(ב) המוצע - יהיו פטורים ממס.

ה ס ב ר

מאחר ומסכומים אלה נזכרה כבר מס
במקור בעת תשלומם לקופת הגמל, אין
הצדקה לחייבם במס גם בעת קבלתם על
ידי העובד. הפטור לפי סעיף זה יינתן
רק אם הכספים משולמים לעובד ישירות
על ידי קופת הגמל. כאשר הכספים
מקופת הגמל חוזרים אל המעביד לא
יחול עליהם החיוב על פי סעיף 3(ה) (1),
ואם המעביד ישלם אותם לעובדו - יהיה
דינם כמענק פרישה המשתלם על ידי המעביד
במישרין.

(ב) פטור של 25% להכנסה לפי סעיף 2(5),
שאיננה פטורה לפי סעיף 9א המוצע.

ה ס ב ר

בהכנסות לפי סעיף 2(5) לפקודה (קיצבה,
מלוג או אגובה) ישנו גם הגורם שהוא
החזר קרן; מאחר ולגבי רכישת מקור הכנסה
ניתן בדרך כלל פחת, וביתן כאמור לראות
את רכישת הזכות לקבלת קיצבה כרכישת
מקור הכנסה, מוצע לתת פטור חלקי - המהווה
מעין תחליף לפחת.

(ו) לסעיף 45 - סעיף 45 יוחלף.

(1) הסעיף החדש יתייחס אך ורק לזיכוי ממס שיינתן
ליחיד בשל תרומות לקרן לאומית ולמוסד ציבור.

ייקבע כי יחיד יזוכה ממס ב-25% מן הסכומים העולים על 100 לירות ואינם עולים על 500 לירות, אשר תרם לקרן לאומית או למוסד ציבורי כמשמעותו בסעיף 9(2) ובלבד שיש עליהם אישור הנציב לענין זה.

ה ס ב ר

עד היום היה הזיכוי לתרומות של יחידים למוסדות ציבור חלק מסך כל התשלומים בסכום שאינו עולה על 1000 לירות שבשל תשלומם ניתן זיכוי. סכום זה כולל ביטוח לאומי, ביטוח רפואי, הוצאות רפואיות ותרומות. ומכאן שבשל התרומות למעשה כמעט ולא ניתן זיכוי. משום כך ובכדי שלא להעמיס על המינהל את הצורך בטפול בסכומים קטנטנים מוצע לקבוע זיכוי בשל סכומים שבין 100 ל-500 לירות.

(2) - ההוראות המתיחסות לזיכוי בשל ביטוח חיים ותשלום לקופת גמל ייכללו, בשיבויים, בסעיף 47 שיוחלף אף הוא.

(3) - ההוראות בדבר זיכוי בשל תשלומים לביטוח לאומי, ביטוח רפואי, טיפול רפואי ותרומות בסכום של עד 100 לירות - יבוטלו. ההנחה במס שנבעה מהם תמצא את ביטויה בהגדלת הניכויים האישיים והקטנת שיעורי המס.

(ז) לסעיף 47 - סעיף 47 יוחלף ויכלול מעתה את כל ההוראות בענין זיכוי וניכוי ממס בשל תשלומים לקופת גמל, לקיצבה ולתגמולים.

זיכוי וניכוי בשל תשלומים לקיצבה ולתגמולים
יחיד ששלם לקופת גמל לקיצבה ותגמולים יהיה זכאי לניכויים והזיכויים כמפורט להלן:

(א) בשל אותו חלק מההכנסה המזכה שאיבנה הכנסת

עבודה -

(1) על תשלומים שאיבם עולים על 10% מההכנסה

המזכה - יותר לו זיכוי של מחצית הסכום

ששילם וזיכוי מהמס בשיעור של 25%

מהמחצית השנייה.

(2) על תשלומים העולים על 10% מההכנסה

המזכה יותר לו כזיכוי התשלומים

העודפים עד ל-6% מההכנסה המזכה.

(ב) בשל אותו חלק מההכנסה המזכה שהיא הכנסת

עבודה -

(1) עבור אותו חלק מההכנסה המזכה השווה

לסכומים שהמעביד שלם לטובתו לקופת גמל

למטרות האמורות ייבטן לו זיכוי בשיעור

של 25% מהתשלומים שאיבם עולים על 5%

מההכנסה המזכה.

(2) עבור אותו חלק מההכנסה המזכה שהמעביד

לא שלם בשלה עבורו לקופת גמל לקיצבה

או לתגמולים יותר זיכוי של מחצית הסכום

ששלם לקופת גמל ושאינו עולה על 5%

מאותו חלק של ההכנסה כאמור וזיכוי

מהמס בשיעור של 25% מהמחצית השנייה

שאיבנה עולה על 5% כאמור.

(3) על אף האמור בפסקה (2) לא יותר זיכוי או

זיכוי על פי סעיף זה בשל אותו חלק מההכנסה

המזכה שהמעביד לא שלם עבורה בשלו לקופת

גמל אך הוא זכאי לקצבה או לתשלומים

כיוצא בזה ממעבידו על פי דין או חוזה.

(ח) יורוסף סעיף 47א - שיקבע כי יחיד שלא תבע זיכוי או זיכוי על פי סעיף 47 או שאיבדו זכאי לתבוע אותם יותר לו זיכוי של 15% מהסכומים ששלם לקופת גמל או לביטוח חיייו או חיי אשתו ושאינם עולים על 5% מההכנסה המזכה.

ה ס ב ר

כפי שהוסבר לגבי התיקון לסעיף 2(2), נקבעו תשלומי המעביד לקופת גמל לרכישת זכויות עבור עובדו בשיעור של $13\frac{1}{3}\%$ מההכנסה המזכה, וזה בתנאי של השתתפות העובד ב-5%.

במקביל לכך נקבע כי לעצמאי יינתן זיכוי בשיעור של-11% מהכנסה של 30.000 לירות לשנה; אולם אם הפרשותיו לא יעלו על 10% מהכנסתו המזכה, יינתן לו זיכוי של המחצית מהפרשותיו וזיכוי בעד המחצית השניה. הורה אומר שעודף הזיכוי יינתן לו רק על הפרשות מעל ל-10%.

כתוצאה מכך יהיו סך כל ההפרשות שעבורם ינתנו הזיכויים והזיכויים לעצמאי 16% מההכנסה המזכה ואילו אצל השכיר - $18\frac{1}{3}\%$, וזאת כדי לשמור על המתכונת המקובלת של תשלום הפיצויים והתנאים הסוציאליים.

לגבי שכירים שרק חלק מהכנסתם היא הכנסת עבודה, תותר להם השלמה על ההפרש שבין הכנסת העבודה ל-30,000 לירות.

(ט) ביכורים לקיבוץ בשל חבריו

(א) בסעיף 57 - ייקבע כי יותרו לקיבוץ, בשל חבריו, גם הביכורים המוענקים על פי סעיף 47 לרכישת זכויות סוציאליות.

לענין זה לא תובא בחשבון הכנסת העבודה של חברי הקיבוץ. שבשלה זכאי החבר לתגמולים, מענקים או קצבה.

(ב) סעיף 60 יבוטל.

ה ט ב ר

בסעיף 57 נקבע כי הקיבוץ זכאי לביכורים והזיכורים האישיים המוענקים בפקודה פרט לביכורים שלפי סעיף 47.

במקום הביכורים האמורים נקבע בסעיף 60 כי יראו לענין זה כל יחידת משק כאילו שילמה לפחות 10% מההכנסה העולה בחלקה, כתשלום לתגמולים, ביטוח רפואי, ביטוח לאומי ותרומות.

אולם הלכה למעשה בזהגים להתיר לקיבוצים את הביכורים שלפי סעיף 47, ועל כן מוצע לקבוע את הדבר בחוק.

את הכנסת העבודה של חברי הקיבוץ מחוץ לקיבוץ מוצע להוציא מהחשבון אם בשל הפרשה זו נהנים החברים מזכויות סוציאליות.

(י) ביכורי במקור

(1) האמור בסעיף 164 יסומן כסעיף קטן (א) ותיוסף הוראה בסעיף קטן (ב) שתקבע כי המשלם סכומים שרואים אותם כהכנסה לפי סעיף 3(ה)(2) יזכה מהם בעת תשלומם מס בשיעור של 30%; ואילו קופת גמל המשלמת מענק פרישה או מות שאין עליהם פטור לפי סעיף 9א, תזכה מהם בעת תשלומם מס לפי השיעור השולי של מקבל התשלום.

(2) לגבי סכומים כאמור בפסקה (1) וכן לגבי מענק פרישה או מות שהניחום בקש לחלקם למספר שנים בעתיד, לפי סעיף 8(ד) המוצע, יהיה הניכוי במקור בשיעורים המפורטים להלן:

(א) לגבי סכום שרואים אותו כמתיחס לשנים שבהן טרם מלאו למקבל אם היא אשה - 55 שנה ואם גבר - 60 שנה - השיעור השולי החל לפי ההכנסה של השנה האחרונה שבה בעשתה לו שומה סופית או השיעור השולי החל לפי ההכנסה האחרונה שאיבה שניה במחלוקת או השיעור השולי החל על הכנסת העבודה של שנים עשר החודשים שקדמו לפרישה - הכל לפי השיעור השולי הגבוה יותר.

(ב) לגבי סכום שרואים אותו כמתיחס לשנים שבהן הזכאי לתשלום, אם היא אשה - היתה בת 55 עד 60 שנה ואם גבר - 60 עד 65 שנה, יפחת השיעור שבקבע לעבין פסקה (א) ב-20%.

(ג) לגבי סכום שרואים אותו כמתיחס לשנים שבהן הזכאי לתשלום, אם היא אשה - היתה בת 60 עד 65 ואם גבר - 65 עד 70 שנה - יפחת השיעור שבקבע לעבין פסקה (א) ב-50%.

(ד) פקיד השומה רשאי להקטין את השיעורים האמורים.

(3) לגבי תשלומים מעל לשיעורי התשלום המותרים, יהיה שיעור הניכוי במקור - השיעור השולי של העובד או של המעביד - לפי הגבוה יותר.

ה ס ב ר

(1) בעקבות חירום במס של תשלומים חדים שמשלמת קופת הגמל לביטוח, מוצע גם לחייב את קופת הגמל בביטוח מס במקור מתשלומים אלה.

לגבי תשלומים שיחוייבו במס עם קבלתם (כאשר מקבלם לא יבקש את פריסתם), יהיה שיעור הביטוח 30% מסך כל התשלום, וזאת בהתחשב בכך שחלק מהסכומים שישולמו, עד לשיעור של 25%, עשוי להיות פטור ממס.

(2) לגבי תשלומים שבתקשור לפרוט אותם ל-10 שנים קדימה, לאור דחיית זקיפת ההכנסה והמגמה להתאים במידת האפשר את סכום המס שבזכה במקור, לסכום המס שיחול על ההכנסה, בקבעו השיעורים המוצעים. כמו כן מתבססת הקביעה על הנחה שכל שגילו של הביטוח גבוה יותר כן יכולת ההשתכרות שלו קטנה יותר וכתוצאה מכך השיעור השולי החל על אותה הכנסה - במוך יותר. עם זאת ניתנת לפקיד השומה סמכות להקטין את השיעורים.

יש לזכור כי המדובר בביטוח במקור וכי לגבי כל שנה תעשה שומה וייקבע שיעור המס הטופי.

(3) לאור הקביעה שהחירוב לפי סעיף 3(ה)(1) לא יחול על סכומים שהמעביד ביכה מהם מס במקור ואח"כ הוא מושך אותם מקופת הגמל, קיימת אפשרות שמעביד יפריש שיעורים מוגדלים בשל עובדים החייבים בשיעור מס במוך ואח"כ ימשיך אותם לעצמו כשהם פטורים מכל מס בוסף. הקביעה המוצעת של החלת השיעור השולי של המעביד, אם הוא גבוה מזה של העובד, תעשה דבר זה לבלתי כדאי.

(יא) קיזוז הניכוי

האמור בסעיף 165 יסומן כסעיף קטן (א) ותיווסף בו הוראה שתתיחס להכנסת עבודה שהיא תשלומי יתר של המעביד לרכישת זכויות סוציאליות עבור עובדו. ייקבע בהוראה שהכנסת עבודה כזאת לא תכלול בשומתו של העובד אלא אם בקש זאת, לא בכללה ההכנסה בשומה הרי על אף האמור בסעיף הקיים (שיסומן, כאמור, (א)) לא יקוזז המס שבוכה במקור מהכנסת עבודה כזאת, כנגד המס שיוטל על הכנסתו החייבת של העובד.

ה ס ב ר

היות והתשלומים כתוצאה מהצבירה בקופות הגמל אינם ניתנים לשליטתו של הנישום ואינם משפיעים על יכולת התשלום המידית שלו, נראה כי למרות הקביעה שיראו תשלומי יתר כהכנסת עבודתו של הנישום עם העברתם לקופת הגמל אין מקום לצרפם להכנסתו הרגילה, הן מבחינת הגביה והן מבחינת הגדלת הנטל כתוצאה מהגדלת השיעור השולי הנובע מצרוף הכנסות אחרות. משעם זה מוצע לקבוע כי הניכוי במקור יהיה סופי.

(יב) הוספת סעיף 167א - גבייה מקופת גמל - ייקבע כי אם ניכה המעביד פחות מדי מס במקור מהפרשותיו לקופת גמל בשל עובדיו, ניתן יהיה לעשות את שומת המעבידים לגבי אותה הכנסת עבודה או על שם המעביד או על שם קופת הגמל וניתן יהיה לגבות את המס מהמעביד או מהקופה מתוך כספים המופקדים על שמו של העובד שבעבורו נעשתה ההפרשה.

ה ס ב ר

מאחר שהסכומים שהיה צריך לזכותם ולא בוכו, מופקדים בקופת הגמל, מתחייב מכך שניתן יהיה גם לגבות את המס מהקופה, מתוך כספים המגיעים לעובד.

הוראות מעבר (יג)

1. התחולה של חיוב התגמולים במס תחול רק לגבי סכומים שיופרשו לאחר 1.4.73.
2. הפטור לקיצבה יינתן לגבי קיצבה שתשלם מ-1.4.73.
3. מענק שבתקבל תוך 15 שנה לפני ה-1.4.73 וכל הירון קיצבה שנעשה לפני התאריך האמור והמתיחסים לאותה תקופה שבשלה משתלמת הקיצבה ובזמן שבתקבלו לא חויבו במס, יובאו בחשבון לענין הקטנת הקיצבה הפטורה.
4. המענקים שיובאו בחשבון לענין הפטור על תגמולים יהיו מענקים בשל התקופה שמיום 1.4.73.
5. תחילה רטרואקטיבית מ-1.2.73 לגבי חיוב בהפרשי הצמדה, על כספים שנצברו בקופת הגמל.

ה ס ב ר

1. תחילתם של חיובים חדשים חייבת לחול רק על צבירות שנעשו מיום תחילתן של ההוראות החדשות; ואילו כאשר מדובר בפטור לקיצבה תחול ההקלה לגבי תשלומים שיעשו לאחר תחילת החוק למרות העובדה שהן משתלמים מצבירה שנעשתה לפני כן, שכן מדובר בהקלה.

2. מעבקים פטורים מקטינים את הפטור לקיצבה; על כן אין הצדקה שמי שקבל מעבקים פטורים לפני תחילתו של החוק וקבל לאחר מכן מעבק או תגמולים בשל אותה תקופה, ייהנה יותר מזה שקיבל את המעבק הקודם לאחר תחילת החוק.
3. היות והוראות החיוב והפטור לגבי תגמולים חלות על תגמולים שבצבור מתחילתו של החוק המוצע, מן הדין שגם המעבקים שיובאו בחשבון לענין הקטבת הקיצבה, יתיחסו לאותה תקופה.
- קביעה זו משתמעת למעשה גם מן ההוראה הקובעת כי השפעת המעבקים על התגמולים חלה רק כאשר מדובר באותן תקופות.

3. תיקונים כלליים

א. סעיף 1 - הגדרת הכנסה חייבת -

מוצע להרחיב את ההגדרה ולכלול במונח לא רק הכנסה מהמקורות המפורשים בסעיף 2, אלא גם הכנסות מהמקורות המפורשים בסעיף 3 וכן סכומים שנקבע לגביהם בכל דין שכמותם כהכנסה. כמו כן מוצע להרחיב לענין ההגדרה גם את תחום הניכויים, הקיזוזים והפטורים שיש לבכותם מההכנסה; ההרחבה תעשה על ידי כך שבמקום להתייחס לניכויים וכו' "שהותרו על פי פקודה זו" ייאמר "שהותרו לפי כל דין, לענין תשלום מס הכנסה".

ה ס ב ר

ההגדרה של הכנסה חייבת איננה מעודכנת - היא מתיחסת רק למקורות המפורשים בסעיף 2. על כן מוצע לתקן את ההגדרה כך שתכלול גם מקורות אחרים שייקבעו, אף אם ייקבעו בחוקים אחרים. במקביל מוצע לכלול בהגדרה את כל הפטורים, הניכויים והזיכויים בין אם הם קבועים בפקודה ובין בחוקים אחרים.

ב. סעיף 3(ב) - מחילת חוב

האמור בסעיף יסומן כפסקה (1) ותיווסף בו הוראה שתקבע כי אם ניתנה הלוואה שאילו היה ניתן במקומה מלכתחילה מענק, הוא היה נחשב כהכנסה חייבת - יראו כהכנסה חייבת מתן מענק על ידי נתן הלוואה למקבלה, לפני שההלוואה נפרעה או תוך שנה מיום שנפרעה.

(2) תיווסף פסקה (2) שתקבע כי מחילת חוב או חלק ממנו, שמיטתו וכן מענק, שניתנו לצורכי ייצור הכנסתו ממקור על פי סעיף 2(1) ואשר פסקה (1) איננה חלה עליו, ייחשב כהכנסה בשנה בה נמחל.

שיעור המס על הכנסה זו יהיה 40%.

כמו כן ייקבע כי לפי בקשתו של הנישום יראו הכנסה זו כהכנסה מעטק לענין סעיף 28(ב).

ה ס ב ר

(1) בערעור מס הכנסה 1151/66, קבוצת שילד בע"מ נגד פקיד שומה רחובות (פמ' כרך ס"ב עמ' 406) נקבע כי מענק שבא להחליף הלוואה שביתנה לכיסוי הוצאות עסקיות לא ייחשב כהכנסה בידי המקבל אם העילה שגרמה לבתינתו שונה מהעילה למתן ההלוואה. מצב זה מאפשר להמנע מתשלום מס על ידי כך שמי שרוצה לתת מענק למישהו לשם כיסוי הוצאות פירות, יעשה זאת בדרך של מתן הלוואה שתוחלף על ידי מענק, בלי שיצוין במפורש שהמענק מכוון לאותה מטרה שלמענה ניתנה ההלוואה. מוצע לתקן את החוק כדי למנוע אפשרות זו.

(2) גם כאשר נמחלת הלוואה שביתנה לאדם לשם ייצור הכנסתו ואין רואים כיום את מחילתה כהכנסה רגילה יש כתוצאה מכך טובת הנאה ממשית לעסק. הטבה זו איננה מהווה כיום מקור הכנסה והדבר איננו מוצדק. על כן מוצע לתקן זאת. כמו כן ייקבע כי שיעור המס על הכנסה זו יהא 40% שהנא שיעור המס החל על רווח הון.

ג. סעיף 3(ג) - פדיון מזנות

בפסקה (1) של הסעיף הקטן האמור נקבע כי סכומים מסויימים שקיבל אדם מפדיון מזנות יהיו חייבים במס בשיעור של 35%. פסקה (4) לאותו סעיף קובעת כי במקרים מסויימים לא יחול מס בשל פדיון המזנות. מטרתה של פסקה זו היתה להבטיח שהפרשי השער לא יחויבו במס אך מהבטחת הקיים יוצא כי אם בתקבל בעד הפדיון סכום העולה על הסכומים ששולמו לחברה בעד המזנות בצירוף הסכומים שקיבל האדם כתוספת עקב שינוי שער החליפין - לא יהיה פטור מן המס גם על הפרשי השער.

מוצע לקבוע כי במקרה כזה יינתן הפטור לגבי
הסכומים שאינם עולים על מה ששולם בתוספת
הפרשי ההצמדה ואילו הסכומים הנוספים יחוייבו במס
בשיעור 35%.

ה ס ב ר

הנוסח הקיים איבדו תואם את הכוונה המקורית ומוצע
לתקנו.

ד. סעיף 5 - מקום ההכנסה

(1) פסקה (1) קובעת כי יראו כהכנסה המופקת בישראל
רווח או השתכרות שהפיק אדם מעסק שהשליטה בו
וביהולו מופעלים בישראל. מוצע למחוק את מבחן
הביהול ובמקום זה לכתוב "עסק שהשליטה עליו
בישראל וחברה שהשליטה בה היא בידי תושב ישראל".
בהקשר לכך תתוקן גם פסקה (3) הקובעת כי יראו
הכנסה כמופקת בישראל אם היא הכנסת עבודה של
ישראלי, גם כשהעבודה נעשית בחוץ לארץ אצל תושב
ישראל. ייקבע כי לענין זה מעביד תושב ישראל הוא
מי שהכנסתו נחשבת כמופקת בישראל מכוח פסקה (1).

(2) מוצע לצמצם את הסיפה לסעיף 5(2) הקובעת פטור
להכנסת עבודה של תושב חוץ ששהה בישראל בשנת
המס תקופה שאינה עולה על 90 יום והשתכר לא
יותר מ-5000 לירות, ולקבוע כי הפטור האמור יחול
רק על תושב חוץ כזה אם גם מעבידו הוא תושב חוץ.

(3) מוצע לקבוע כי יראו עבודה על אניה המופעלת על ידי תושב ישראל או על ידי חברה שהשליטה בה היא בידי תושב ישראל כמתבצעת בישראל.

(4) מוצע להוסיף הוראה מפורשת שתקבע כי יראו הכנסה כמופקת בישראל - ריבית, דמי שכירות ותמלוגים המשתלמים על ידי תושב ישראל, למעט תשלומים כאמור המשתלמים על ידי מפעל קבע בחו"ל על הלוואה או שימוש בכספים לצורכי אותו מפעל ולמעט תשלומים כאמור בשל הלוואה או בכספים אחרים שימשו בחו"ל שלא לצורכי עסק.

ה ס ב ר

(1) התעוררו קשיים לגבי פירוש המושג "הפעלת ביהול". הבעיות מתעוררות בעיקר כאשר מדובר בחברת בת של חברה ישראלית הפועלת בחוץ לארץ. הטענה היא כי במקרים אלה הביהול המקומי המופעל בחו"ל ולא בישראל, מהווה הפעלת ביהול כמשמעותו בסעיף ועל כן ההכנסות הצובעות מהפעילות בחו"ל אינן חייבות במס בישראל.

משום כך מוצע להשמיט את מבחן הביהול שהוא מבחן בלתי מוגדר ובלתי מוצדק וניתן לעקיפה בבקל ולקבוע כי יראו הכנסות של עסק שהשליטה עליו בישראל ושל חברת בת של חברה ישראלית - כהכנסה מופקת בישראל, וזאת בעקבות ההצעה לפיה יראו עסק כזה כתושב ישראל.

כמו כן ייקבע כי יראו את הכנסת עבודתו של תושב ישראלי, העובד בעסק כזה, כהכנסה המופקת בישראל.

אולם יש להזכיר כי לגבי הכנסות אלה חל צו מס הכנסה (הקלה ממסי כפל), תשכ"ד - 1963, הקובע שהמס על הכנסות כאלה לא יעלה על 25% ובלבד שסך כל המס שישולם בישראל ביחד עם המס ששולם על אותה הכנסה מחוץ לישראל, לא יעלה על 50% או 46% - בחבר-בני-אדם; ההכנסה לענין זה תיחשב כשלב הגבוה ביותר בטולם ההכנסה של הנישום.

(2) בע.א 289/68, פקיד שומה ת"א 5 בגד גיורא גודיק, הפקות בינלאומיות בע"מ (פס"ד כג' כרך 1 עמ' 36), בקבע כי הכנסת עבודה של תושב חוץ ששהה בישראל פחות מ-90 יום והשתכר פחות מ-5000 לירות, תהיה פטורה ממס בישראל.

המצב החוקי, כפי שפרשו בית המשפט העליון, בוגד את העקרונות המקובלים באמנות למביעת כפל מסים, לרבות האמנות שמדינת ישראל חתומה עליהן; באמנות בקבע כי שכיר העובד במדינה אחרת בשירות מעביד של אותה מדינה, חייב במס על הכנסותיו מאותה עבודה. על כן מוצע לתקן את ההוראה ולהתאימה לעקרון זה. תיקון זה תואם גם את הכוונה שהיתה בתיקון שבעשה בזמנו לטעיף זה, ואשר בית המשפט פירשו פירוש אחר.

(3) לפי החוק הקיים יש ספק אם ניתן לחייב במס ימאים זרים העובדים על אניה ישראלית. כדי להסיר כל ספק מוצע לקבוע באופן כללי שכל עבודה המתבצעת על אניה המופעלת על ידי תושב ישראלי תחשב כעבודה המתבצעת בישראל ותהיה חייבת משום כך במס ישראלי.

(4) מפסק הדין שביתן בע.א 702/70, פקיד השומה חיפה בגד חברת החשמל לישראל בע"מ (פד"א כרך ד' עמ' 19) עולה כי ישנן נסיבות של שימוש בכספים, בהן תהיה ריבית שמשלם תושב ישראלי או מפעל ישראלי, לתושב חוץ - פטורה ממס בישראל. הושמעו גם דעות כי לפסק דין זה יש השלכות על הכנסות אחרות המשתלמות לתושבי חוץ עבור שימוש בכספים.

כדי למנוע ספקות מוצע לקבוע: (א) שריבית תהא חייבת במס מבלי שהחיוב יהיה מושפע מאופן השימוש בכספי ההלוואה על ידי מקבל ההלוואה;

ו-(ב) להסיר כל ספק בקשר לחיוב במס הן של ריבית והן של תשלומים אחרים לתושבי חוץ. עם זאת ייקבע כי החיוב במס לא יחול על ריבית ותשלומים אחרים כאמור, כאשר הכספים שימשו מפעל קבע (סניף או עסק עצמאי), השייך לתושב ישראלי בחו"ל והם שולמו על ידי מפעל הקבע; וזאת משום שבמקרים כאלה יש לראות את העסק האמור כיחידה כלכלית עצמאית. הוצאו מכלל החיוב גם תשלומים פרטיים של תושבי ישראל בחו"ל; שאם לא כן עשוי כל תושב ישראלי הבמצא בחו"ל, ושוכר מכונית, למשל, להיות חייב בניכוי מס במקור בשל דמי השכירות.

ה. סעיף 9(2) - פטור למפעל הפיס

הסעיף פוטר ממס את הכבסתם של רשות מקומית, קופת גמל ומוסד ציבורי במידה שלא הושגה מעסק שהם עוסקים בו או מעסק של חבר-בני-אדם שבשלישתם. לשם האוצר ניתנת סמכות לפטור רשות מקומית גם מהכבסה עסקית כאמור, למשך תקופה ובתנאים שיקבע אם נוכח כי ראוי לעשות כך לטובת הציבור.

מוצע לקבוע כי דינו של מפעל הפיס יהיה, לענין זה, כדין רשות מקומית.

ה ס ב ר

מפעל הפיס מממן אך ורק את צרכי הציבור. משום כך מוצע להשוותו לענין תשלום המס לרשות מקומית.

ז. סעיף 9(16) - פטור לעולה

(1) הסעיף מעניק פטורים לחלק מהכנסתו של העולה בתקופת 42 החודשים הראשונים לעלייתו. מוצע לקבוע כי תקופה אחת של העדרות של העולה מן הארץ, שהתחילה בתוך תקופת הזכאות שלו לפטור והיא העדרות לתקופה העולה על 6 חודשים אך אינה עולה על שלוש שנים, לא תובא בחשבון תקופת הזכאות, אם בקש זאת העולה.

ה ס ב ר

במקרים לא מעטים, חוזרים העולים החדשים לחו"ל לשם חיטול עסקיהם שם.

כתוצאה מכך מאבדים הם חלק מההקלות במס. מוצע לאפשר לעולה לשמור על זכותו זו אם הבטיעה התחילה בתוך תקופת הזכאות, והיא בטיעה לתקופה ממושכת אך לא יותר משלוש שנים.

(2) כמו כן מוצע לצמצם את הגדרת "עולה" כך שלא תכלול מי שויתר בעבר על אזרחותו הישראלית, וזאת בהתאם למדיניות הכללית שלא להעניק הקלות לאנשים אלה.

ז. סעיף 12 - פטור ממס להכנסה נוספת על הכנסת עבודה

בסעיף ניתנת סמכות לשר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, להורות שתושב ישראל שהכנסתו מעבודה לא עלתה על סכום שנקבע, יהיה פטור ממס על הכנסה נוספת אחרת שתהיה לו ושלל תעלה על סכום שנקבע.

מבוסס הסעיף יוצא כי אם התוספת להכנסת העבודה היא ממקור אחר - יינתן פטור ממס ואילו אם התוספת היא באותו סכום אך מקורה במשרה חלקית נוספת - אין עליה פטור.

מוצע לתקן את הסעיף כך שביתן יהיה לפטור ממס גם הכנסת עבודה נוספת שממנה נוכח מס במקור ושאינה עולה על המכסימום הקבוע לגבי הכנסות אחרות.

ה ס ב ר

על פי הסמכות האמורה שבסעיף 12, הותקנו תקנות מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה אחרת), תשכ"ט - 1969, לפיהן ניתן פטור ממס על "הכנסה אחרת" אם היא איננה עולה על 600 לירות (ובנסיבות מסויימות - על 1050 לירות) והכנסת העבודה של הנישום ואשתו גם יחד לא עלתה על 24.000 לירות.

סעיף 134 לפקודה מסמין את שר האוצר לקבוע כי יחיד שתקנות לפי סעיף 12 חלות עליו, יהיה פטור מחובת הגשת דו"ח. ואכן, שר האוצר השתמש בסמכות זו והוציא את הצו.

העולה מכל ההוראות האמורות הוא שכיום שכיר שיש לו הכנסת עבודה בסך 24.600 לירות - איננו פטור מהגשת דו"ח וממשלום המס המלא המגיע על פי הדו"ח, בו בזמן שאדם שיש לו 24.000 לירות מהכנסת עבודה ועוד 600 לירות ממקור אחר - פטור מהגשת דו"ח וממשלום מס על 600 הלירות, פרט למס שנוכה במקור.

לעומת זאת שכיר שיש לו הכנסת עבודה ממעבידו העיקרי בסכום של עד 23.400 ועוד הכנסת עבודה מעבודה חלקית בסכום שאיננו עולה על 600 לירות - פטור מחובת הגשת דו"ח ותשלום המס על פיו; בו בזמן שאם יש לו אותו סכום עיקרי מהכנסת עבודה ואילו ההכנסה הנוספת היא ממקור אחר - הוא פטור מחובת הגשת דו"ח.

כתוצאה מהשוואת הכנסה נוספת מעבודה חלקית להכנסה נוספת אחרת, ניתן מצד אחד פטור על הכנסת עבודה מעבודה נוספת אם היא איננה עולה על 600 לירות, ומצד שני יצטרך להגיש דו"ח ולשלם את מלוא המס המגיע על פיו, גם מי שהכנסת העבודה שלו ממעביד עיקרי היא עד 23.400 לירות ויש לו הכנסה נוספת מעבודה אחרת, שאינה עולה על 600 לירות.

ח. סעיף 18 - סייגים לניכוי הוצאות

- (1) סעיף קטן (ב) קובע כי משכורת, שכר עבודה, או ריבית המשתלמים על ידי חברת מעטים, לאחד מבעלי השליטה שלה ושיש לו לפחות 10% ממניותיה, יותרו בניכוי בשנת המס בה שולמו או תוך שלושה חודשים אחרי שנסתיימה. אין בסעיף הגדרה מיהו בעל שליטה. מוצע לאמץ את ההגדרה של בעל שליטה שבסעיף 32(9) לפקודה.
- (2) מוצע להוסיף הוראה שתקבע כי למשלם הכנסה שחייבים לזכות ממנה מס במקור על פי סעיף 164 או על פי סעיף 170, יותר לזכות אותה מהכנסתו בשנת מס מסוימת רק אם שולמה באותה שנת מס או תוך שלושה חודשים אחרי סיומה או אם זוכה המס תוך התקופה האמורה - גם אם ההכנסה עצמה טרם שולמה.

ה ס ב ר

לפי המצב הקיים יכולים אנשים המנהלים ספרים על בסיס מסחרי והמשלמים הכנסה שממנה הם חייבים לזכות מס במקור, לזכות את חשבונם של הזכאים לקבלת ההכנסה. גם באותם מקרים בהם זיכוי החשבון איננו מהווה תשלום, לענין הניכוי במקור, הרי לגבי מי שצריך לשלם את הסכומים הוא ניתן מיד כהוצאה עסקית. יוצא, איפוא, שמצד אחד ישנה הוצאה אך אין כנגדה הכנסה. המצב הקיים מאפשר לצדדים הנוגעים בדבר לדחות תשלום הכנסה וכתוצאה מכך את תשלום המס, מבלי שהדבר ישפיע במישור ניכוי המס כהוצאה.

משום כך מוצע לקשור את הזכות לקבל את הסכומים הללו כהוצאה, בניכוי המס במקור.

ט. סעיף 21 - פחת בכסים

(1) הסעיף מתיר ביכורי פחת בשל בכסים המשמשים לצרכי עסק או משלח - יד. מוצע להרחיב את הסעיף ולהתיר פחת בשל בכסים המשמשים בייצור ההכנסה בכל מקור שהוא.

ה ס ב ר

בניגוד לסעיף האמור, ניתן להבין מסעיף 22 המאפשר זקיפת פחת משנה לשנה, כי אפשר לזכות פחת גם מבכסים שאינם משמשים לעסק או משלח-יד; ואכן כך נוהגים.

על כן מוצע לתקן את סעיף 21 בהתאם.

(2) הפחת המותר לפי סעיף 21 מחושב באחוזים מהמחיר המקורי. מוצע לקבוע כי אם בתקבל מענק בשל רכישת הנכס שעבורו ניתן פחת, יופחת המחיר המקורי שלו, לעבין זה, בסכום המענק.

ה ס ב ר

אין כל הצדקה לתת פחת גם בשל אותו חלק מבכס שרכישתו מומנה על ידי מענק. בסעיף 43א לחוק לעידוד השקעות הון בקבע כי יש לזכות מהמחיר המקורי את המענק הניתן על פי אותו חוק; מוצע לתקן גם את הפקודה לפי אותו עקרון.

י. סעיף 24 - פחת בהעברת נכס שאין עמה העברת שליטה

הסעיף דן בהתרת פחת בהעברת נכס שאין עמה העברת שליטה וקובע שנקבל ההעברה יהיה זכאי ליתרת הפחת שהמעביר היה זכאי לזכותו אלמלא העברה את הנכס. סעיף קטן (ג) קובע שההוראה האמורה לא תחול אם העביר הנכס חייבת במס רווחי הון לפי חלק ה' לפקודה. מוצע לתקן את הסעיף הקטן האמור ולהבהיר שההוראה מכוונת להיוב במס בפועל ולא לחבות במס כאשר לא מגיע תשלום מס או כאשר ניתן פטור מנח כל דין.

ה ס ב ר

מטרתו של סעיף 24(ג) היתה לאפשר מתן פחת לפי מלוא המחיר ששלם רוכש הנכס בתנאי ששולם בעד העברת הנכס מט ריווח הון. ספק אם הנוסח הקיים אמנם מבטא מטרה זו; קיים חשש שביתן לפרשו כחל גם כאשר לא שולם מט ריווח הון בפועל בגלל הוראות כל דין אחר. על מנת להסיר את הספק מוצע לתקן את הסעיף.

י א . טעיף 32 - ביכויים שאין להתירם

(1) פסקה (9) דנה באי התרת ביכוי בשל תשלום מענק פרישה או מות לבעל שליטה בחברת מעטים, שיש לו לבדו לפחות 5% מהון המניות, בעל שליטה כזה בקרא "חבר". מוצע לקבוע כי בעל שליטה ייחשב כחבר גם כאשר לו ולבן זוגו ביחד יש 5% מהון המניות. וכן מוצע לקבוע כי לא רק 5% מהון המניות יהפכו בעל שליטה לחבר, אלא גם 5% שיש לו ולבן זוגו בכוח ההצבעה, או בזכות להחזיק בהון המניות או בכוח ההצבעה, או בזכות לקבל 5% מהרווחים או בזכות למנות מנהל. כמו כן מוצע להעלות את הסכום שנקבע כסכום שיותר לבכורו מ-2250 לירות ל-2500 במקביל להעלאת תקרת הסכום הפטור לגבי מענק פרישה.

ה ס ב ר

הסעיף אוסר על חברת מעטים לבכות מהכנסתה מענק פרישה או מענק מות ששלמה לבעל שליטה בה, שיש לו מכוח עצמו לפחות 5% מהון המניות. בעל שליטה מוגדר כמי שיש לו ולקדונו זכות באחת מאלה: 10% לפחות מהון המניות שהוצא, או ב-10% לפחות מכוח ההצבעה, או בזכות להחזיק ב-10% לפחות מהון המניות או מכוח ההצבעה; או בזכות לקבל 10% לפחות מהרווחים או בזכות למנות מנהל.

כמובן שקיומה של כל אחת מהזכויות הנזכרות בהגדרת בעל שליטה מצביעה על שליטה, ומן הדין היה שמי שיש לו ולבן זוגו לפחות 5% באחת מזכויות אלה ייחשב כחבר, שכאשר משלמים לו את המענק אין החברה זכאית לזכותו מהכנסתה.

אולם הנוסח הקיים מסתפק בזכות ל-5% מהון המניות; וכך יוצא שסעיף המכורן נגד המבעות מאפשר עקיפתו בקלות, שכן יפולה להיות לאדם שליטה ממשית בחברה, בלי שיש לו 5% מהון המניות.

(2) מוצע להוסיף פטקה חדשה לסעיף 32, בה ייקבע כי פרמיות ששלם אדם בשל פוליסה לביטוח חיים של אחר, לטובתו של המשלם לא יותרו כהוצאה.

ה ס ב ר

בערעור אזרחי 177/69, פקיד שומה למפעלים גדולים נגד אוקבה בע"מ (פד"י כג' (2) עמ' 437), נידונה שאלת התרת הוצאה בשל פרמיות לביטוח חיים ששילמה חברה בשל מנהלה, כשהמוטב על פי פוליסת הביטוח היא החברה המשלמת. בית המשפט העליון התיר את ביכורי ההוצאה מכיון שמדובר היה בביטוחו של איש מפתח בחברה, שמותו עלול היה לפגוע קשה בעסקי החברה.

בערעור אזרחי 477/71, שטטנר נגד פקיד השומה חיפה (פד"א כרך ה' תשל"ב, עמ' 15); הורחב העקרון שנקבע באוקבה גם לגבי שותפות שביטחה את חייה שותפיה. מתוך פסה"ד ניתן להבין כי אפשר להרחיב את אותו עקרון לגבי כל מי שמבטח אדם אחר שיש לו אינטרס כלכלי בביטוחו.

בעקבות ההלכה האמורה שבקבעה על ידי בית המשפט
העליון אין היום כמעט כל מביעה לכך שאדם יוכל
לבטח את חייו של אחר לטובתו בכל סכום שירצה
ויוכל גם לבכות את סכומי הפרמיה כהוצאה מהכנסתו;
פירושו של דבר שהמעביד יכול ליצור לעצמו קרן שהיא
בכס בידי, במחיר פרמיות שהותרו לו כהוצאה.
על כן מוצע התיקון שיאסור את ביכוי ההוצאה.

יב. סעיף 46 - תרומות מיוחדות

- (1) הסעיף מעניק בשל תרומה של 20,000 ל"י או יותר
למוטד ציבור, זיכוי של 25% מסכום התרומה -
ליחיד וזיכוי של 50% - לחברה. מוצע להעניק את
הזיכוי גם בשל תרומה של 10,000 לירות או יותר.
(2) מוצע לתקן גם את סעיף קטן (ב) (2), ולקבוע
כי לא יינתן זיכוי או זיכוי בעד תרומה שהתורם
כבר קיבל בעדה זיכוי או זיכוי לפי סעיף 47 או
48 או לפי כל דין אחר.

ה ס ב ר

הנוסח של סעיף קטן (ב) (2) איננו חד משמעי;
הסעיף מדבר בסכום שזוכה או זוכה בשל אותה
תרומה, כאשר הכוונה היתה למבוע מתן זיכויים
וזיכויים לפי הוראות שונות בשל אותה תרומה.
מוצע להבהיר ולתקן בהתאם.

יג. סעיף 66 - הישוב בפרד

- (1) בסעיף קטן (א) תיווסף פסקה (7) שתקבע כי פטור
תוספת היוקר, פטורים על פי סעיף 11 לפקודה,
לאנשי התיישבות חדשה או שטחי פיתוח וכן הפטורים
לעולה חדש, יינתנו גם לאיש וגם לאשה, כאילו
היו שני גישומים בפרדים.

- (2) בסעיף קטן (ב), בפסקאות (2) ו-(3) מוצע למחוק את הסיפה, האומרת: או לפני שלבעלה היתה זכות כלשהי, במישרין או בעקיפין."

ה ס ב ר

- (1) סעיף 66 נותן אפשרות לחשב את המס של האשה בנפרד כאשר הכנסתה באה ממקור הכנסה שהוא בלתי תלוי במקור ההכנסה של בן-הזוג. בסעיף מפורטים הניכויים והזיכויים שייבתנו רק לאחד מבני הזוג, ואלה שייבתנו לשניהם. לגבי הפטורים השונים, שותק הסעיף.
- על כן מוצע לציין במפורש כי את פטור תוספת היוקר, הפטור לעולה חדש והפטורים למי שעובד באיזורי פיתוח-יתנו לשני בני הזוג כאילו היו שני נישומים נפרדים.

- (2) בסעיף נקבע, בין השאר, כי לא יראו הכנסה כבלתי תלויה במקור ההכנסה של בן הזוג אם היא מחברה שבה יש לבני הזוג או לבן הזוג השני זכות בהנהלה או 10% מזכויות ההצבעה; הסייג הזה איבדו חל (כלומר יראו את ההכנסה כאילו היא ממקור בלתי תלוי) כאשר היתה לאשה הכנסה מהחברה זמן סביר, ולא פחות משנה, לפני נישואיה או לפני שלבעלה היתה זכות כלשהי, במישרין או בעקיפין, בחברה.
- הנסיון הורה כי הסיפה המתחילה במילים "או לפני שלבעלה היתה זכות" - מאפשרת לבני הזוג לתכנן עסק משותף שתחילתו על שם האשה בלבד וצירופו של הבעל לעסק לאחר מכן - כדי לזכות בחישוב נפרד להכנסת האשה. מוצע לתקן את החוק כך שדבר זה יהיה בלתי אפשרי.

יד. סעיף 88 - במקביל לתיקון שנעשה בסעיף 21 בו נקבע כי יותר פחת בשל נכסים המשמשים בייצור ההכנסה בכל מקור שהוא, (ולא רק בעסק או במשלוח-יד), מוצע לתקן כך גם בהגדרת "נכס בר-פחת".

טו'. סעיף 90 - העברת ניכויים לשומת רווח הון

הסעיף חוקק כדי לאפשר העברת ניכויים אישיים שלא נוצלו בשומת הכנסת פירות, לשומת רווח הון. בנוסף הקיים מדובר על ניכויים שעלו על ההכנסה החייבת בצירוף סכום הניכויים. ברור שלא יכול להיות שסכום הניכויים יעלה על סכום ההכנסה החייבת בתוספת הניכויים.

מוצע לתקן את הסעיף כך שישקף את הכוונה כאמור לעיל.

ט"ז. סעיף 91 - שיעור המס על ריווח הון

(1) נקבע בסעיף כי המס על נכסים שאינם בני-פחת, יפחת ב-5% לכל שנה משש-עשרה השנים הראשונות לתקופת ההחזקה. בהוראה נוספת נקבע כי אם עלתה תקופת ההחזקה של נכס על 18 שנה לא ישולם מס על ריווח ההון. מוצע לקבוע כי הוראה זו תחול אף היא רק על נכסים שאינם בני פחת.

ה ס ב ר

עד לתיקון חלק ה' לפקודת מס הכנסה בשנת 1965 הוטל מס על רווחי הון רק על נכסים בני-פחת, עם התיקון האמור הוטל מס רווח הון גם על נכסים שאינם בני-פחת, ולגבי נכסים שאינם בני פחת ניתנה הפחתה של שיעור המס במשך 16 שנה ופטור מלא לאחר 18 שנה. בשל נכסים בני פחת אין נותנים הפחתה היות וניתן בשלהם פחת.

מניסוחו של סעיף קטן (ג) עשוי להשתמע כאילו הפטור האמור חל גם על נכסים שביתן בשלהם פחת - דבר שלא התכוונו אליו והגורם לכך שבמקרה כזה יש מעבר ממס בשיעור מלא, לפטור מוחלט. על כן מוצע התיקון.

(2) מוצע להוסיף הוראה שתקבע כי הסעיף הקובע את שיעורי המס על רווח הון יחול גם לגבי רווח שהגיע על פי ביטוח חיים שנעשה על ידי אדם פלוני שביטח את חייו של אדם אחר לטובת המבטח, למעט ביטוחם של בני משפחתו.

ה ס ב ר

ישנן נסיבות מסוימות שבהן סכומים המתקבלים על פי פוליסה לביטוח חיים היא הכנסה רגילה וישנם מקרים בהם סכומים אלה הם רווח הון. מוצע לקבוע שגם באותם מקרים בהם סכומים אלה מהווים הכנסה רגילה, הרי לאור העובדה שהוצע בסעיף 32(10) כי הפרמיות לביטוח חיים לא יותרו כהוצאה, ייקבע כי רווח שמקורו בפוליסה כזאת יחוייב אף הוא במס כרווח הון.

סעיף 97(ב) - פטור לעולה י.ז.

סעיף 97(ב) לפקודה פוטר עולה חדש ממס על רווח הון ממכירת נכס שהיה לו מחוץ לישראל לפני עלייתו לישראל אם מכרו תוך ארבע שנים מיום עלייתו.

מוצע להאריך את התקופה ולהעמידה על 7 שנים. כמו כן מוצע לאמץ בסעיף זה את ההגדרה של "עולה", הכלולה בסעיף 9(16) לפקודה.

ה ס ב ר

בסעיף 52 לחוק לעידוד השקעות הון ניתן פטור לרווח הון הצבוע למי שנעשה לתושב ישראל ומכר בכס הנמצא מחוץ לישראל, אם אותו בכס היה בבעלותו לפני שעלה לארץ, ואם במכר תוך שבע שנים מיום שהמוכר עלה לארץ.

לעומת זאת, סעיף 97 לפקודה פוטר עולה ממס רווח הון בשל מכירת בכס שהיה לו מחוץ לישראל לפני עלייתו - וזאת מבלי לפרש אם הבכס במכר בישראל או מחוץ לישראל - ובלבד שהמכירה נעשתה תוך 4 שנים מיום עלייתו לארץ. השוני שבין שני סעיפים אלה גורם לכך שלא כדאי לעולים החדשים למחר ולהביא את בכסיהם לארץ.

כדי למנוע עיוות זה מוצע לקבוע שגם הפטור שבפקודת מס הכנסה על רווח הון, יינתן בשל רווח הון ממכירה שנעשתה תוך 7 שנים.

בהזדמנות ראשונה של תיקון החוק לעידוד השקעות הון יוצע למחוק את ההוראה שבסעיף 52 לחוק שהופכת עתה למיותרת.

י"ח. סעיף 100 - העברת בכס למלאי עסקי

פסקה (2) של הסעיף קובעת כי אם שרט חלפו 4 שנים מיום שרכש בישום בכס עד שהעבירו לעסקו כמלאי עסקי, או עד שהפך בכס קבוע בעסקו למלאי עסקי, יראו את שווי המלאי העסקי כמחיר שעלה הבכס לבישום.

מוצע לתקן פסקה זו ולקבוע כי שווי של המלאי יהיה יתרת המחיר המקורי ולא מחיר העלות.

ה ס ב ר

אין כל הצדקה לחשב את עלות הבכס שהפך למלאי לפי המחיר ששולם כאשר ניתן בשלו בעבר פחת. על כן מוצע לקבוע כי עלות הבכס בהפכו למלאי, תהיה יתרת המחיר המקורי.

יט'. לסעיף 123 - הכנסה משעות נוספות

(1) סעיף קטן (א)(2) קובע שיעור מס מוגבל על הכנסה מעבודה בשעות נוספות ומתנה זאת באישור שעבודתו של העובד היתה הכרחית ולא היתה אפשרות להחליפו באחר. להוראה זו יש לסייג האומר כי היא לא תחול בענפי כלכלה מסויימים שנקבע לגביהם שאינם ענפי ייצור חיוניים או שירותים חיוניים ועל סוגי עובדים שנקבע לגביהם שאינם חיוניים. מוצע להוסיף לסייג הוראה לפיה שיעור המס המוגבל של הכנסה מעבודה בשעות נוספות לא יחול לגבי מי שהוא בעל שליטה (כמשמעותו בסעיף 32(9)) בחברת מעטיות.

(2) בסעיף קטן (ב) נקבע ששיעורי המס המוגבלים בשל הכנסה מעבודה במשמרת לילה ובשעות נוספות לא יחולו על החלק מהכנסת עבודה כאמור, שמעל ל-50% משכרו הרגיל של העובד. מוצע להוסיף לסייג לפיו השיעורים המוגבלים לא יחולו על החלק שמעל ל-50% משכרו הרגיל של העובד, הוראה נוספת. לפי ההוראה המוצעת השיעורים המוגבלים לא יחולו על החלק שמעל ל-50% משכרו של העובד כאמור, או מעל לסכום שיקבע על ידי שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לפי הסכום הצמוד יותר. לענין זה ייקבע ששר האוצר יהיה רשאי לקבוע סכומים שונים לענפי כלכלה שונים, למקצועות שונים ולסוגי גישומים שונים.

ה ט ב ר

כיום ניתנת זכות לקבלת שכר בוסף בשל עבודה בשעות
נוספות לעובדים יצרניים ועובדים מינהליים בדרג
במוך. אולם המחסור החמור בכוח אדם במשק, הביא
לידי כך שהגיעו לוועדה הציבורית יותר פניות,
מצד סקטורים שונים במשק, לאשר שיעורי מס
מוגבלים לעבודה בשעות נוספות. למרות העובדה
שהפניות מגיעות גם שלא מעפפי ייצור חיוניים,
הרי לאור המחסור האמור בכוח אדם לא יכלה הוועדה
הציבורית לעמוד בלחץ ואישרה מקרים רבים שאינם
חיוניים.

משום כך נעשה תיקון בשנה שעברה וקבע ששיעור
המס המופחת לא יינתן באותם עפפי כלכלה
שנקבע לגביהם במפורש שאינם חיוניים או עובדים
שנקבע לגביהם שאינם חיוניים.

כיום מתברר שיש להפעיל את ההוראה האמורה בצורה
מודרגת וטלקטיבית, ומשום כך מוצע התיקון.

בעיה נוספת המתעוררת עם הרחבת חוג הזכאים
להינות משיעור המס המוגבל היא העובדה שבדרך
כלל בעלי השליטה בחברות מעטים הם שכירים של
חברתם. ברור שלגבי בעלי שליטה, אין כל משמעות
בדרישות שעבודתם היא חיונית ושלא ניתן להחלפם
באחרים. על כן מוצע לקבוע כי הוראות הסעיף כולו
לא יחולו עליהם.

טעיף 140 - סמכות לדרוש ידיעות רשמיות כא.

הסעיף מסמין את פקיד השומה לדרוש ידיעות מכל עובד
של גוף ציבורי, גוף ציבורי מוגדר כך: "המדינה, רשות
מקומית, חברה שהממשלה משתתפת בהנהלתה וכל גוף אחר
ששר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, קבע אותו
כגוף ציבורי."

מוצע להוסיף להגדרה זו גם כל גוף הנתון לבקורתו של
מבקר המדינה.

כב. סעיף 145 - סמכות לשום

הסעיף מסמין את פקיד השומה לשום את הכנסותיו של אדם. מוצע להוסיף לסעיף זה גם סמכויות שיאפשרו לפקיד השומה השגת ידיעות כדי לאפשר להוציא שומה נכונה כבר בשלב עשיית השומה. סמכויות אלה בתובנות כיום לפקיד השומה רק בשלב השגה.

ה ס ב ר

לפי החוק הקיים רשאי פקיד השומה, בשלב השגה, להזמין כל אדם היכול לפי דעתו להעיד בענין השומה, שייתיצב לפניו, ולחקור אותו בשבועה או שלא בשבועה. שורת ההגיון מחייבת סמכויות אלה יהיו בתובנות לפקיד השומה כבר בשלב הראשון, כדי שיוכל להגיע לשומה נכונה; דבר זה יגרום לקיצור ההליכים ומניעת התדיינות מיותרת.

כב. סעיף 160 - החזרת מס ששולם

הסעיף דן בהחזרת מס ששולם ביתר. מוצע להוסיף לסעיף זה סייג לפיו לא יוחזר מס ששולם ביתר, לאדם שהגיש דו"ח לגבי שנת מס מסויימת לאחר תום 6 שנים מאותה שנת מס.

ה ס ב ר

כשם שקיימת הגבלת זמן לגבי פתיחת שומה על ידי פקיד השומה, כך מוצע להגביל גם את הזכות לבקש החזר מס על פי דו"ח שהוגש באחור.

כד. סעיף 165 - קיזוז הניכוי

הסעיף קובע כי סכומי מס שנוכו במקור לפי סעיף 164 יקוזזו כנגד המס שחייב בו הנישום שההכנסה שממנה נוכה המס היא הכנסתו. סעיף זה חל גם אם סכומי המס שנוכו לא הועברו לפקיד השומה.

מוצע: (א) לסייג את התרת קיזוז המס כאשר לא שולם ולקבוע כי ההוראה לא תחול לגבי בעל שליטה בחברת מעטים כמשמעותו בסעיף 32(9) לפקודה. פירושו של דבר שהקיזוז כאמור לא יותר כל עוד לא הועבר לפקיד השומה המס שנוכה.

(ב) בעקבות התיקון המוצע לסעיף 18, לפיו לא תותר הוצאה כל עוד לא שולמה ההכנסה או שלא נוכה ממנה מס במקור, מוצע לקבוע כי לגבי הכנסה שנוכה ממנה מס במקור ולא שולמה, לא יקוזז המס שנוכה כאמור כנגד המס שיהיה חייב בו הנישום כל עוד לא יצהיר על אותה הכנסה.

ה ס ב ר

(1) האינטרסים של בעל שליטה בחברה זהים עם אלה של החברה עצמה על כן אי העברת סכומי המס שנוכו במקור מבעל שליטה בחברת מעטים לפקיד השומה, היא באחריותו של בעל השליטה בחברה ואין מקום להתיר לו את קיזוז הסכום שניכה, כל עוד לא העבירה החברה את הניכוי לפקיד השומה.

(2) כשמדובר בנישום המגיש דו"ח על בסיס מזומנים, אין מקום להתיר את קיזוז סכום המס שנוכה במקור על ידי המשלם, אלא מההכנסה שממנה נוכה המס.

כה. סעיף 167 - שומת ביכויים

(1) סעיף 167 לפקודה מכמיר את פקיד השומה, בבחיבות מסוימות, לשום לפי מיטב שפיטתו את סכום המס שאדם היה צריך לבכות במקור.

מוצע להוסיף לסעיף הנראה לפיה מותר יהיה לעשות שומה כזאת גם אם למי שקבל את ההכנסה שלגביה נעשתה השומה, נעשתה כבר שומה סופית שלא כללה אותה הכנסה.

ה ט ב ר

בע.א. 157/63, פקיד השומה ת"א 5 בגד הרץ, מהנדס קירור ומיזוג בע"מ (פס"ד י"ז, עמ' 1896) נקבע כי אם נעשתה שומה סופית לשכיר שלא כללה אותה הכנסה, אין יותר אפשרות לעשות שומת ביכויים למעביד על פי סעיף 167. הדרך היחידה לחייב את השכיר בתוספת הכנסה ממנה לא נוכה המס במקור, היא פתיחתה של השומה שנעשתה לו.

לעומת זאת בע.א. 418/67, דן אגודה שיתופית לתהבורה ציבורית בע"מ בגד פקיד שומה ת"א 5 (פ"ד כא' (2), עמ' 730) נקבע בביגוד לפסה"ד בהרץ שגם כאשר נעשתה שומה סופית לעובד, ניתן לעשות שומת ביכויים למעביד; דבר זה ניתן כאשר אין מחלוקת לגבי מהות ההכנסה והחובה לבכות ממנה מס במקור. אולם, היות ואפשרות זו איננה מוחלטת ותלויה בפרשנות של העובדות בכל מקרה ומקרה, קשה להסתפק בפתרון זה. בשל כך מוצע התיקון.

(2) מוצע להוסיף לסעיף 167 הוראה שתקבע כי מי שהיה חייב לבכורות מס במקור ולא עשה זאת, או שניכה סכום פחות ממה שהיה חייב לבכורות, ללא הצדק סביר, יהא חייב בקנס על הסכומים שלא ניכה כאמור; הקנס יהיה בשיעורים הקבועים בסעיף 191(ב) לפקודה; ואלה השיעורים:

- (א) 10% מהסכום שלא נוכה אם לאותו אדם לא בקבע בעבר קנס על פי סעיף זה;
- (ב) 15% מהסכום שלא נוכה אם לאותו אדם בקבע כבר פעם אחת קנס על פי סעיף זה;
- (ג) 25% מהסכום שלא נוכה אם לאותו אדם בקבע כבר קנס על פי סעיף זה יותר מפעם אחת.

ה ס ב ר

כאשר מי שחייב בניכוי מס במקור אינו ממלא את חובתו, הוא איננו חייב לשלם ריבית על המס שהחזיק בידו ללא הצדק, בו בזמן שלגבי יתרות מס הנובעות משומות רגילות משתלמת ריבית. דבר זה עושה לכדאי לאדם החייב לבכורות לחזור על העבירה. משום כך מוצע לחייבו בתשלום קנס תוך התחשבות בחזרה על המחדל.

כ"ו. סעיף 191א - קנס בשל אי ביהול ספרים

סעיף 130 לפקודה מסמין את הנציב להורות על ביהול פנקסי חשבוניות לסוגי ביטומים; אין בפקודה הוראה הקובעת קנסות על מי שלא ביהל פנקסי חשבוניות בהתאם להוראות הנציב.

מוצע להוסיף הוראה בסעיף 191א, שתטיל קנסות במקרה שהביטום לא ביהל ספרים. הקנסות יהיו בשיעורים הבאים;

5% מהמס שנקבע בשומה בשנת המס האחרונה שלגביה
נעשתה שומה, או לפי הדו"ח האחרון אם הוגש לאחר
השומה האחרונה; אם נתחייב כבר בעבר בקנס כזה -
יהיה שיעור הקנס 10%.

ייקבע כי לגבי קנס זה תחול סעיף 189 לפקודה הקובע
כי אם הוגשה תביעה פלילית בשל אותו מעשה או מחדש,
לא תחול חובת תשלום הקנס ואם הוא שולם כבר - יחזירו
אותו.

כ"ז. סעיף 194 - גביית מס במקרים מיוחדים

הסעיף מקנה לפקיד השומה סמכות, אם הוא סבור כי יש
חשש שהמס מאדם העומד לצאת מהארץ לא ייגבה,
לדרוש ממנו ערובה לתשלום מס שבשום. מוצע להחיל
סמכות זו לא רק לגבי מס שבשום, אלא גם לגבי מקדמות
שהנישום חייב בהן.

ה ס ב ר

כשאדם העומד לצאת את הארץ חייב במקדמות ויש חשש
שלא ישלם אותן, מוצדק לדרוש ממנו ערובות לתשלומן,
כשם שהדבר מוצדק לגבי מס שבשום.

כח'. סעיף 219 - אי העברת מס שנוכה

(1) הסעיף קובע עונש למי שניכה מס במקור ובלי
הצדק סביר לא שילמו לפקיד השומה. מוצע לחייב
באחריות גם את מי שאחראי לתשלום ההכנסה, היות
וגם עליו מוטלת לפי סעיף 164 החובה לנכות את
המס במקור.

ה ס ב ר

לפי הנוסח הקיים מוטלת על האחראי לתשלום ההכנסה והעברת הסכומים שזכו לפקיד השומה חובת ניכוי במקור, אך אין כל ספקציה על הפרתה של החובה. מוצע לתקן זאת.

(2) בסעיף מאוזבר סעיף 166 לפקודה, שהושמט בטעות סופר מן הנוסח החדש של הפקודה, וחזר והובא בתיקון מס' 13 לפקודת מס הכנסה, תוך כדי איזכורו של הסעיף שהושמט. על מנת להסיר ספק בדבר חוקיותו של איזכור זה, מוצע לקבוע כי הדין הוא וכן היה, לפי האיזכור.

סעיף 236ד - איסור ייצוג לשעה

הסעיף מעניק לנציב מס הכנסה סמכות לאסור על אדם לשמש יועץ מס אם הוא סבור כי בתקימו בסיבות המחייבות או מרשות מחיקתו של יועץ מס מן הפנקס. האיסור הוא עד לבירור קיומן של הסיבות אך לא יותר משלושה חודשים, ואם התחילה חקירת משטרה בענין - לא יותר מאשר עד גמר החקירה וההליכים המשפטיים, מוצע להאריך את התקופה משלושה לששה חודשים.

ה ס ב ר

התקופה של שלושה חודשים לבירור החשדות מספיקה ברוב המקרים; אולם מתברר כי דווקא במקרים היותר חמורים, מבסס החשוד בכל הדרכים האפשריות להקשות על החקירה ולמשוך את הזמן, ואז ברגע שעברו שלושת החודשים ועדיין אין חומר בשל לפתיחת הליכים, יכול החשוד לשוב ולשמש יועץ באין מפריע - דבר שמסכל את הכוונה היסודית, משום כך מוצע להאריך את התקופה שבה יוכל הנציב להשעות את יועץ המס, עד לששה חודשים.

ל. הוספת סעיף 236 ח - תקנות בדבר אתיקה מקצועית

יורסף סעיף שיסמין את שר האוצר להתקין תקנות בדבר כללי האתיקה המקצועית של יועצי מס.

ג. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים:

יתוקנו הסעיפים: 1, 2(2), 3, 5, 8, 9, 12, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 32, 34-43, 45, 46, 47, 57, 66, 67, 90, 91, 97(ב), 100, 121-128, 135, 140, 160, 164, 165, 167, 180, 194, 219, 236 ד.

יבוטלו הסעיפים: 9(א7) ו-60;

יורספו הסעיפים: 9א, 47א, 167א, 191א, 191ב, ו-236 ח.

ד. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה:

צפוי הפסד של כ-400 מיליון לירות בשנת המס 1973.

ה. השפעת החוק המוצע על תקן המשרד הממונה על הביצוע ועל ההיבט המינהלי:

א י ן .

ו. הממונה על התקציבים סמך ידו על הצעת התזכיר.

ז. הממונה על החקיקה ספיסקאלית סמך את ידו על הצעת התזכיר לאחר שהסתייגות משרד המשפטים לגבי סעיף 191א נתקבלה.

ח. הסתיוגורות משרד הממשלה:

משרד החקלאות:

(1) בסעיף 3(ב) לפקודה שבהצעת משרד האוצר בקבע כי מחילת חוב הנובע מהלוואה שניתנה לצרכי ייצור הכנסה תחשב כהכנסה בידי מי שהחוב במחל לו. משרד החקלאות מתנגד לכך שהוראה זו תחול על חוב שנמחל על ידי מוסד מיישב (המוסדות הלאומיים ורסקו).

(2) לסעיף 43 לפקודה:

הנכרי המיוחד לחקלאי יצתן לכל מי שיש לו הכנסה חייבת לפי סעיף 2(8) לפקודה לגבי אותה הכנסה, אף אם הכנסתו החייבת כאמור נחותה מ-75% מכלל הכנסתו החייבת. בזה יושווה הנכרי האמור לענאים שבו ניתן הנכרי היציב לגבי הכנסה מעבודה בהתאם לסעיף 20, לפיו מוענק הנכרי למי שהיתה לו הכנסה מעבודה ומבלי לתלות זאת בהכנסתו ממקור אחר ואף לא בשעור אותה הכנסה.

(3) לתיקון המוצע בסעיף 47 לפקודה:

מוצע שיהיה ששילם לקופת גמל לקיצבה ותגמולים יהיה זכאי בשל אותו חלק מההכנסה המזכה שאיננה הכנסת עבודה -

(1) על תשלומים שאינם עולים על 8% מההכנסה המזכה - נכרי מלא;

(2) על התשלומים העולים על 8% אולם לא יותר מ-16% מההכנסה המזכה - נכרי של מחצית הסכום ששולם וזיכוי מהמס בשעור של 25% מהמחצית השניה.

(4) לתיקון המוצע בסעיף 67 לפקודה:

מוצע להגדיל את הנכרי מ-250 ל-400 לירות.

הגדלת הנכרי המוצעת על ידנו מתיישבת גם עם השעור הממוצע של הגדלות בנכריים השונים לפי הצעת מינהל ההכנסות.

(5) ההסתייגות בענין סעיף 57 לפקודה בתקבלה ובכללה בתזכיר.

משרד התחבורה:

משרד התחבורה מבקש להביע התנגדותו לתקון סעיף 5 לפקודת מס הכנסה, אשר יקבע כי יראו עבודה על אניה המופעלת על ידי תושב ישראל או על ידי חברה שהשליטה בה היא בידי תושב ישראל, כמתבצעת בישראל.

החלתה של חובת תשלום מס הכנסה בישראל, על ידי ימאים זרים המשרתים באניותינו תעמיד מכשולים בוספים בדרכה של הספנות הישראלית המתקשה בלאו הכי בהשגת כוח אדם לשרות בים.

משרד לקליטת עליה:

- (1) לפי החוק היום יכל לזכות בפטור רק אדם שעלה לישראל לראשונה לאחר ה-1.4.67. מכאן שאם עלה אדם לישראל לפנ"כ, היה כאן זמן קצר בלבד, חזר לחו"ל ומבקש עתה לחזור ולהשתקע בארץ - לא יוכל להנות מן הפטור במס הכנסה, דבר שיקשה מאד על קליטתו בישראל.
- אנו מבקשים, איפוא למחוק את ההגבלה של עליה אחרי 1.4.67 ולאפשר לכל אדם שהיה בישראל בתקופה כלשהי במשך פחות משלוש וחצי שנים; חזר לחו"ל וחוזר עתה להשתקע בישראל - להנות מן הפטור במס הכנסה במשך תקופת השלמה, ששמן התקופה האמורה בסעיף 9(16) מנוכה אותה תקופה בה שהה בישראל בעבר.
- (2) בהמשך להגיון המפעיל את העקרון הנ"ל מן הדין לבטל את ההגבלה המוצעת על ידיכם לעזיבת ישראל לתקופה שאינה עולה על שלוש שנים.
- על מנת לעודד עליה וקליטה סבירה בישראל אנו מבקשים, איפוא, כי הפטור יינתן לכל עולה שעזב את ישראל לתקופה העולה על חצי שנה תוך תקופת זכאותו באופן שיוכל להשלים את זכותו לפטור, אפילו עברו יותר משלוש שנים להעדרותו מישראל.

(3) משרדנו חזר והעיר לא אחת על החלוקה הבלתי הגיונית של סכומי הפטור המוענקים לעולים.

דוק. בתקופה הראשונה לעלייתו, בה אין העולה עובד כלל או אט הוא עובד - מרוויח בד"כ סכומים זעירים, הריהו זכאי לסכום פטור גדול שאין הוא יכול להצטרף ממנו.

מאידך, כאשר הוא לומד את השפה, מקבל עבודה מתאימה ומתחיל להרוויח סכומים מתקבלים על הדעת - הפטור זמין בהרבה.

יתר על כן, ההדרגתיות כיום איננה סבירה שכן הפטור נופל מ-1,200 ל"י לאחר 18 חודש ל-700 ל"י ומ-700 ל"י לאחר 30 חודש ל-200 ל"י בלבד.

אם הכוונה בפטור שניתן לעולים הינה באמת ובתמים לאפשר להם להקלט בארץ מבחינת הכנסתם וכל המשתמע ממנה (רכישת דירה, ציוד וכד'), אזו מבקשים לשנות את סכומי הפטור לסכומים דינאמיים יותר כדלקמן -

במשך 18 חודש - פטור של -900 ל"י לחודש; 12 חודש נוספים - פטור של -800 ל"י לחודש; 12 חודש נוספים - פטור של -500 ל"י לחודש.

סכומי הפטור המצטברים הם פחותים מן הקיים, אולם יאפשרו לעולים ביצוע יותר אמיתי של הפטור.

לבקשתנו זו משקל מיוחד בהתחשב בהצעתכם להגדיל את הביכויים האישיים השונים, שכן אם לא תיעשו לבקשתנו - יישאר הפטור לעולים אות מתה שרוב העולים לא יוכלו להצטרף ממנו, או מחלקו הגדול.

(4) ההסתייגות הרביעית בתקבלה ובכללה בעיקרי ההוראות שבתזכיר.

משרד הבטחון

1. לפי הצעת התזכיר שבבזון יוטל מס על מי שמקבל מענק פרישה ובעת ובעונה אחת גם מהזון חלק מקצבתו וכן על מי שמקבל מענק מוות.
לעומת זה מוצע בהצעת התזכיר לפטור ממס 25% מהקצבה ופטור זה יבוא במקום הפטור הניתן כיום להיוון קצבה בשעור 25%.
אולם הפטור ממס של 25% מהקצבה ינתן רק למי שפורש בגיל 55 באשה או בגיל 60 בגבר או למי שפורש אחרי 30 שנות שרות בגבר או אחרי 25 שנות שרות באשה. לפי הוראת המעבר שבתקון המוצע, גם מענק שהתקבל תוך 15 שנה לפני תחילת תוקפו של החוק המוצע והיוון קצבה שנעשה תוך התקופה האמורה, יובאו בחשבון לענין הקטנת הקצבה הפטורה ממס.
פרוש הדבר שהחוק המוצע לא זו בלבד שיקבה הזכות להקלות במסוי הקצבה רק למי שפורש בגיל גבוה או אחרי שרות ממושך של 30 שנה בגבר או - 25 שנה באשה - דבר נדיר בשירות קבע - אלא שהוא יחול באופן רטרואקטיבי.
2. חייל הפורש משירות קבע זכאי לקבל בנוסף לקצבה, גם מענק פרישה בשיעור מחצית משכורתו החדשית כפול במספר שנות שירותו. מענק זה לא יעלה על משכורת שנתית אחת. (ס' 18 לחוק שירות הקבע בצה"ל (גימלאות), תשי"ד - 1954).
כן זכאי החייל הפורש משירות קבע להיוון לכל ימי חייו של עד 25% מקצבתו. (ס' 56 לחוק).
3. שאיריהם של חיילים בשירות קבע זכאים למענקים הבאים:
א. אלמנה של חייל בשירות קבע שנפטר שלא עקב שירותו אשר אינה מקבלת קצבת שאיר בשל גילה הצעיר (בגיל פחות מ-45) זכאית למענק מוות בשיעור 12 קצבאות חדשיות (סעיף 33).

- ב. אלמנה של חייל בשירות קבע שנפטר בעת ועקב שירותו
הצבאי והוא בגיל צעיר מ-35 שנה ואשר אינה מקבלת
קצבת שאיר זכאית למענק בשיעור של 30 קצבאות.
(ס' 33 לחוק).
- סכום מענק המוות המשתלם לאלמנה שנעלה בפטר בזמן
ועקב השירות אינו מותנה באורך שירות של הנפטר.
ההצעה לפטור מס מענק מוות שאינו עולה על משכורת
שני חדשים לכל שנת עבודה עשויה שלא להועיל.
- ג. שאיריו של חייל בשירות קבע, אשר שירת פחות מ-5
שנים זכאים למענק בשיעור הקבוע בתקנות - בהתאם
לאורך השירות (סעיף 24 לחוק).
- ד. אלמנה של חייל בשירות קבע שנפטר בזמן שירותו ועקב
שירותו זכאית, מכח הוראות פקודות
הצבא, למענק מוות בסך של 10 - 20 אלף לירות.
4. אנשי שירות הקבע בצ.ה.ל. מקיימים קופת חסכון.
על פי החוק הקיים מקבל כל חבר בקופה זיכוי ממס בשיעור
של $27\frac{1}{2}\%$ מסכום החסכון - עד לחסכון חדשי של - 75 ל"י.
החסכון והרווחים שהצטברו אינם חייבים במס.
על פי החוק המוצע יוקטן הזיכוי ל-15% מסכום החסכון
וסכום החסכון החדשי המכסימלי שעבורו ניתן הזיכוי יוגדל
ל- 125 ל"י לחודש.
5. על פי החוק המוצע יוטל מס על מענקי מוות וקצבאות מהוונות.
מכח הוראות סעיף 9 לפקודת מס הכנסה - כפי שהיא בתוקף
כיום, קצבאות המשתלמות לבנים ולמשפחות חיילים וכן
מענקי מוות - פטורים ממס.

מנסחי ההצעה קבעו כי הוראות סעיף 9 לחוק יתוקנו - אך לא צוין במפורש שתיקון זה לא יפגע בקצבאות ובמענקים המשתלמים לזכאים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) וחוק משפחות חיילים שפגעו במערכה (תגמולים ושיקום).

6. מערכת הבטחון מבקשת כי הוראות החוק הקיים לא ישובו בכל הצוגע למענקים של חיילי קבע, קצבאותיהם והיווגן וכן בכל הצוגע למענקים וקצבאות של זכאים על פי חוקי השיקום ושאידיהם.

1/2
חומר
(תוס' - 104)

1/2
חומר
(תוס' - 104)

הצטרפות ישראל לאמנת מכס בדבר יבוא זמני של חומר פדגוגי

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י מ :

א. להצטרף לאמנת מכס בדבר יבוא זמני של חומר פדגוגי
Customs Convention on the Temporary Importation
of Pedagogic Material
המצורפת בזה. ...

ב. ליפות את כוחו של שר החוץ לבצע החלטה זו.

... דברי ההסבר מצורפים בזה.

מוגש ע"י שר האוצר

נספח 456

כ"ו באדר א' תשל"ג
28 בפברואר 1973

הקדמה

הצדדים המתקשרים באמנה זו, שעובדה בחסותה של המועצה לשיתוף פעולה בעצבי מכס, תוך התייעצות עם ארגון האומות המאוחדות לעצבי חינוך, מדע ותרבות (אונסקו), בתיתם את דעתם לחשיבות הבודעת להפצתו הבין-לאומית של ציוד פדגוגי לגבי פיתוחם של החינוך וההכשרה המקצועית, שהם יסודות חיוניים לקידמה הכלכלית והסוציאלית, בהיותם משוכנעים כי אימוצן של הקלות כלליות בדבר ייבוא זמני, פטור ממכס וממס, של ציוד פדגוגי כשוי לתרום למטרה זו באורח יעיל הסכימו כלהלן:

פרק ראשון

הגדרות

לענין אמנה זו:

- (א) "ציוד פדגוגי" משמעותו כל ציוד המשמש למטרות הוראה או הכשרה מקצועית, ובמיוחד התבניות, המכשירים, המתקנים, המכונות, ואבזריהם, שרשימה בלתי מגבילה מהם מצורפת לאמנה זו;
- (ב) "תשלומי ייבוא ומסי ייבוא" משמעותם תשלומי מכס וכל שאר תשלומים, מסים, ואגרות או היטלים שונים, הנגבים על ייבוא טובין, או בקשר לייבוא טובין, אך אינם כוללים אגרות או היטלים המוגבלים בסכומם כדי עלותם המשווערת של שירותים שניתנו;
- (ג) "כניסה זמנית" משמעותה ייבוא זמני פטור מתשלומי ייבוא ומסי ייבוא, וללא איסורי ייבוא והגבלות ייבוא, הכפוף לייצוא חוזר;

- (ד) "מוסדות מאושרים" משמעותם מוסדות חיבון או מוסדות להכשרה מקצועית, ציבוריים או פרטיים, שמטרתם, בעיקרו של דבר, איבה הפקת רווחים, ואשר אושרו על ידי הרשויות המוסמכות של הארץ המייבאת לשם קבלת ציוד פדגוגי ברשות כביסה זמנית;
- (ה) "אישרור" משמעותו אישרור, קבלה או אישור;
- (ו) "המועצה" משמעותה הארגון שהוקם על ידי האמנה המכוננת מועצת שיתוף לעניני מכס, שנחתמה בבריסל ב-15 בדצמבר 1950.

פרק שבי

תחום התחולה

סעיף 2

- כל צד מתקשר מתחייב להעניק רשות כביסה זמנית:
- (א) לציוד פדגוגי אשר ישמש, בשטח ארצו, למטרות חיבון, או הכשרה מקצועית, בלבד;
- (ב) לחלקי חילוף לציוד פדגוגי, שלגביו הוענקה רשות כביסה זמנית לפי ס"ק (א) לסעיף זה, ולכלים שעוצבו במיוחד לשם החזקתו, בדיקתו, כיולו או תיקונו של ציוד כאמור.

סעיף 3

- רשות הכביסה הזמנית של הציוד הפדגוגי, חלקי החילוף והכלים, יכול שתהא כפופה לתנאים שלקמן:
- (א) כי ייובאו על ידי מוסדות מאושרים, וישמשו בפיקוחם ובאחריותם של מוסדות אלה;
- (ב) כי ייבואו בא"י הייבוא, למטרות שאינן מסחריות;

- (ג) כי ייבואו בכמויות סבירות, בשים לב למטרת הייבוא;
- (ד) כי ניתן יהיה לזהותם בעת הייצוא החוזר;
- (ה) כי בהיותם בארץ הייבוא יישארו בבעלותם של אישיות טבעית תושבת חוץ, או של אישיות משפטית שמקום מושבה בחוץ לארץ.

סעיף 4

כל צד מתקשר רשאי להתלות את ההתחייבויות, כולן או מקצתן, שנשל על עצמע מכוח אמנה זו, מקום:

- (א) שטובין בעלי ערך פדגוגי שווה לצידוד הפדגוגי שלגביו מבקשים רשות כניסה זמנית, או
- (ב) שחלקי חילוף שביתן להשתמש בהם תחת אלה שלגביהם מבקשים רשות כניסה זמנית,
- מיוצרים ונמצאים לדורשיהם בארץ הייבוא.

פרק שלישי

הוראות מיוחדות

סעיף 5

כל צד מתקשר מתחייב, כל אימת שהוא רואה זאת לאפשרי, שלא לדרוש ערובה לסכום תשלומי הייבוא ומסי הייבוא, אלא להסתפק בהתחייבות שבכתב. התחייבות כאמור ניתנת לדורשה לגבי כל יבוא וייבוא, או על בסיס כללי, לתקופה מפורשת, או, מקום שמתאים, לתקופת האישור שהוענק למוסד.

סעיף 6

1. צידוד פדגוגי שהוענקה לו רשות כניסה זמנית ייוצא בחזרה תוך ששה חודשים מתאריך הייבוא. אולם רשויות המכס של ארץ הייבוא הזמני רשאיות לדרוש כי הצידוד ייוצא בחזרה תוך

תקופה קצרה יותר, שתיראה כמספיקה למען תושג מטרתו של הייבוא הזמני.

2. על יסוד בימוקים כשרים, יכולות רשויות המכס להעביק תקופה ארוכה יותר או להאריך את התקופה הראשונה.

3. אם הצירוד הפדגוגי שהוענקה לו רשות כביסה זמנית, כולו או מקצתו, אי אפשר לייצאו בחזרה כתוצאה מתפיסה, להוציא תפיסה שבוצעה לפי תובענת אנשיכ פרטיים, תושהה דרישת הייצוא החוזר למשך זמן התפיסה.

סעיף 7

צירוד פדגוגי שהוענקה לו רשות כביסה זמנית, מותר לייצאו בחזרה במשגור אחד או במשגורים אחדים, באמצעות כל משרד מכס הפתוח לשם פעולות כאלו, ולא בהכרח באמצעות משרד המכס של הייבוא.

סעיף 8

צירוד פדגוגי שהוענקה לו רשות כביסה זמנית, אפשר לעשות בו שלא בדרך ייצוא בחזרה, ובמיחד אפשר להעמידו לתצורכת פנימית, בתנאי שיתמלאו בו התנאים והפורמליות שנקבעו על ידי חוקיה של ארץ הייבוא הזמני.

סעיף 9

על אף דרישת הייצוא החוזר שנקבעה באמנה זו, לא יידרש ייצוא חוזר של צירוד פדגוגי, כולו או מקצתו, שביזוק קשה בתאובות שאומתו כדין, ובלבד:

(א) שהוטלו עליו תשלומי ייבוא ומסי ייבוא שבהם הוא חייב;
או

(ב) שנעזב, בקי מכל הוצאה, לאוצר הארץ שאליה יובא באופן
זמני; או

(ג) שהושמד תחת פיקוח רשמי, ללא גרימת הוצאה לאוצר הארץ
שאליה יובא באופן זמני;

הכל כפי שידרשו רשויות המכס.

סעיף 10

ההוראות שנקבעו בסעיף 9 לעיל יחולו גם על חלקים שהוחלפו
כתוצאת תיקונים או שינויים, שהוכנסו בצירוד הפדגוגי בהיותו
בארץ הייבוא הזמני.

סעיף 11

הוראות סעיפים 6, 7, 8 ו-9 יחולו גם על חלקי החילוף והכלים
הנזכרים בסעיף 2.

פרק רביעי

הוראות שונות

סעיף 12

1. כל צד מתקשר יפחית עד למינימום את פורמליות המכס
הדרושות בקשר להקלות האמורות באמנה זו. כל התקנות
בקשר לפורמליות אלה יפורסמו בכל ההקדם.
2. בדיקתם ופדייתם של ציוד פדגוגי, חלקי חילוף וכלים,
בשעת ייבואם וייצואם בחזרה, יבוצעו במקום שימושו של
הציוד, כל אימת שהדבר אפשרי ונאות.

סעיף 13

הוראות אמנה זו מפרשות את ההקלות המינימליות שיש להעביק. אין
הן מונעות החלתן של הקלות רחבות יותר, אשר צדדים מתקשרים
מסויימים מעביקים, או עשויים להעביק בעתיד, על פי הוראות
חד-צדדיות או מכוח הסכמים דו-צדדיים או רב-צדדיים.

סעיף 14

לענין אמנה זו, ניתן לראות שטחי ארץ של צדדים מתקשרים המהווים
איגוד מכס או איגוד כלכלי כשטח ארץ אחד.

סעיף 15

הוראות אמנה זו לא ימנעו החלת איסורים או הגבלות המוטלים על
פי חוקי הארץ ותקנותיה מטעמי מוסר הציבור או הסדר הציבורי,
בטחון הציבור, גהות הציבור או בריאות הציבור, או הקשורים
בהגנה על פטנטים וסימני מסחר.

סעיף 16

כל הפרה של הוראות אמנה זו, כל החלפת דבר, הצהרה כוזבת או
פעולה, הגורמות לכך שאדם (הייבו אישיות טבעית או משפטית) או
ציוד ייהנו שלא כדין מן ההקלות הביתבות לפי אמנה זו, עלולות
להביא לכך שהעברייני יהיה צפוי, בארץ בה בוצעה העבירה,
לעונשים הקבועים בדיני אותה ארץ ולתשלום כל תשלומי ייבוא
או מסי ייבוא שביתן להטלים.

פרק חמישי

סעיפים סופיים

סעיף 17

1. כל מדינה חברת המעוצה וכל מדינה חברה בארגון האומות
המאוחדות, או בסוכנויות המיוחדות, רשאית להיות צד
מתקשר לאמנה זו:

- (א) על ידי חתימה עליה, שלא בכפוף לאישרור;
(ב) על ידי הפקדת כתב אישרור לאחר חתימה עליה
בכפוף לאישרור;
(ג) על ידי הצטרפות אליה.

2. אמנה זו תהא פתוחה לחתימת המדינות המוזכרות בס"ק 1 לסעיף זה, במשרד הראשי של המועצה בבריסל, עד יום 30 ביוני, 1971 לאחר מכן תהיה האמנה פתוחה להצטרפותן של מדינות אלו.
3. מדינה שאינה חברה בארגונים הנזכרים בסעיף קטן 1 לסעיף זה, ואליה בשלחה הזמנה לתכלית זו על ידי המזכיר הכללי של המועצה, לפי בקשת הצדדים המתקשרים, רשאית להיות צד מתקשר לאמנה זו, מתוך שתצטרף אליה לאחר כניסתה לתוקף.
4. כתבי האישור או כתבי ההצטרפות יופקדו בידי המזכיר הכללי של המועצה.

סעיף 18

1. אמנה זו תיכנס לתוקפה שלושה חודשים לאחר שחמש מהמדינות הנזכרות בסעיף קטן 1 לסעיף 17 בה חתמו עליה שלא בכפוף לאישרור, או הפקידו את כתבי האישור או את כתבי ההצטרפות שלהן.
2. לגבי כל מדינה החותמת על האמנה שלא בכפוף לאישרור, המאשררת אותה או המצטרפת אליה, לאחר שחמש מדינות חתמו עליה שלא בכפוף לאישרור, או הפקידו את כתבי האישור או את כתבי ההצטרפות אשר להן, תיכנס אמנה זו לתוקפה שלושה חודשים לאחר שאותה מדינה חתמה שלא בכפוף לאישרור, או הפקידה את כתב האישור או כתב ההצטרפות שלה.

סעיף 19

1. כל מדינה רשאית, בעת החתימה על אמנה זו שלא בכפוף לאישרור, או בעת הפקדתו של כתב האישרור או כתב ההצטרפות שלה, או בכל זמן שלאחר ככן, להצהיר, בהודעה שתימסר למזכיר הכללי של המועצה, כי אמנה זו תחול על שטחי הארץ, כולם או מקצתם, אשר היא אחראית ליחסיהם הבין-לאומיים, או שלגביהם בטלה אחריות בין-לאומית. הודעה כאמור תהא בת-תוקף שלושה חודשים לאחר התאריך שבו בתקבלה על ידי המזכיר הכללי של המועצה, אולם בתנאי שהאמנה לא תחול על השטחים הבקובים בהודעה לפני כניסת האמנה לתוקף לגבי המדינה הנוגעת בדבר.

2. כל מדינה שמטרה הודעה לפי ס"ק 1 לסעיף זה, המרחיבה תחולתה של אמנה זו על כל שטח ארץ שליחסי הבין-לאומיים היא אחראית, או שלגביו בטלה על עצמה אחריות בין-לאומית, רשאית להודיע למזכיר הכללי של המועצה, בהתאם להוראות סעיף 21 לאמנה זו, כי השטח הנדון יחדל מלהפעיל את האמנה.

סעיף 20

לא תותר שום הסתייגות לאמנה זו.

סעיף 21

1. תקופת אמנה זו בלתי מוגבלת. אולם, כל צד מתקשר רשאי להסתלק ממנה, בכל עת, לאחר תאריך כניסתה לתוקף לפי סעיף 18 לאמנה זו.

2. הודעת ההסתלקות תהיה בכתב, ותופקד בידי המזכיר הכללי של המועצה.

3. ההסתלקות תהיה בת-פועל ששה חודשים לאחר שהמזכיר הכללי של המועצה יקבל את כתב ההסתלקות.

סעיף 22

1. הצדדים המתקשרים יתכנסו יחדיו בעת הצורך כדי לבחון את פעולת האמנה, וביחוד לשם דיון בבקשת אמצעים להבטחת אחידות בפירושה ובהחלתה של אמנה זו.
2. כינוסים אלה יכונסו על יד המזכיר הכללי של המועצה, לפי בקשת אחד מן הצדדים המתקשרים. הכינוסים ייערכו במשרד הראשי של המועצה, זולת אם הצדדים המתקשרים יחליטו אחרת.
3. הצדדים המתקשרים יקבעו את כללי הנוהל לכינוסיהם.
4. החלטות הצדדים המתקשרים יתקבלו ברוב של למ פחות משני שלישים של הצדדים המתקשרים הנוכחים בכינוס והמצביעים רק צדדים מתקשרים המצביעים הצבעת הן או לאו ייראו כמצביעים.
5. הצדדים המתקשרים לא יקבלו החלטה בכל ענין אלא בנוכחות יותר ממחציתם.

סעיף 23

1. כל סכסוך בין צדדים מתקשרים בענין פירוש אמנה זו או החלתה, ייושב, במידת האפשר, תוך משא ומתן ביניהם.
2. סכסוך שלא יושב במשא ומתן, יביאוהו הצדדים המתקשרים המעורבים בו לפני הצדדים המתקשרים, שנתכנסו בהתאם לסעיף 22 לאמנה זו, והם ידונו בסכסוך ויגישו המלצות ליישובו.
3. הצדדים המתקשרים המעורבים בסכסוך רשאים להסכים מראש לקבל את המלצות הצדדים המתקשרים כמחייבות.

סעיף 24

1. תיקונים לאמנר זו אפשר להציעם הן על ידי צד מתקשר והן על ידי הצדדים המתקשרים שנתכנסו בהתאם לסעיף 22 לאמנה זו.
2. המזכיר הכללי של המועצה יעביר את בוסח התיקון המוצע כך לכל הצדדים המתקשרים, לכל שאר המדינות החתומות, למזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות ולמנהל הכללי של ארגון האומות המאוחדות לחינוך, מדע ותרבות (אונסקו).
3. תוך תקופת ששה חודשים מן התאריך בו הועבר כך התיקון המוצע, רשאי כל צד מתקשר להודיע למזכיר הכללי של המועצה:
 - (א) כי יש לו התנגדות לתיקון המוצע, או
 - (ב) שאף כי הוא מתכוון לקבל עליו את התיקון המוצע, עדיין לא מילאו בארצו אחר התנאים הדרושים לקבלה זו.
4. שלח צד מתקשר למזכיר הכללי של המועצה הודעה כאמור בס"ק 3(ב) לסעיף זה, יכול הוא, כל עוד לא הודיע למזכיר הכללי כי הוא מקבל עליו את התיקון המוצע, להגיש התנגדות לאותו תיקון תוך תקופת תשעה חודשים שלאחר תום תקופת ששת החודשים המוזכרת בס"ק 3 לסעיף זה.
5. הובעה התנגדות לתיקון המוצע בהתאם לסעיפים קטנים 3 או 4 לסעיף זה, יראו את התיקון כאילו לא התקבל ולא יהיה לו תוקף.
6. לא הובעה שום התנגדות לתיקון המוצע בהתאם לס"ק 3 או 4 לסעיף זה, יראו את התיקון כאילו התקבל החל מהתאריך המפורט להלן:

(א) אם שום צד מתקשר לא שלח הודעה בהתאם לס"ק 3(ב) לסעיף זה, בתום תקופת ששת החודשים המוזכרת בסעיף קטן 3;

(ב) אם שלח צד מתקשר הודעה בהתאם לס"ק 3(ב) לסעיף זה, במוקדם שבשני התאריכים האלה:

(1) התאריך שבו כל הצדדים המתקשרים אשר שלחו הודעות כאמור הודיעו למזכיר הכללי של המועצה כי הם מקבלים את התיקון המוצע, בתנאי שאם הודיעו על כל הקבלות לפני תום תקופת ששת החודשים המוזכרת בס"ק 3 לסעיף זה, יהא תאריך כניסת התיקון לתוקפו - תום תקופת ששת החודשים האמורה;

(2) תאריך תום תקופת תשעת החודשים המוזכרת בס"ק 4 לסעיף זה.

7. תיקון שרואים אותו כנתקבל, ייכנס לתוקף ששה חודשים לאחר התאריך שבו ראו אותו כנתקבל.

8. המזכיר הכללי של המועצה ידיע בהקדם האפשרי לכל הצדדים המתקשרים, ולשאר המדינות החתומות, על כל התנגדות תיקון המוצע שהוגשה בהתאם לס"ק 3(א), ועל כל הודעה שנתקבלה בהתאם לס"ק 3(ב) לסעיף זה. לאחר מכן, הוא יודיע לכל הצדדים המתקשרים, ולשאר המדינות החתומות, אם הצד המתקשר, או הצדדים המתקשרים, ששלחו הודעה כזו, מגישים התנגדות לתיקון המוצע או מקבלים אותו.

9. כל מדינה המאשרת אמנה זו, או המצטרפת אליה, יהיו חאים אותה כאילו קיבלה כל תיקונים או שינויים לאמנה זו, שנכנסו לתוקפם בתאריך הפקדת כתב האישור או כתב ההצטרפות שלה.

סעיף 25

הנספח לאמנה זו יהיו רואים אותו כחלק בלתי נפרד מן האמנה.

סעיף 26

המזכיר הכללי של המועצה יודיע לכל הצדדים המתקשרים, לשאר המדינות החתומות, למזכיר הכללי של האומות המאוחדות ולמנהל הכללי של ארגון האומות המאוחדות לחינוך, מדע, ותרבות (אונסקו), על:

- (א) החתימות, האישורים וההצטרפויות לפי סעיף 17 לאמנה זו;
- (ב) תאריך כניסתה של אמנה זו לתוקפה בהתאם לסעיף 18;
- (ג) ההודעות שנתקבלו בהתאם לסעיף 19;
- (ד) ההסתלקויות לפי סעיף 21;
- (ה) כל תיקון שרואים אותו כאילו נתקבל בהתאם לסעיף 24, ותאריך כניסתו לתוקף.

סעיף 27

בהתאם לסעיף 102 למגילת האומות המאוחדות, תירשם אמנה זו במזכירות האומות המאוחדות, לפי בקשת המזכיר הכללי של המועצה.

ולראיה חתמו החתומים מטה, שהוסמכו לכך כדיון, על אמנה זו.

בעשה בבריסל היום, שמונה ביוני, אלף תשע מאות ושבעים, בשפה האנגלית ובשפה הצרפתית, ודיון מקור שווה לשני הנוסחים, בעותק יחיד שיופקד אצל המזכיר הכללי של המועצה, אשר יעביר העתקים המאושרים לכל המדינות המוזכרות בס"ק 1 לסעיף 17 של אמנה זו.

בשם אלג'יריה: ד"ר מסוד איט שאלאל,

16 בפברואר 1971

בכפוף לאישרור

בשם הרפובליקה הפדראלית של גרמניה:

וון אלטן 10 ביוני 1971/הנס הוטר

בשם אוסטרליה:

25 ביוני 1971

או. ל. דוויס

בשם קמרון:

29/6/71

קלמנט לנגא טסובגני

בשם קפריסין: פ. מודינזוס

4 ביוני 1971

בכפוף לאישרור

בשם דהומיי:

5.2.71

ל.ק. פובמי

בשם ירדן:

25/6/1971

מ.ה. בטטאילל

בשם לבנון:

16 בפברואר 1971

ק. לבקי

בשם מאלי: א. סיטוקו

23 בפברואר 1971

בכפוף לאישרור

בשם ממלכת הולנד: ק. י. ואן שכל 23 ביוני 1971

בכפוף לאישרור

בשם הפיליפינים:

לשם פעולה לפי חוקתה וחוקיה של רפובליקת הפיליפינים

20 באפריל 1971

וירגיליו ק. צנגס

בשם פולין:

פ. מודרזבסקי

14/6/1971

בכפוף לאישרור

בשם מרוקו: ב. גוסוס

23 לפברואר 1971

בכפוף לאשרור

בשם הרפובליקה הערבית המאוחדת:

עלי המדי חוסיין

בכפוף לאישרור.

מובן כי החתימה על אמנה זו אין משמעותה, בשום פנים,
הכרת ישראל על ידי ממשלת הרפובליקה הערבית המאוחדת.
יתר על כן, שום יחסים חוזיים לא יקומו בין הרפובליקה
הערבית המאוחדת ובין ישראל. 21/1/1971 ע.ה.ח.

בשם רואנדה:

5 בנובמבר 1970.

א. מוניאנזה

בשם סומלי:

29/6/1971

מ. או. גיאמה

בשם הלורוסיה:

ה. מונפרינבי

18 בפברואר 1971

בכפוף לאישרור

בשם טוגו

21 בדצמבר 1970

ו. דגאדו

בשם תוניסיה:

10/2/1971

נ. בוזירי

בכפוף לאישרור

בשם תורכיה:

פ. ברקול

3 ביוני 1971

בכפוף לאישרור

המזכיר הכללי של המועצה לשיתוף פעולה בעניני מכס מאשר שזהו העתק בכוון של העותק המקורי שהופקד בארכיווה של המועצה לשיתוף פעולה בעניני מכס.

בדיסל 26 באוגוסט 1971
האמיר אבז וא סבואדא
המזכיר הכללי

נספח

- רשימה בלתי מגבילה של ציוד פדגוגי
- (א) מקלטי צליל או תמונה או שפקי צליל או תמונה, כגון:
מטולי שקופיות או מטולי סרטונים;
מטולים סינמטוגרפיים;
רטרופרוז'קטורים ואפיסקופים;
מגנטופונים, ראי-מגנטים וקינסקופים;
מעגלי טלוויזיה סגורים.
- (ב) תמוכי צליל ותמונה, כגון:
שקופיות, סרטונים וסרטי מיקרו;
סרטים סינמטוגרפיים;
הקלטות צליל (סרטים מגניטים, תקליטים);
סרטי וידאו.
- (ג) ציוד מיוחד, כגון:
ציוד ביבלוגרפי וציוד אורקולי לספריות;
ספריות ביידות;
מעבדות לשפות;
ציוד לתרגום סימולטני;
מכונות מכניות או אלקטרוניות, להוראה מתוכנת;
ציוד שעוצב במיוחד לחינוכם או להכשרתם המקצועית של בני אדם מוגבלים.

(ד) ציוד אחר, כגון:

לחות קיר, תבניות, תאורים גרפיים, מפות, תבניות,
תצלומים ותרשימים; מכשירים, מתקנים ותבניות,
שעוצבו למטרות הדגמה;

אוספי פרטים בלורית אינפורמציה פדגוגית, חזותית או
שמעית, שהוכנו לשם הוראת הנושא (מערכות לימוד);
מכשירים, מתקנים, כלים ומכונות-כלים, לשם למידת טכניקות
או אומנויות.

דברי הסבר לאמנת מכס בדבר יבוא זמני של חומר פדגוגי

האמנה הוכנה בחסות אונסקו והמועצה לטיתוף פעולה בעניני מכס. היא מהווה אחת מסדרת אמנות שהוכנו בחסות המועצה ושמטרתן לאפשר יבוא זמני של חפצים שונים בלי הגבלות יבוא. ישראל כבר הצטרפה למספר אמנות כאלה, כגון האמנות ליבוא זמני של חומר מקצועי, ליבוא זמני של חומר מדעי, ליבוא זמני של חמרי רוחה ליורדי ים, ועוד.

אמנה זו מהווה השלמה להסכם בענין יבוא חומר חינוכי, מדעי ותרבותי (כתבי אמנה 28). הסכם זה מתייחס ליבוא סופי של המוצרים הנזכרים שם. מאידך, האמנה מתייחסת ליבוא זמני, תוך קביעת סדורים ליצוא חוזר או להשארת החפצים בארץ בתנאים מסויימים. יתר על כן, החפצים המבויים בנספח לאמנה שונים בדרך כלל במהותם מאלה המופיעים בנספחים להסכם בענין יבוא חומר חינוכי, אם כי ישנה מידה של חפיפה בין שתי הרשימות.

ההצטרפות לאמנה תחייב תקונים קלים בלבד בחקיקה - היינו הוספת האמנה לרשימת האמנות שבפרט 6 לתעריף המכס וסעיף 2 לצו מס קניה (פטור) תשכ"ב-1962. כן יהיה צורך בקביעת "מוסדות מאושרים" לצורך האמנה, בהתאם לסעיף 3(א). לגבי ההסכם בענין יבוא חומר חינוכי, נקבעה בזמנה רשימת מוסדות באופן מינהלי.

כעשרים מדינות החברות במועצה לטיתוף פעולה בעניני מכס כבר חתמו או הצטרפו לאמנה, ביניהן שוויץ, פיליפינים, טורקיה, קפריסין, גרמניה, הולנד, ואוסטרליה.

היועץ המשפטי לממשלה ומשרד החוץ אינם מתנגדים להצטרפות לאמנה.

הצטרפות ישראל לאמנת מכס בדבר יבוא זמני של חומר פדגוגי

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י מ :

א. להצטרף לאמנת מכס בדבר יבוא זמני של חומר פדגוגי
Customs Convention on the Temporary Importation
of Pedagogic Material

... המצורפת בזה.

ב. ליפות את כוחו של שר החוץ לבצע החלטה זו.

... דברי ההסבר מצורפים בזה.

מוגש ע"י שר האוצר

בספח 456

כ"ו באדר א' תשל"ג
28 בפברואר 1973

אמנת מכס בדבר ייבוא זמני של
ציוד פדגוגי

הקדמה

הצדדים המתקשרים באמנה זו, שעובדה בחסותה של המועצה לשיתוף פעולה בעצמי מכס, תוך התייעצות עם ארגון האומות המאוחדות לעצמי חיבור, מדע ותרבות (אונסקו),
ביתם את דעתם לחשיבות הנודעת להפצתו הבין-לאומית של ציוד פדגוגי לגבי פיתוחם של החינוך וההכשרה המקצועית, שהם יסודות חיוניים לקידמה הכלכלית והסוציאלית,
בהיותם משוכנעים כי אימוצן של הקלות כלליות בדבר ייבוא זמני, פטור ממכס וממס, של ציוד פדגוגי כשוי לתרום למטרה זו באורח יעיל הסכימו כלהלן:

פרק ראשון
הגדרות

לענין אמנה זו:

- (א) "ציוד פדגוגי" משמעותו כל ציוד המשמש למטרות הוראה או הכשרה מקצועית, ובמיוחד התבניות, המכשירים, המתקנים, המכונות, ואבזריהם, שרשימה בלתי מגבילה מהם מצורפת לאמנה זו;
- (ב) "תשלומי ייבוא ומסי ייבוא" משמעותם תשלומי מכס וכל שאר תשלומים, מסים, ואגרות או היטלים שונים, הנגבים על ייבוא טובין, או בקשר לייבוא טובין, אך אינם כוללים אגרות או היטלים המוגבלים בסכומם כדי עלותם המשווערת של שירותים שניתנו;
- (ג) "כניסה זמנית" משמעותה ייבוא זמני פטור מתשלומי ייבוא ומסי ייבוא, וללא איסורי ייבוא והגבלות ייבוא, הכפוף לייצוא חוזר;

(ד) "מוסדות מאושרים" משמעותם מוסדות חינוך או מוסדות להכשרה מקצועית, ציבוריים או פרטיים, שמטרתם, בעיקרו של דבר, אינה הפקת רווחים, ואשר אושרו על ידי הרשויות המוסמכות של הארץ המייבאת לשם קבלת ציוד פדגוגי ברשות כניסה זמנית;

(ה) "אישרור" משמעותו אישרור, קבלה או אישור;

(ו) "המועצה" משמעותה הארגון שהוקם על ידי האמנה המכוננת מועצת שיתוף לענייני מכס, שנחתמה בבריסל ב-15 בדצמבר 1950.

פרק שני

תחום התחולה

סעיף 2

כל צד מתקשר מתחייב להעניק רשות כניסה זמנית:

(א) לציוד פדגוגי אשר ישמש, בשטח ארצו, למטרות חינוך, או הכשרה מקצועית, בלבד;

(ב) לחלקי חילוף לציוד פדגוגי, שלגביו הוענקה רשות כניסה זמנית לפי ס"ק (א) לסעיף זה, ולכלים שעוצבו במיוחד לשם החזקתו, בדיקתו, כיולו או תיקונו של ציוד כאמור.

סעיף 3

רשות הכניסה הזמנית של הציוד הפדגוגי, חלקי החילוף והכלים, יכול שתהא כפופה לתנאים שלקמן:

(א) כי ייובאו על ידי מוסדות מאושרים, וישמשו בפיקוחם ובאחריותם של מוסדות אלה;

(ב) כי ייבואו באיזור הייבוא, למטרות שאינן מסחריות;

- (ג) כי ייבואו בכמויות סבירות, בשים לב למטרת הייבוא;
- (ד) כי ניתן יהיה לזהותם בעת הייצוא החוזר;
- (ה) כי בהיותם בארץ הייבוא יישארו בבעלותם של אישיות טבעית תושבת חוץ, או של אישיות משפטית שמקום מושבה בחוץ לארץ.

סעיף 4

כל צד מתקשר רשאי להתלות את ההתחייבות, כולן או מקצתן, שבטל על עצמו מכוח אמנה זו, מקום:

- (א) שטובין בעלי ערך פדגוגי שווה לצידוד הפדגוגי שלגביו מבקשים רשות כניסה זמנית, או
- (ב) שחלקי חילוף שניתן להשתמש בהם תחת אלה שלגביהם מבקשים רשות כניסה זמנית,
- מיוצרים ונמצאים לדורשיהם בארץ הייבוא.

פרק שלישי

הוראות מיוחדות

סעיף 5

כל צד מתקשר מתחייב, כל אימת שהוא רואה זאת לאפשרי, שלא לדרוש ערובה לסכום תשלומי הייבוא ומסי הייבוא, אלא להסתפק בהתחייבות שבכתב. התחייבות כאמור ניתן לדורשה לגבי כל יבוא וייבוא, או על בסיס כללי, לתקופה מפורשת, או, מקום שמתאים, לתקופת האישור שהוענק למוסד.

סעיף 6

1. צידוד פדגוגי שהועבקה לו רשות כניסה זמנית ייוצא בחזרה תוך ששה חודשים מתאריך הייבוא. אולם רשויות המכס של ארץ הייבוא הזמני רשאיות לדרוש כי הצידוד ייוצא בחזרה תוך

תקופה קצרה יותר, שתיראה כמספיקה למען תושג מטרתו של הייבוא הזמני.

2. על יסוד בימוקים כשרים, יכולות רשויות המכס להעניק תקופה ארוכה יותר או להאריך את התקופה הראשונה.

3. אם הצירוד הפדגוגי שהוענקה לו רשות כניסה זמנית, כולו או מקצתו, אי אפשר לייצאו בחזרה כתוצאה מתפיסה, להוציא תפיסה שבוצעה לפי תובענת אנשי פרטיים, תושהה דרישת הייצוא החוזר למשך זמן התפיסה.

סעיף 7

צירוד פדגוגי שהוענקה לו רשות כניסה זמנית, מותר לייצאו בחזרה במשגור אחד או במשגורים אחדים, באמצעות כל משרד מכס הפתוח לשם פעולות כאלו, ולא בהכרח באמצעות משרד המכס של הייבוא.

סעיף 8

צירוד פדגוגי שהוענקה לו רשות כניסה זמנית, אפשר לעשות בו שלא בדרך ייצוא בחזרה, ובמיוחד אפשר להעמידו לתצורכת פנימית, בתנאי שיתמלאו בו התנאים והפורמליות שנקבעו על ידי חוקיה של ארץ הייבוא הזמני.

סעיף 9

על אף דרישת הייצוא החוזר שנקבעה באמנה זו, לא יידרש ייצוא חוזר של צירוד פדגוגי, כולו או מקצתו, שניזוק קשה בתאונות שאומתו כדין, ובלבד:

(א) שהוטלו עליו תשלומי ייבוא ומסי ייבוא שבהם הוא חייב;
או

(ב) שנעזב, בקי מכל הוצאה, לאוצר הארץ שאליה יובא באופן
זמני; או

(ג) שהושמד תחת פיקוח רשמי, ללא גרימת הוצאה לאוצר הארץ
שאליה יובא באופן זמני;

הכל כפי שידרשו רשויות המכס.

סעיף 10

ההוראות שנקבעו בסעיף 9 לעיל יחולו גם על חלקים שהוחלפו
כתוצאת תיקונים או שינויים, שהוכנסו בציוד הפדגוגי בהיותו
בארץ הייבוא הזמני.

סעיף 11

הוראות סעיפים 6, 7, 8 ו-9 יחולו גם על חלקי החילוף והכלים
הנזכרים בסעיף 2.

פרק רביעי

הוראות שונות

סעיף 12

1. כל צד מתקשר יפחית עד למינימום את פורמליות המכס
הדרושות בקשר להקלות האמורות באמנה זו. כל התקנות
בקשר לפורמליות אלה יפורסמו בכל ההקדם.

2. בדיקתם ופדייתם של ציוד פדגוגי, חלקי חילוף וכלים,
בשעת ייבואם וייצואם בחזרה, יבוצעו במקום שימושו של
הציוד, כל אימת שהדבר אפשרי ונאות.

סעיף 13

הוראות אמנה זו מפרשות את ההקלות המינימליות שיש להעביק. אין
הן מונעות החלתן של הקלות רחבות יותר, אשר צדדים מתקשרים
מסויימים מעביקים, או עשויים להעביק בעתיד, על פי הוראות
חד-צדדיות או מכוח הסכמים דו-צדדיים או רב-צדדיים.

סעיף 14

לענין אמנה זו, ניתן לראות שטח ארץ של צדדים מתקשרים המהווים
איגוד מכס או איגוד כלכלי כשטח ארץ אחד.

סעיף 15

הוראות אמנה זו לא ימנעו החלת איסורים או הגבלות המוטלים על
פי חוקי הארץ ותקנותיה מטעמי מוסר הציבור או הסדר הציבורי,
בטחון הציבור, גהות הציבור או בריאות הציבור, או הקשורים
בהגנה על פטנטים וסימני מסחר.

סעיף 16

כל הפרה של הוראות אמנה זו, כל החלפת דבר, הצהרה כוזבת או
פעולה, הגורמות לכך שאדם (הייבוא אישיות טבעית או משפטית) או
ציוד ייהנו שלא כדין מן ההקלות הביתבות לפי אמנה זו, עלולות
להביא לכך שהעברייני יהיה צפוי, בצרף בה בוצעה העבירה,
לעונשים הקבועים בדיני אותה ארץ ולתשלום כל תשלומי ייבוא
או מסי ייבוא שביתן להאילים.

פרק חמישי

סעיפים סופיים

סעיף 17

1. כל מדינה חברת המעוצה וכל מדינה חברה בארגון האומות
המאוחדות, או בסוכנויות המיוחדות, רשאית להיות צד
מתקשר לאמנה זו:

- (א) על ידי חתימה עליה, שלא בכפוף לאישרור;
(ב) על ידי הפקדת כתב אישרור לאחר חתימה עליה בכפוף לאישרור;
(ג) על ידי הצטרפות אליה.

2. אמנה זו תהא פתוחה לחתימת המדינות המוזכרות בס"ק 1 לסעיף זה, במשרד הראשי של המועצה בבריסל, עד יום 30 ביוני, 1971 לאחר מכן תהיה האמנה פתוחה להצטרפותן של מדינות אלו.
3. מדינה שאינה חברה בארגונים הנזכרים בסעיף קטן 1 לסעיף זה, ואליה בשלחה הזמנה לתכלית זו על ידי המזכיר הכללי של המועצה, לפי בקשת הצדדים המתקשרים, רשאית להיות צד מתקשר לאמנה זו, מתוך שתצטרף אליה לאחר כניסתה לתוקף.
4. כתבי האישור או כתבי ההצטרפות יופקדו בידי המזכיר הכללי של המועצה.

סעיף 18

1. אמנה זו תיכנס לתוקפה שלושה חודשים לאחר שחמש מהמדינות הנזכרות בסעיף קטן 1 לסעיף 17 בה חתמו עליה שלא בכפוף לאישרור, או הפקידו את כתבי האישור או את כתבי ההצטרפות שלהן.
2. לגבי כל מדינה החותמת על האמנה שלא בכפוף לאישרור, המאשררת אותה או המצטרפת אליה, לאחר שחמש מדינות חתמו עליה שלא בכפוף לאישרור, או הפקידו את כתבי האישור או את כתבי ההצטרפות אשר להן, תיכנס אמנה זו לתוקפה שלושה חודשים לאחר שאותה מדינה חתמה שלא בכפוף לאישרור, או הפקידה את כתב האישור או כתב ההצטרפות שלה.

סעיף 19

1. כל מדינה רשאית, בעת החתימה על אמנה זו שלא בכפוף לאישרור, או בעת הפקדתו של כתב האישרור או כתב ההצטרפות שלה, או בכל זמן שלאחר ככן, להצהיר, בהודעה שתימסר למזכיר הכללי של המועצה, כי אמנה זו תחול על שטחי הארץ, כולם או מקצתם, אשר היא אחראית ליחסיהם הבין-לאומיים, או שלגביהם בטלה אחריות בין-לאומית. הודעה כאמור תהא בת-תוקף שלושה חודשים לאחר התאריך שבו בתקבלה על ידי המזכיר הכללי של המועצה, אולם בתנאי שהאמנה לא תחול על השטחים הבקובים בהודעה לפני כניסת האמנה לתוקף לגבי המדינה הנוגעת בדבר.

2. כל מדינה שמטרה הודעה לפי ס"ק 1 לסעיף זה, המרחיבה תחולתה של אמנה זו על כל שטח ארץ שליחסי הבין-לאומיים היא אחראית, או שלגביו בטלה על עצמה אחריות בין-לאומית, רשאית להודיע למזכיר הכללי של המועצה, בהתאם להוראות סעיף 21 לאמנה זו, כי השטח הנדון יחדל מלהפעיל את האמנה.

סעיף 20

לא תותר שום הסתייגות לאמנה זו.

סעיף 21

1. תקופת אמנה זו בלתי מוגבלת. אולם, כל צד מתקשר רשאי להסתלק ממנה, בכל עת, לאחר תאריך כניסתה לתוקף לפי סעיף 18 לאמנה זו.
2. הודעת ההסתלקות תהיה בכתב, ותופקד בידי המזכיר הכללי של המועצה.
3. ההסתלקות תהיה בת-פועל ששה חודשים לאחר שהמזכיר הכללי של המועצה יקבל את כתב ההסתלקות.

סעיף 22

1. הצדדים המתקשרים יתכנסו יחדיו בעת הצורך כדי לבחון את פעולת האמנה, וביחוד לשם דיון בבקשת אמצעים להבטחת אחידות בפירושה ובהחלתה של אמנה זו.
2. כינוסים אלה יכונסו על יד המזכיר הכללי של המועצה, לפי בקשת אחד מן הצדדים המתקשרים. הכינוסים ייערכו במשרד הראשי של המועצה, זולת אם הצדדים המתקשרים יחליטו אחרת.
3. הצדדים המתקשרים יקבעו את כללי הנוהל לכינוסיהם.
4. החלטות הצדדים המתקשרים יתקבלו ברוב של למ פחות משני שלישים של הצדדים המתקשרים הנוכחים בכינוס והמצביעים רק צדדים מתקשרים המצביעים הצבעת הן או לאו ייראו כמצביעים.
5. הצדדים המתקשרים לא יקבלו החלטה בכל ענין אלא בנוכחות יותר ממחציתם.

סעיף 23

1. כל סכסוך בין צדדים מתקשרים בענין פירוש אמנה זו או החלתה, ייושב, במידת האפשר, תוך משא ומתן ביניהם.
2. סכסוך שלא יושב במשא ומתן, יביאוו הצדדים המתקשרים המעורבים בו לפני הצדדים המתקשרים, שנתכנסו בהתאם לסעיף 22 לאמנה זו, והם ידונו בסכסוך ויגישו המלצות ליישובו.
3. הצדדים המתקשרים המעורבים בסכסוך רשאים להסכים מראש לקבל את המלצות הצדדים המתקשרים כמחייבות.

סעיף 24

1. תיקונים לאמנר זו אפשר להציעם הן על ידי צד מתקשר והן על ידי הצדדים המתקשרים שנתכנסו בהתאם לסעיף 22 לאמנה זו.
2. המזכיר הכללי של המועצה יעביר את בוסח התיקון המוצע כך לכל הצדדים המתקשרים, לכל שאר המדינות החמומות, למזכיר הכללי של ארגון האומות המאוחדות ולמנהל הכללי של ארגון האומות המאוחדות לחינוך, מדע ותרבות (אובסקו).
3. תוך תקופת ששה חודשים מן התאריך בו הועבר כך התיקון המוצע, רשאי כל צד מתקשר להודיע למזכיר הכללי של המועצה:
 - (א) כי יש לו התנגדות לתיקון המוצע, או
 - (ב) שאף כי הוא מתכוון לקבל עליו את התיקון המוצע, עדיין לא מילאו בארצו אחר התנאים הדרושים לקבלה זו.
4. שלח צד מתקשר למזכיר הכללי של המועצה הודעה כאמור בס"ק 3(ב) לסעיף זה, יכול הוא, כל עוד לא הודיע למזכיר הכללי כי הוא מקבל עליו את התיקון המוצע, להגיש התנגדות לאותו תיקון תוך תקופת תשעה חודשים שלאחר תום תקופת ששת החודשים המוזכרת בס"ק 3 לסעיף זה.
5. הובעה התנגדות לתיקון המוצע בהתאם לסעיפים קטנים 3 או 4 לסעיף זה, יראו את התיקון כאילו לא התקבל ולא יהיה לו תוקף.
6. לא הובעה שום התנגדות לתיקון המוצע בהתאם לס"ק 3 או 4 לסעיף זה, יראו את התיקון כאילו התקבל החל מהתאריך המפורט להלן:

(א) אם שום צד מתקשר לא שלח הודעה בהתאם לס"ק 3(ב) לסעיף זה, בתום תקופת ששת החודשים המוזכרת בסעיף קטן 3;

(ב) אם שלח צד מתקשר הודעה בהתאם לס"ק 3(ב) לסעיף זה, במוקדם שבשני התאריכים האלה:

(1) התאריך שבו כל הצדדים המתקשרים אשר שלחו הודעות כאמור הודיעו למזכיר הכללי של המועצה כי הם מקבלים את התיקון המוצע, בתנאי שאם הודיעו על כל הקבלות לפני תום תקופת ששת החודשים המוזכרת בס"ק 3 לסעיף זה, יהא תאריך כביטת התיקון לתוקפו - תום תקופת ששת החודשים האמורה;

(2) תאריך תום תקופת תשעת החודשים המוזכרת בס"ק 4 לסעיף זה.

7. תיקון שרואים אותו כנתקבל, ייכנס לתוקף ששה חודשים לאחר התאריך שבו ראו אותו כנתקבל.

8. המזכיר הכללי של המועצה ידיע בהקדם האפשרי לכל הצדדים המתקשרים, ולשאר המדינות החתומות, על כל התנגדות תיקון המוצע שהוגשה בהתאם לס"ק 3(א), ועל כל הודעה שנתקבלה בהתאם לס"ק 3(ב) לסעיף זה. לאחר מכן, הוא יודיע לכל הצדדים המתקשרים, ולשאר המדינות החתומות, אם הצד המתקשר, או הצדדים המתקשרים, ששלחו הודעה כזו, מגישים התנגדות לתיקון המוצע או מקבלים אותו.

9. כל מדינה המאשרת אמנה זו, או המצטרפת אליה, יהיו חאים אותה כאילו קיבלה כל תיקונים או שינויים לאמנה זו, שנכנסו לתוקפם בתאריך הפקדת כתב האישור או כתב ההצטרפות שלה.

סעיף 25

הנספח לאמנה זו יהיו רואים אותו כחלק בלתי נפרד מן האמנה.

סעיף 26

המזכיר הכללי של המועצה יודיע לכל הצדדים המתקשרים, לשאר המדינות החתומות, למזכיר הכללי של האומות המאוחדות ולמנהל הכללי של ארגון האומות המאוחדות לחינוך, מדע, ותרבות (אונסקו), על:

- (א) החתימות, האישורים וההצטרפויות לפי סעיף 17 לאמנה זו;
- (ב) תאריך כניסתה של אמנה זו לתוקפה בהתאם לסעיף 18;
- (ג) ההודעות שנתקבלו בהתאם לסעיף 19;
- (ד) ההסתלקויות לפי סעיף 21;
- (ה) כל תיקון שרואים אותו כאילו נתקבל בהתאם לסעיף 24, ותאריך כניסתו לתוקף.

סעיף 27

בהתאם לסעיף 102 למגילת האומות המאוחדות, תירשם אמנה זו במזכירות האומות המאוחדות, לפי בקשת המזכיר הכללי של המועצה.

ולראיה חתמו החתומים מטה, שהוסמכו לכך כדין, על אמנה זו.

בשם בבריסל היום, שמונה ביוני, אלף תשע מאות ושבעים, בשפה האנגלית ובשפה הצרפתית, ודין מקור שווה לשני הנוסחים, בעותק יחיד שיופקד אצל המזכיר הכללי של המועצה, אשר יעביר העתקים המאושרים לכל המדינות המוזכרות בס"ק 1 לסעיף 17 של אמנה זו.

בשם אלג'יריה: ד"ר מסוד איט שאלאל,

16 בפברואר 1971

בכפוף לאישרור

בשם הרפובליקה הפדראלית של גרמניה:

וון אלטן 10 ביוני 1971/הנס הוטר

בשם אוסטרליה:

25 ביוני 1971

או. ל. דוויס

בשם קמרון:

29/6/71

קלמנט לנגא טסובגני

בשם קפריסין: פ. מודינזוס

4 ביוני 1971

בכפוף לאישרור

בשם דהומיי:

5.2.71

ל.ק. פובמי

בשם ירדן:

25/6/1971

מ.ה. בטטאילל

בשם לבנון:

16 בפברואר 1971

ק. לבקי

בשם מאלי: א. סיטוקו

23 בפברואר 1971

בכפוף לאישרור

בשם ממלכת הולנד: ק. י. ואן שכל 23 ביוני 1971

בכפוף לאישרור

בשם הפיליפינים:

לשם פעולה לפי חוקתה וחוקיה של רפובליקת הפיליפינים

20 באפריל 1971

וירגיליו ק. צנגס

בשם פולין:

14/6/1971

פ. מודרזבסקי

בכפוף לאישרור

בשם מרוקו: ב. גוסוט

23 לפברואר 1971

בכפוף לאשרור

בשם הרפובליקה הערבית המאוחדת:

עלי המדי חוסין

בכפוף לאישרור.

מובן כי החתימה על אמנה זו אין משמעותה, בשום פנים,
הכרת ישראל על ידי ממשלת הרפובליקה הערבית המאוחדת.
יתר על כן, שום יחסים חוזיים לא יקומו בין הרפובליקה
הערבית המאוחדת ובין ישראל. 21/1/1971 ע.ה.ח.

בשם רואנדה:

5 בנובמבר 1970.

א. מוניאנזה

בשם סומלי:

29/6/1971

מ. או. גיאמה

בשם הלווטיה:

ה. מונפריני

18 בפברואר 1971

בכפוף לאישרור

בשם טוגו:

21 בדצמבר 1970

ו. דגאדו

בשם תוניסיה:

10/2/1971

נ. בוזירי

בכפוף לאישרור

בשם תורכיה:

פ. ברקול

3 ביוני 1971

בכפוף לאישרור

המזכיר הכללי של המועצה לשיתוף פעולה בעיני מכס מאשר שזהו העתק בכוון של העותק המקורי שהופקד בארכיווה של המועצה לשיתוף פעולה בעיני מכס.

בדיסטל 26 באוגוסט 1971
האמיר אבז וא סבואדא
המזכיר הכללי

נספח

רשימה בלתי מגבילה של ציוד פדגוגי

(א) מקלטי צליל או תמונה או שפקי צליל או תמונה, כגון:
מטולי שקופיות או מטולי סרטונים;
מטולים סינמטוגרפיים;
רטרופרוז'קטורים ואפיסקופים;
מגנטופונים, ראי-מגנטים וקינסקופים;
מעגלי טלוויזיה סגורים.

(ב) תמוכי צליל ותמונה, כגון:
שקופיות, סרטונים וסרטי מיקרו;
סרטים סינמטוגרפיים;
הקלטות צליל (סרטים מגניטים, תקליטים);
סרטי וידאו.

(ג) ציוד מיוחד, כגון:
ציוד ביבלוגרפי וציוד אורקולי לספריות;
ספריות ביידות;
מעבדות לשפות;
ציוד לתרגום סימולטני;
מכונות טכניות או אלקטרוניות, להוראה מתוכננת;
ציוד שעוצב במיוחד לחינוכם או להכשרתם המקצועית של בני אדם מוגבלים.

(ד) ציוד אחר, כגון:

לחות קיר, תבניות, תאורים גרפיים, מפות, תבניות,
תצלומים ותרשימים; מכשירים, מתקנים ותבניות,
שעוצבו למטרות הדגמה;

אוספי פרטים בלורית אינפורמציה פדגוגית, חזותית או
שמעית, שהוכנו לשם הוראת הנושא (מערכות לימוד);
מכשירים, מתקנים, כלים ומכונות-כלים, לשם למידת טכניקות
או אומנויות.

דברי הסבר לאמנת מכס בדבר יבוא זמני של חומר פדגוגי

האמנה הוכנה בחסות אונסקו והמועצה לטיתוף פעולה בעניני מכס. היא מהווה אחת מסדרת אמנות שהוכנו בחסות המועצה ושמטרתן לאפשר יבוא זמני של חפצים טובים בלי הגבלות יבוא. ישראל כבר הצטרפה למספר אמנות כאלה, כגון האמנות ליבוא זמני של חומר מקצועי, ליבוא זמני של חומר מדעי, ליבוא זמני של חומרי רוחה ליורדי ים, ועוד.

אמנה זו מהווה השלמה להסכם בענין יבוא חומר חינוכי, מדעי ותרבותי (כתבי אמנה 28). הסכם זה מתייחס ליבוא סופי של המוצרים הנזכרים שם. מאידך, האמנה מתייחסת ליבוא זמני, תוך קביעת סדורים ליצוא חוזר או להשארת החפצים בארץ בתנאים מסויימים. יתר על כן, החפצים המבויים בנוספה לאמנה טובים בדרך כלל במהותם מאלה המופיעים בנוספים להסכם בענין יבוא חומר חינוכי, אם כי ישנה מידה של חפיפה בין שתי הרשימות.

ההצטרפות לאמנה תחייב תקונים קלים בלבד בחקיקה - הייבו הוספת האמנה לרשימת האמנות שבפרט 6 לתעריף המכס וסעיף 2 לצו מס קניה (פטור) תשכ"ב-1962. כן יהיה צורך בקביעת "מוסדות מאושרים" לצורך האמנה, בהתאם לסעיף 3(א). לגבי ההסכם בענין יבוא חומר חינוכי, בקבעה בזמנה רשימת מוסדות באופן מינהלי.

כעשרים מדינות החברות במועצה לטיתוף פעולה בעניני מכס כבר חתמו או הצטרפו לאמנה, ביניהן שווייץ, פיליפינים, טורקיה, קפריסין, גרמניה, הולנד, ואוסטרליה.

היועץ המשפטי לממשלה ומשרד החוץ אינם מתנגדים להצטרפות לאמנה.

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י מ להטיל על שרי המשפטים, האוצר והדתות:

(א) להביא לאישור הממשלה הצעת חוק אשר תקבע באילו מקרים יהיו ראשי עדות דתיות, מוסדות המופקדים על מקומות קדושים או מקומות אחרים המשמשים לפולחן דתי, פטורים מתשלום מסים עקיפים ומסים שונים אחרים;

(ב) להציע תיקון לצו מס בסיעות חוץ (פטור), תש"ל-1970, כדי לקבוע פטור ממס לבסיעות מסוגים מוגדרים של נושאי כהונה דתית.

(ג) להביא את ההצעות לאישור הממשלה.

ד ב ר י ה ס ב ר

(1) חוק המכס, הבלו ומס הקניה (ביטול פטור מיוחד), תשי"ז-1957, קבע כי אין נוהגים לפי כל הוראה בדין לפיה יוענק פטור ממס עקיף, היינו - פטור ממכס, בלו ומס קניה. בתוספת שצורפה לחוק האמור מובאת רשימה של נושאי תפקידים ומוסדות, ה מ מ ש י כ י ט ליהנות מן הפטור.

ראשי עדות דתיות אינם כלולים בתוספת, ועל-כן חלה עליהם ועל טובין המיובאים, לדוגמה לצרכי בניה או שיפוץ של מקומות קדושים ומקומות פולחן דתיים אחרים, החובה לשלם מכס, בלו ומס קניה. בהתאם להסדרים מינהליים שנקבעו בין ראשי העדות הדתיות, משרד האוצר ומשרד הדתות, ניתן במקרים מסויימים ה ח ז ר מס עקיף ששולם, אך הטיפול המינהלי בהחזר מס הוא בהכרח ממושך וצוגד כללי היעילות ויוצר ממילא הכבדה בלתי מוצדקת על הרשויות הדתיות האמורות.

(2) גם חוק מס שבח מקרקעין, תשכ"ג-1963, אינו קובע הוראות מיוחדות לגבי הנושאים כאמור לעיל.

(3) על-כן מוצע עתה להטיל על שרי המשפטים, האוצר והדתות להכין הצעת חוק שתאפשר מתן פטור ממסים לסוגיהם, כפי שיוחלט לאחר בדיקה, ובבסיבות שיוגדרו, לראשי עדות דתיות וכן למוסדות המופקדים על אתרים דתיים כאמור לעיל.

(4) כן מוצע להטיל על השרים האמורים להציע תיקון לצו מס בסיעות חוץ (פטור), תש"ל-1970, כדי שייקבע בצו כי בסיעות חוץ מסויימות, של נושאי כהונה דתית, יהיו פטורות מן המס. בדרך זו ניתן יהיה למשל להעניק פטור ממס לכהן דת המבקש לבסוע לביקור במולדתו בתדירות שלא תעלה על הקבוע בצו.

מוגש ע"י שר המשפטים

פטור ראשי עדות דתיות מתשלומי מס עקיף ומסים שונים

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ם להטיל על שרי המשפטים, האוצר והדתות:

(א) להביא לאישור הממשלה הצעת חוק אשר תקבע באילו מקרים יהיו ראשי עדות דתיות, מוסדות המופקדים על מקומות קדושים או מקומות אחרים המשמשים לפולחן דתי, פטורים מתשלום מסים עקיפים ומסים שונים אחרים;

(ב) להציע תיקון לצו מס בסיעות חוץ (פטור), תש"ל-1970, כדי לקבוע פטור ממס לבסיעות מסוגים מוגדרים של נושאי כהונה דתית.

(ג) להביא את ההצעות לאישור הממשלה.

ד ב ר י ה ס ב ר

(1) חוק המכס, הבלו ומס הקניה (ביטול פטור מיוחד), תשי"ז-1957, קבע כי אין נוהגים לפי כל הוראה בדין לפיה יוענק פטור ממס עקיף, היינו - פטור ממכס, בלו ומס קניה. בתוספת שצורפה להוק האמור מובאת רשימה של נושאי תפקידים ומוסדות, ה מ מ ש י כ י ם ליהנות מן הפטור.

ראשי עדות דתיות אינם כלולים בתוספת, ועל-כן חלה עליהם ועל טובין המיובאים, לדוגמה לצרכי גניה או שיפוץ של מקומות קדושים ומקומות פולחן דתיים אחרים, החובה לשלם מכס, בלו ומס קניה. בהתאם להסדרים מינהליים שנקבעו בין ראשי העדות הדתיות, משד האוצר והשד הדתות, ניתן במקרים מסויימים ה ו ז ר מס עקיף ששולם, אך הטיפול המינהלי בהחזר מס הוא בהכרח ממושך וצוגד כללי היעילות ויוצא ממילא הכבדה בלתי מוצדקת על הרשויות הדתיות האמורות.

(2) גם חוק מס שבח מקרקעין, תשכ"ג-1963, אינו קובע הוראות מיוחדות לגבי הנושאים כאמור לעיל.

(3) על-כן מוצע עתה להטיל על שרי המשפטים, האוצר והדתות להכין הצעת חוק שתאפשר מתן פטור ממסים לסוגיהם, כפי שיוחלט לאחר בדיקה, ובבסיבות שיוגדרו, לראשי עדות דתיות וכן למוסדות המופקדים על אתרים דתיים כאמור לעיל.

(4) כן מוצע להטיל על השרים האמורים להציע תיקון לצו מס בסיעות חוץ (פטור), תש"ל-1970, כדי שייקבע בצו כי בסיעות חוץ מסויימות, של נושאי כהונה דתית, יהיו פטורות מן המס. בדרך זו ניתן יהיה למשל להעניק פטור ממס לכהן דת המבקש לבסוע לביקור במולדתו בתדירות שלא תעלה על הקבוע בצו.

מוגש ע"י שר המשפטים

הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון מס. 2), תשל"ג-1973

ה צ ע ה ל ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ם לאשר את הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון מס. 2),
... תשל"ג-1973, המצורפת בזה, ולהגישה מיד לכנסת.

ד ב ר י ה ס ב ר

הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון מס. 2), תשל"ג-1973, נוסחה על-פי
תזכיר בשם זה שאושר על-ידי ועדת השרים לענייני חקיקה בישיבתה ביום י"ד בשבט
תשל"ג (17.1.73) (החלטה מס. 55/ק) וצורף לפרוטוקול החלטות הממשלה מיום כ"ה
בשבט תשל"ג (28.1.73) (החלטה מס. 437).

הצעת החוק באה לצמצם את תופעת ה"ראיסים" - שעיקרה בתיורן עבודת
עובדים מהשטחים שלא באמצעות שירות התעסוקה. היקף פעילותם של ה"ראיסים"
גדל במקביל לעונת הקטיפה שתסתיים בחודש אפריל.

דרוש על-כן כי הכנסת תאשר את החוק בהקדם.

מוגש ע"י שר העבודה

הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון מס' 2), תשל"ג-1973

הוספת
סעיף
69א
1. אחרי סעיף 69 לחוק שירות התעסוקה, תשכ"ט-1959⁽¹⁾ (להלן - החוק העיקרי), יבוא:

"תיווך 69א. בעל כלי רכב או שוכרו או מי שבידו השליטה על כלי רכב, המסיע בו למקום עבודה לפחות שלושה עובדים שיש להם זיקת חובה ללשכת עבודה אך לא נשלחו מטעמה, דינו כדין מנהל או מקיים לשכה פרטית, זולת אם הוכיח שלא ידע ולא יכול היה לדעת שההסעה היא לעבודה שלא נשלחו אליה מטעם לשכת עבודה; הוראה זו לא תחול על הסעה בתום לב בשירות אוטובוסים או מוניות ציבורי בקו שירות רגיל."

תיקון
סעיף
77
2. בסעיף 77 לחוק העיקרי, במקום "מאתיים וחמישים" יבוא "אלף מאתיים וחמישים", ובסופו יבוא "וקנס של מאה לירות לכל יום שבו העביד עובד כאמור".

תיקון
סעיף
79
3. בסעיף 79 לחוק העיקרי, במקום "חמש מאות" יבוא "אלפיים וחמש מאות", ובסופו יבוא "וקנס חמש מאות לירות על כל עובד שלגביו נעברה העבירה".

תיקון
סעיף
80
4. בסעיף 80 לחוק העיקרי, במקום "מאתיים וחמישים" יבוא "אלף מאתיים וחמישים".

דברי הסבר

סעיף 1

לאחרונה נתרבו הפרות הוראותיו של חוק שירות התעסוקה, במיוחד מצד "ראיסים" המשמשים כמתווכים ומביאים עובדים למקומות עבודה ועוקפים בכך את לשכות העבודה. אחת התחבולות שה"ראיסים" נזקקים להן היא הטענה שהם אינם אלא מסיעים פועלים לעבודה. ההוראה המוצעת קובעת הנחה שבעל רכב או מי ששכר רכב או מי ששולט ברכב, המסיע שלושה עובדים או יותר למקום עבודה, והם לא נשלחו מטעם לשכת עבודה, אף על פי שחלה עליהם זיקת חובה ללשכה - יראוהו כמנהל לשכה פרטית על כל המשתמע מכך.

הנחה זו לא תחול לגבי מסיע בשירות ציבורי בקר נסיעה רגיל. מי שהואשם בעבירה לפי הוראה זו תהיה עליו הראיה שלא ידע ולא יכול היה לדעת שההסעה היא לעבודה שהנוסעים לא נשלחו אליה מטעם לשכת עבודה.

סעיפים 2, 3 ו-4

הקנסות הקיימים כיום בסעיפים 77, 79 ו-80 לחוק העיקרי הם:
סעיף 77, העבדה בניגוד לחוק - 250 לירות;
סעיף 79, ניהול או קיום של לשכה פרטית ללא רשיון או בניגוד לתנאי הרשיון, תיווך עבודה בין ארצי - 500 לירות;
סעיף 80, עבירות שונות (הפרעה למפקח, אי-מסירת הודעה על גמר העסקת עובד ואי קיום הוראות שונות בקשר ללשכה פרטית) - 250 לירות.

מוצע להגדיל את העונשים הכספיים האמורים פי חמישה, וכן להוסיף קנסות של מאה לירות ליום על מעביד בשל העבדת עובד בניגוד לחוק (סעיף 77 לחוק העיקרי), ולגבי לשכה פרטית - קנס נוסף על כל עובד שלגביו נעברה העבירה מהעבירות המוזכרות בסעיף 79.

הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון מס. 2), תשל"ג-1973

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ם לאשר את הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון מס. 2),
... תשל"ג-1973, המצורפת בזה, ולהגישה מיד לכנסת.

ד ב ר י ה ס ב ר

הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון מס. 2), תשל"ג-1973, בוססה על-פי
תזכיר בשם זה שאושר על-ידי ועדת השרים לענייני חקיקה בישיבתה ביום י"ד בשבט
תשל"ג (17.1.73) (החלטה מס. 55/ק) וצורף לפרוטוקול החלטות וממשלה מיום כ"ה
בשבט תשל"ג (28.1.73) (החלטה מס. 437).

הצעת החוק באה לצמצם את תופעת ה"ראיסים" - שעיקרה בתיורך עבודת
עובדים מהשטחים שלא באמצעות שירות התעסוקה. היקף פעילותם של ה"ראיסים"
גדל במקביל לעוצת הקטיף שתסתיים בחודש אפריל.

דרוש על-כן כי הכנסת תאשר את החוק בהקדם.

מוגש ע"י שר העבודה

הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון מס' 2), תשל"ג-1973

הוספת 1. אחרי סעיף 69 לחוק שירות התעסוקה, תשכ"ט-1959⁽¹⁾ (להלן - החוק העיקרי), יבוא:
סעיף 69א

"תיווך 69א. בעל כלי רכב או שוכרו או מי שבידו השליטה על כלי רכב, המסיע בו למקום עבודה לפחות שלושה עובדים שיש להם זיקת חובה לשכנת עבודה אך לא בשלחו מטעמה, דיבר כדין מנהל או מקיים לשכה פרטית, זולת אם הוכיח שלא ידע ולא יכול היה לדעת שההסעה היא לעבודה שלא בשלחו אליה מטעם לשכת עבודה; הוראה זו לא תחול על הסעה בתום לב בשירות אוטובוטים או מוניות ציבורי בקו שירות רגיל."

תיקון 2. בסעיף 77 לחוק העיקרי, במקום "מאתיים וחמישים" יבוא "אלף מאתיים וחמישים", ובסופו יבוא "וקצט של מאה לירות לכל יום שבו העביד עובד כאמור".
סעיף 77

תיקון 3. בסעיף 79 לחוק העיקרי, במקום "חמש מאות" יבוא "אלפיים וחמש מאות", ובסופו יבוא "וקצט חמש מאות לירות על כל עובד שלגביו נעברה העבירה".
סעיף 79

תיקון 4. בסעיף 80 לחוק העיקרי, במקום "מאתיים וחמישים" יבוא "אלף מאתיים וחמישים".
סעיף 80

דברי הסבר

סעיף 1

לאחרונה בתרבו הפרות הוראותיו של חוק שירות התעסוקה, במיוחד מצד "ראיסים" המשמשים כמתווכים ומביאים עובדים למקומות עבודה ועוקפים בכך את לשכות העבודה. אחת התחבולות שה"ראיסים" בזקקים להן היא הטענה שהם אינם אלא מסייעים פועלים לעבודה. ההוראה המוצעת קובעת הנחה שבעל רכב או מי ששכר רכב או מי ששולט ברכב, המסייע שלושה עובדים או יותר למקום עבודה, והם לא נשלחו מטעם לשכת עבודה, אף על פי שחלה עליהם זיקת חובה ללשכה - יראוהו כמנהל לשכה פרטית על כל המשתמע מכך.

הנחה זו לא תחול לגבי מסייע בשירות ציבורי בקו נסיעה רגיל. מי שהואשם בעבירה לפי הוראה זו תהיה עליו הראיה שלא ידע ולא יכול היה לדעת שההסעה היא לעבודה שהנוסעים לא נשלחו אליה מטעם לשכת עבודה.

סעיפים 2, 3 ו-4

הקנסות הקיימים כיום בסעיפים 77, 79 ו-80 לחוק העיקרי הם:

סעיף 77, העבדה בניגוד לחוק - 250 לירות;
סעיף 79, ניהול או קיום של לשכה פרטית ללא רשיון או בניגוד לתנאי הרשיון, תיווך עבודה בין ארצי - 500 לירות;
סעיף 80, עבירות שונות (הפרעה למפקח, אי-מסירת הודעה על גמר העסקת עובד ואי קיום הוראות שונות בקשר ללשכה פרטית) - 250 לירות.

מוצע להגדיל את העונשים הכספיים האמורים פי חמישה, וכן להוסיף קנסות של מאה לירות ליום על מעביד בשל העבדת עובד בניגוד לחוק (סעיף 77 לחוק העיקרי), ולגבי לשכה פרטית - קנס נוסף על כל עובד שלגביו נעברה העבירה מהעבירות המוזכרות בסעיף 79.

מינוי שר התיירות לענין הפרק השני 1
לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח-1957

ה צ ע ה ל ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ם למנות את שר התיירות לענין הפרק השני 1 לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח-1957.

ד ב ר י ה ס ב ר

צווים לפי הפרק השני 1 לחוק האמור, הדין ביציבות מחירים, רשאים להוציא שר המסחר והתעשייה וכן כל חבר אחר של הממשלה שהיא מינתה לענין זה.

מוצע למנות את שר התיירות לענין פרק זה, על-מנת לאפשר לו להוציא צווים כאמור לגבי שירותי התיירות שהינם בתחום טיפולו של משרד התיירות.

מוגש ע"י שר התיירות

מינוי שר התיירות לענין הפרק השני 1
לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח-1957

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ם למנות את שר התיירות לענין הפרק השני 1 לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח-1957.

ד ב ר י ה ס ב ר

צווים לפי הפרק השני 1 לחוק האמור, הדן ביציבות מחירים, רשאים להוציא שר המסחר והתעשייה וכן כל חבר אחר של הממשלה שהיא מינתה לענין זה.

מוצע למנות את שר התיירות לענין פרק זה, על-מנת לאפשר לו להוציא צווים כאמור לגבי שירותי התיירות שהינם בתחום טיפולו של משרד התיירות.

מוגש ע"י שר התיירות

תכנית בינוי לקריה, ירושלים

הוועדה הבין משרדית לענייני הקריה - ועדת הקריה - שמונתה ע"י הממשלה זמן קצר לאחר קום המדינה, עיבדה תכנית בינוי לקריה שאושרה בזמנו ע"י הממשלה.

עקב התמורות שחלו בהשקפות ארכיטקטוריות ואורבניות וכתוצאה מהכנסת שיטות בניה וחומרי בניה חדשים, הגיעה ועדת הקריה לכלל דעה שיש הכרח לעבד תכנית חדשה לבינוי הקריה.

על דעת כל חברי הועדה ואגף התקציבים, הוזמן צוות מתכננים ירושלמיים לביצוע המשימה. הצוות הכין תכניות, שלגביהן התעוררו חילוקי דעות הן בועדה והן באגף התקציבים.

מדובר בפרויקט, שהשפעתו תורגש לדורות ושיקבע לעתיד את דמות הבירה. ביצוע התכנית אפילו בשלבים לתקופת שנים ארוכה, כרוך בהוצאה ביכרת.

היות שהתכנית היא בשלב גמר ועל ועדת הקריה להגישה לאישור הרשויות המוסמכות ומאחר שהתוכנית המקורית אושרה בזמנו ע"י הממשלה - מוצע שהממשלה תחליט על תכנית הבינוי לקריה.

מוגש ע"י שר האוצר

תכנית בינוי לקריה, ירושלים

הוועדה הבין משרדית לענייני הקריה - ועדת הקריה - שמונתה ע"י הממשלה
זמן קצר לאחר קום המדינה, עיבדה תכנית בינוי לקריה שאושרה בזמנו ע"י
הממשלה.

עקב התמורות שחלו בהשקפות ארכיטקטוניות ואורבניות וכתוצאה מהכנסת שיטות
בניה וחומרי בניה חדשים, הגיעה ועדת הקריה לכלל דעה שיש הכרח לעבד תכנית
חדשה לבינוי הקריה.

על דעת כל חברי הוועדה ואגף התקציבים, הוזמן צוות מתכננים ירושלמיים
לביצוע המשימה. הצוות הכין תכניות, שלגביהן התעוררו חילוקי דעות הן
בועדה והן באגף התקציבים.

מדובר בפרויקט, שהשפעתו תורגש לדורות ושיקבע לעתיד את דמות הבירה.
ביצוע התכנית אפילו בשלבים לתקופת שנים ארוכה, כרוך בהוצאה ניכרת.

היות שהתכנית היא בשלב גמר ועל ועדת הקריה להגישה לאישור הרשויות
המוסמכות ומאחר שהתוכנית המקורית אושרה בזמנו ע"י הממשלה - מוצע
שהממשלה תחליט על תכנית הבינוי לקריה.

מוגש ע"י שר האוצר

מינוי שר החינוך והתרבות לענין הפרק השני לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס. 3), תשל"ג-1972

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ה ל י ט י ם למנות את שר החינוך והתרבות לענין הפרק השני לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס. 3), תשל"ג-1972 לגבי שירותי גבי-ילדים.

ד ב ר י ה ס ב ר

1. ביום ה' בטבת תשל"ג (10.12.72) החליטה ועדת השרים לעניני כלכלה (כל/84) כי עט קבלתו בכנסת של החוק לתיקון חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס. 3) תשל"ב-1972 יוציא כל שר צורית מתאימים לפיקוח על מחיריהם של מצרכים ושירותים שבתחום טיפול משרדו, המופיעים ברשימה שצורפה להחלטה. ברשימה האמורה הופיע גם השירות בגבי ילדים.
2. בינתיים פורסם חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס. 3), תשל"ג-1972 בספר החוקים 675 מיום כ"ז בטבת תשל"ג (1.1.73) עמ' 26. לפי סעיף 2 לחוק המתקן הוסף "פרק שני 1: יציבות מחירים". בפרק זה בסעיף 16א (סעיף ההגדרות) מופיעה הגדרה זו:
"השר - שר המסחר והתעשייה וכן כל חבר אחר של הממשלה שהיא מינתה לענין פרק זה, כולו או מקצתו".
3. מסתבר כי החלטת ועדת השרים לעניני כלכלה הנזכרת לעיל, אין בה כדי למנות את שר החינוך והתרבות לענין הפרק האמור.
4. אשר על כן מוצע להחליט על מינוי שר החינוך והתרבות בהתאם לרוח הדברים שעליהם סוכם בועדת השרים לעניני כלכלה בדצמבר 1972.

מוגש על-ידי סגן ראש הממשלה
ושר החינוך והתרבות

מינוי שר החינוך והתרבות לענין הפרק השני לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס. 3), תשל"ג-1972

ה צ ע ה ל ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ם למנות את שר החינוך והתרבות לענין הפרק השני לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס. 3), תשל"ג-1972 לגבי שירותי גבי-ילדים.

ד ב ר י ה ס ב ר

1. ביום ה' בטבת תשל"ג (10.12.72) החליטה ועדת השרים לעניני כלכלה (כל/84) כי עם קבלתו בכנסת של החוק לתיקון חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס. 3) תשל"ב-1972 יוציא כל שר צווים מתאימים לפיקוח על מחיריהם של מצרכים ושירותים שבתחום טיפול משרדו, המופיעים ברשימה שצורפה להחלטה. ברשימה האמורה הופיע גם השירות בגבי ילדים.
2. בינתיים פורסם חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס. 3), תשל"ג-1972 בספר החוקים 675 מיום כ"ז בטבת תשל"ג (1.1.73) עמ' 26. לפי סעיף 2 לחוק המתקן הוסף "פרק שני 1: יציבות מחירים". בפרק זה בסעיף 16א (סעיף ההגדרות) מופיעה הגדרה זו:
"השר - שר המסחר והתעשייה וכן כל חבר אחר של הממשלה שהיא מינתה לענין פרק זה, כולו או מקצתו".
3. מסתבר כי החלטת ועדת השרים לעניני כלכלה הנזכרת לעיל, אין בה כדי למנות את שר החינוך והתרבות לענין הפרק האמור.
4. אשר על כן מוצע להחליט על מינוי שר החינוך והתרבות בהתאם לרוח הדברים שעליהם סוכם בוועדת השרים לעניני כלכלה בדצמבר 1972.

מוגש על-ידי סגן ראש הממשלה
ושר החינוך והתרבות

מינוי מנהל כללי למשרד ראש הממשלה

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ם למנות את מר מרדכי גזית לתפקיד מנהל כללי של משרד
ראש הממשלה במקום מר שמחה דיביץ.

תוקף המינוי החל ביום י"א באדר ב' תשל"ג (15.3.73).

מוגש ע"י ראש הממשלה

בטפח 450

כ"ה בשבט תשל"ג
28 בינואר 1973

מינוי מנהל כללי למשרד ראש הממשלה

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ם למנות את מר מרדכי גזית לתפקיד מנהל כללי של משרד
ראש הממשלה במקום מר שמחה דינץ.

תוקף המינוי החל ביום י"א באדר ב' תשל"ג (15.3.73).

מוגש ע"י ראש הממשלה

בטפח 450

כ"ה בשבט תשל"ג
28 בינואר 1973

אשרור ההסכם עם צרפת לגבי תיקון האמנה בדבר
שירותם הצבאי של בעלי אזרחות כפולה

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

... מ ח ל י ט י ם לאשר את בוסס האגרות, המצורף בזה, בין ישראל
ובין צרפת שהוחלפו ביום י"ד בטבת תשל"ג (19.12.72) והמהוות הסכם
לתיקון האמנה בדבר שירותם הצבאי של בעלי אזרחות כפולה.

... דברי הסבר מצורפים בזה.

מוגש ע"י שר החוץ

ירושלים, 19 בדצמבר 1972

אדוני הסגריר,

הואלת בטובך לשלום אלי, בנושא תיקון סעיף 7 לאמנה הצרפתית -
ישראלית בדבר שירותם הצבאי של בעלי אזרחות כפולה, מיום 30 ביוני 1959,
את המכתב שנוסחו דלקמן :

" בהסתמך על האיגרת מיום 6 באוגוסט 1972 מאת משרד החוץ של ישראל, ועל
חילופי ההסכפות שנחקיימו בנושא זה, הנני מתכבד להציע להוד מעלתך לשנות את
סעיף 7 של האמנה הצרפתית-ישראלית בדבר שירותם הצבאי של בעלי אזרחות
כפולה, שנחתמה ביום 30 ביוני 1959, ולהמיר את הניסוח הקיים של סעיף זה
בנוסח דלקמן, אשר יהווה את סעיף 7 החדש של האמנה :

חל גיוס באחד מן הצדדים המתקשרים, לא יהיו ההתחייבויות הנובעות מהוראות
הסכם זה חלות בכל הנוגע לצד זה.

אם הצעה זו תקבל את הסכמתה של ממשלת ישראל, יהיו מכתב זה והחשובה שהוד
מעלתך יואיל בטובו לשולחה אלי הסכם בין שתי ממשלותינו בנושא זה.

הנני מציע כמו כן כי כל ממשלה תודיע לרעותה על הסלמתם של הנהלים
התחקיתיים הנדרשים בארצה לשם כניסת הסכם זה לתוקפו, אשר יתקיים בתאריך
האחרון שבהודעות אלו. "

אני מתכבד להודיעך כי הצעות אלה מקבלות את הסכמת, ויוגשו לאישרורה
של ממשלת ישראל תוך פרק הזמן הקצר ביותר.

אני מבקש ממך לקבל, אדוני הסגריר, את הבטחת הערכתי הנעלה.

(-)

אבא אבן

לכבוד הוד מעלתו
מר פרנסיס הורא
סגריר צרפת
בתל-אביב - ישראל

דברי הסבר

ב-30/6/1959 חתמו ישראל וצרפת על "אמנה והסדר מינהלי בדבר סירות
הצבאי של בעלי אזרחות כפולה". (כתבי אמנה מס' 425).

בהסכם זה נקבע שבמקרה של גיוס כללי או חלקי באחת מסתי המדינות,
הרי שהמדינה בה נערך הגיוס (בין כללי ובין חלקי), רשאית לקרוא לדגל את
בעלי האזרחות הכפולה בין אם מלאו סירותם הצבאי במדינה בה נערך הגיוס
ובין אם לאו, ללא התחשבות במקום המצאם.

במקרה של גיוס בסתי המדינות בו-זמנית כל מדינה תהיה רשאית לקרוא
לדגל את בעלי האזרחות הכפולה. השוהים דרך קבע בשטחה - ללא מסיים למקום
בו סרתו, וכך את האזרחים השוהים במדינה שליטית, אם מלאו חובתם הצבאית
במדינה.

צרפת בקשה לשנות סעיף זה, ולקבוע שבמקרה של גיוס חלקי או מלא -
אין הסכם זה חל. טעון צרפתי היה שהכללת סעיף כמוצא על ידם התבסס על
הצורך להתאים האמנה אתנו לאמנה האירופאית הדנה באותו נושא.

לסינוי המוצא עם צרפת ניתן אסור משרד הבטחון ואיסור היועץ המשפטי
לממשלה במכתבו מס' 4500/8 מיום 30.7.72.

חילופי האגרות בוצעו ב-19.12.1972.

חילוף איגרות בין ישראל ובין צרפת
המהווה הסכם לחיקוק האמנה בדבר
שירותם הצבאי של בעלי אזרחות
כפולה
=====

19 בדצמבר 1972

שגרירות צרפת
בישראל

השגריר

אדוני השר,

בהסתמך על האיגרת מיום 6 באוגוסט 1972 מאת משרד החוץ של ישראל, ועל
חילופי ההשקפות שנחקיימו בנושא זה, הנני מתכבד להציע להוד מעלתך לשנות את
סעיף 7 של האמנה הצרפתית-ישראלית בדבר שירותם הצבאי של בעלי אזרחות כפולה,
שנחתמה כיום 30 ביוני 1959, ולהמיר את הניסוח הקיים של סעיף זה בנוסח
דלקמן, אשר יהווה את סעיף 7 החדש של האמנה :

" חל גיוס באחד מן הצדדים המתקשרים, לא יהיו התחייבויות הנובעות
מאיות הסכם זה חלות בכל הנוגע לצד זה".

אם הצעה זו תקבל את הסכמתה של ממשלת ישראל, יהיו מכתב זה והתשובה
להוד מעלתך יואיל בשובו לשולחה אלי הסכם בין שתי ממשלותינו בנושא זה.

הנני מציע כמו כן כי כל ממשלה תודיע לרעותה על השלמתה של הנהלים
התחיקתיים הנדרשים בארצה לשם כניסת הסכם זה לתוקפו, אשר יתקיים בתאריך
האחרון טבחודעות אלו.

אני מבקש ממך לקבל, אדוני השר, את הבטחת הערכתי הנעלה מאד.

(-)

פרנסיס הורא

לכבוד הוד מעלתו
מר אבא אבן
שר החוץ בישראל

אשרור ההסכם עם צרפת לגבי תיקון האמנה בדבר
שירותם הצבאי של בעלי אזרחות כפולה

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

... מ ח ל י ט י ם לאשר את נוסח האגרות, המצורף בזה, בין ישראל
ובין צרפת שהוחלפו ביום י"ד בטבת תשל"ג (19.12.72) והמהנות הסכם
לתיקון האמנה בדבר שירותם הצבאי של בעלי אזרחות כפולה.

... דברי הסבר מצורפים בזה.

מוגש ע"י שר החוץ

ירושלים, 19 בדצמבר 1972

אדוני הסגריר,

הואלת בטובך לשלום אלי, בנושא חיקוק סעיף 7 לאמנה הצרפתית -
ישראלית בדבר סירות הצבאי של בעלי אזרחות כפולה, מיום 30 ביוני 1959,
את המכתב שנוסחו דלקמן :

" בהסתמך על האיגרת מיום 6 באוגוסט 1972 מאת משרד החוץ של ישראל, ועל
חילופי ההסכמות שנתיימו בנושא זה, הנני מתכבד להציע להוד מעלתך לשנות את
סעיף 7 של האמנה הצרפתית-ישראלית בדבר סירות הצבאי של בעלי אזרחות
כפולה, שנחתמה ביום 30 ביוני 1959, ולהמיר את הניסוח הקיים של סעיף זה
בנוסח דלקמן, אשר יהווה את סעיף 7 החדש של האמנה :

חל גיוס באחד מן הצדדים המתקשרים, לא יהיו ההתחייבויות הנובעות מהוראות
הסכם זה חלות בכל הנוגע לצד זה.

אם הצעה זו תקבל את הסכמתה של ממשלת ישראל, יהיו מכתב זה והתשובה שהוד
מעלתך יואיל בטובו לשולחה אלי הסכם בין שתי ממשלותינו בנושא זה.

הנני מציע כמו כן כי כל ממשלה תודיע לרעותה על הסלמתם של הנהלים
התחקיתיים הנדרסים בארצה לשם כניסת הסכם זה לתוקפו, אשר יתקיים בתאריך
האחרון שבהודעות אלו. "

אני מתכבד להודיעך כי הצעות אלה מקבלות את הסכמתי, ויוגשו לאישרורה
של ממשלת ישראל תוך פרק הזמן הקצר ביותר.

אני מבקש ממך לקבל, אדוני הסגריר, את הבטחת הערכתי הנעלה.

(-)

אבא אבן

לכבוד הוד מעלתו
מר פרנסיס הורא
סגריר צרפת
בתל-אביב - ישראל

דברי הסבר

ב-30/6/1959 חתמו ישראל וצרפת על "אמנה והסדר מינהלי בדבר שירותם הצבאי של בעלי אזרחות כפולה". (כתבי אמנה מס' 425).

בהסכם זה נקבע שבמקרה של גיוס כללי או חלקי באחת משתי המדינות, הרי שהמדינה בה נערך הגיוס (בין כללי ובין חלקי), רשאית לקרוא לדגל את בעלי האזרחות הכפולה בין אם מלאו שירותם הצבאי במדינה בה נערך הגיוס ובין אם לאו, ללא התחשבות במקום המצאם.

במקרה של גיוס בשתי המדינות בו-זמנית כל מדינה תהיה רשאית לקרוא לדגל את בעלי האזרחות הכפולה. הסוהים דרך קבע בשטחה - ללא מסיים למקום בו שרתו, וכן את האזרחים הסוהים במדינה שלישית, אם מלאו חובתם הצבאית במדינה.

צרפת בקטה לשנות סעיף זה, ולקבוע שבמקרה של גיוס חלקי או מלא - אין הסכם זה חל. טעון צרפתי היה שהכללת סעיף כמוצא על ידם התבסס על הצורך להתאים האמנה אתנו לאמנה האירופאית הדנה באותו נושא.

לסינוי המוצע עם צרפת ניתן אזור משרד הבטחון ואיסור היועץ המשפטי לממשלה במכתבו מס' 4500/8 מיום 30.7.72.

חילופי האגרות בוצעו ב-19.12.1972.

חילוף איגרות בין ישראל ובין צרפת
המהווה הסכם לתיקון האמנה בדבר
שירותם הצבאי של בעלי אזרחות
כפולה

19 בדצמבר 1972

שגרירות צרפת
בישראל

השגריר

אדוני השר,

בהסתמך על האיגרת מיום 6 באוגוסט 1972 מאת משרד החוץ של ישראל, ועל
חילופי ההשקפות שנחקיימו בנושא זה, הנני מתכבד להציע להוד מעלתך לשנות את
סעיף 7 של האמנה הצרפתית-ישראלית בדבר שירותם הצבאי של בעלי אזרחות כפולה,
שנחתמה ביום 30 ביוני 1959, ולהמיר את הניסוח הקיים של סעיף זה בנוסח
דלקמן, אשר יהווה את סעיף 7 החדש של האמנה :

" חל גיוס באחד מן הצדדים המתקשרים, לא יהיו ההחליבויות הנובעות
מזכות הסכם זה הלוח בכל הנוגע לצד זה".

אם הצעה זו תקבל את הסכמתה של ממשלת ישראל, יהיו מכתב זה והתשובה
שהוד מעלתך יואיל בסובו לשולחה אלי הסכם בין שתי ממשלותינו בנושא זה.

הנני מציע כמו כן כי כל ממשלה תודיע לרעותה על השלמתה של הנהלים
ההתקתיים הנדרשים בארצה לשם כניסת הסכם זה לתוקפו, אשר יתקיים בהאריך
האחרון שבהודעות אלו.

אני מבקש ממך, לקבל, אדוני השר, את הבטחת הערכתי הנעלה מאד.

(-)

פרנסיס הורא

לכבוד הוד מעלתו
מר אבא אבן
שר החוץ בישראל

תכנון מערכת הסעה המונית באזור המטרופולין של תל-אביב

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ם :

(א) להסמיק את שר התחבורה -

1. לערוך ולהכין את התכנון של מערכת ההסעה ההמונית באזור המטרופולין של תל-אביב.

2. להקים חברה משותפת למשרד התחבורה ולרשויות המקומיות באזור שתטפל בקידום הנושא.

(ב) להקציב סך 5 מיליון ל"י לביצוע הפעולות הנדרשות בשנת התקציב 1973/4.

... דברי הסבר ונספחים מצורפים בזה.

מוגש ע"י שר התחבורה

ד ב ר י ה ס ב ר

הממשלה בישיבתה מיום א' בסיון תשל"ב (14.5.72) החליטה "להסמיק את שר התחבורה למנות ועדת מומחים שתבדוק את ההצעה להקים מערכת הסעה המונית באזור המטרופולין של תל-אביב או הצעות אלטרנטיביות".

ב-י"ט בסיון תשל"ב (1.6.72) מונתה על-ידי שר התחבורה ועדת מומחים בראשותו של מר מ. קשתי, מנכ"ל "צים", בהרכב הבא:

מר צ. טרלו, מנכ"ל משרד המשפטים
מר א. בן-אפרים, סמנכ"ל משרד התחבורה
מר דוד וינשל, סגן מנהל אגף התקציבים, משרד האוצר
מר אשר אולניק, סמנכ"ל משרד השיכון
מר י. רדושר, מנהל לשכת התכנון מחוז תל-אביב, משרד הפנים
מר י. רבינוביץ, מהנדס העיר תל-אביב
מר קורנבלום, מהנדס העיר חולון
ד"ר שלום רייכמן, מחלקת גיאוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים
עו"ד מ. שליט, תל-אביב.

הועדה סיימה עבודתה ביום י"ד באב תשל"ב (25.7.72).
... מסקנות הועדה (נספח א') וכן הסברים (נספח ב') מצורפים בזה.

בהסתמך על מסקנות הועדה - במיוחד בסעיפים ד' ו-ה' - מוצע כי יוחל בעריכת והכנת התכנון של המערכת באמצעות חברה משותפת לממשלה ולרשויות המקומיות באזור.

תל-אביב, 25 ביולי 1972

לכבוד
שר התחבורה
מר שמעון פרס
ירושלים

כבוד השר,

הנדון: מסקנות ועדת המומחים למערכת
הסעה המונית במטרופולין של תל-אביב

1. ביום 1.6.72 מינה כבוד השר ועדה "שתפקידה לבדוק את ההצעה להקים מערכת הסעה המונית באיזור המטרופולין של תל-אביב, או הצעת אלטרנטיבות".
הועדה לא ראתה מתפקידה לדון בשלב זה בעיתוי ההקמה, בטכנולוגיה ובהתווית הקוים של המערכת.
2. הועדה קיימה מספר ישיבות בין ה-7.6.72 וה-23.7.72. בישיבות אלה, וכן בפגישה של מרבית חברי הועדה עם פרופ' ז'אן גוטמן :-
 - א. נבחנה התכנית העקרונית להקמת מערכת הסעה המונית באיזור המטרופולין של תל-אביב, כפי שהוצגה בכתב ובע"פ ע"י משרד התחבורה.
 - ב. ניתנו הסברים מפי המתכננים המופקדים על התכנון הפיסי על סבירות ההבחנות של גודל האוכלוסיה הצפוי באיזור. הבחנות אלה התייחסו לאלטרנטיבות של אוכלוסיה בת ארבעה וחמישה מיליון תושבים במדינת ישראל.
 - ג. נשמעו הערכות מוקדמות של המתכננים הפיסיים לגבי האופציות הפתוחות לעיצוב אלטרנטיבי של מערך שימושי הקרקע במחוז תל-אביב ובמחוז המרכז.
 - ד. במסר מידע השוואתי על הנעשה בתחום התחבורה הציבורית בערים בסדר גודל דומה במקומות שונים בעולם, ובעיקר במערב אירופה.
3. ואלה מימצאי הועדה :-
 - א. אומדן האוכלוסיה במחוז תל-אביב מגיע ל-1,1 מיליון תושבים באלטרנטיבה של אוכלוסיה בת ארבע מיליון תושבים במדינת ישראל. הבחנה זו תואמת את תחזיות משרד הפנים ובראית לועדה כזהירה למדי.
 - ב. הועדה סבורה שלהקמת מערכת הסעה המונית תהיינה השלכות על מגמות גדולות ופיתוחם של איזורים אחרים מעבר לתחום שבין נתניה ואשדוד וכן על התחלקות ההכנסות בתוך האיזור ובין תושבי האיזור לבין תושבי איזורים אחרים.
 - ג. להקמת מערכת הסעה המונית תהיינה השלכות על נושא איכות הסביבה.

ד. סדרי הגודל של האוכלוסיה החזויים והיקף הפעילויות הצפויות במחוז
תל-אביב יחייבו הקמתה של מערכת הסעה המונית שתפעל בחזאים עליהם תהיינה
לה זכויות דרך בלעדיות.

ה. ההכרעות לגבי פיתוח ובנין צריכות להתקבל במשולב עם ההכרעות לגבי פיתוח מערכת התחבורה באיזור. שינויים בתכנון מערך שימושי הקרקע במחוז תל-אביב ובמחוז המרכז היום גורמים בעלי השפעה על ההכרעות לגבי העיתוי והשלביות של בנית מערכת ההסעה המונית על קטעיה ומרכיביה השונים. עם זאת, נראה כי השפעות גומלין אלה תיתכנה בעיקר באיזורים המרוחקים ממרכז העיר תל-אביב. מן האמור לעיל נובע כי אלטרנטיבות שונות של מערך שימושי הקרקע, הנמצא עתה בשלב התכנון עשויות להביא לשינויים בתואי הקוים והתחנות בפרטי ההצעה שהוגשה ע"י משרד התחבורה.

4. ה מ ל צ ו ת :

א. על התכנון הפיסי של מהוזות תל-אביב והמרכז להביא בחשבון את הצורך בהקמת מערכת הסעה המונית באיזור.

ב. יש להקים צוות תכנון מורחב ומשולב מגורמי התכנון הפועלים לפי החוק בתחום זה באיזור, לצורך שלוב התכנון הפיזי עם התכנון התחבורתי של האיזור.

בצורת זה יכלול מתכנני מערכת ההסעה המונית של משרד התחבורה, מתכננים מטעם משרד הפנים ומתכנני תוכניות מתאר ברשויות המקומיות הנוגעות בדבר שיפעלו בתחום המקומי.

גורמים נוספים הפועלים בתחום הפתוח והבינוי העירוני באיזור ישתפו בהתאם לצורך.

ג. עבודתו של צוות התכנון המורחב תלויה ע"י ועדה אשר מתפקידה להנחות את הצוות בנושאים עקרוניים הנוגעים להתוויית הקוים ושלבי הפיתוח, וכן להשלכות המרחביות של הקמת המערכת. בועדה המנחה יהיה ייצוג נאות :
לרשויות המקומיות באיזור, וכן ישתתפו בה גורמים המייצגים אינטרסים לאומיים. מומלץ כי הועדה המנחה תקיים דיונים ציבוריים על המסגרת הרעיונית של תכנון באיזור, על-מנת לאפשר שתוף הציבור הרחב בכרעות התכנוניות היסודיות.

ד. על משרד התחבורה להערך לאלתר מבחינה ארגונית, תוך שיתוף הרשויות המקומיות, ולהכין את התכנון ההנדסיוני הכלליות של מערכת ההסעה המונית, הן בתחום ההנדסה האזרחית והן בתחום הטכנולוגי. הדרושות לשם שילוב התכנון התחבורתי עם התכנון, הפתוח והבינוי של האיזור.

עוד בשלבים הראשונים של התכנון הפיסי המקיף, יש להבטיח שהחלטות עקרוניות הנוגעות לפיתוח האיזור ולאיכלוסו תתקבלנה ע"י הכרעה משותפת של הגורמים הנוגעים בדבר בשלטון המרכזי והשלטון המקומי.

ה. תכנון המערכת וביצוע התוכניות מחייבים הכנת כלים משפטיים הולמים: בעיקר יש לתת את הדעת על הבעיות המיוחדות של רכישות זכויות דרך, של שימושים בתת-הקרקע, ובמרחב האוויר, של הפרעות זמניות למגורים ובתי עסק ושל פינוי מהיר ויעיל - כשיש הכרח בדבר. כמו-כן יש לדאוג לפתרון משפטי של הבעיות הכרוכות בסיתוף הסעולה בין הרשויות המקומיות לבין עצמן ובינו לבין השלטון המרכזי.

- ו. יש לדאוג לשמירת זכויות דרך למערכת ההסעה ההמונית, במיוחד באיזורים הצפופים באמצעות הקפאות ורכישת זכויות דרך.
- ז. במועד שקבלת ההכרעות לגבי ביצוי המערכת בשלמותה או בחלקה תעמוד על הפרק, יש לבדוק באיזו מידה תשפיע הקמת המערכת על גודל האוכלוסיה ועל התחלקות ההכנסות באיזור בו תוקם המערכת ומחוצה לו להביא בחשבון נתונים בדוקים בצדו.
- ח. מוצע כי הממשלה תשקול את השלבים השונים של עריכת התכנון עד להוצאת מכרזים, כולל החלטות בדבר רכישת זכויות דרך, מחייבים הקמת תאגיד בבעלות ממשלת ישראל והרשויות המקומיות באיזור.

- (-) מ. קשתי, יו"ר
- (-) צ. טרלו, משרד המשפטים
- (-) א. בן-אפרים, משרד התחבורה
- (-) ד. וינשל, משרד האוצר
- (-) א. אולניק, משרד השיכון
- (-) י. רדושר, משרד הפנים
- (-) י. רבינוביץ, עיריית תל-אביב
- (-) י. קורנבלום, עיריית חולון
- (-) ש. רייכמן, אוניברסיטה עברית ירושלים
- (-) ע"וד מ. שליט, תל-אביב

מאז קום המדינה חל תהליך ברור של היווצרות אזור מטרופוליטני ברחב סביב העיר תל-אביב. אזור זה מאכלס כיום למעלה ממיליון תושבים ומהווה את מוקד הפעילות הכלכלית, החברתית והתרבותית של המדינה. בתהליך התגבשות המרחב לאזור מטרופוליטני חלה העמקה, מתמידה של התמחות שימושי הקרקע. שכונות המגורים מלאו את השטחים הפתוחים לרצף של שטח בנוי, וביניהם בתמקדו מרכזי תעשייה, מלאכה, עסקים ובידור. בגבולות תל-אביב נמשך תהליך התמקדות שימושי הקרקע למסחר, עסקים ומלאכה. תהליך זה התאפיין בצידדת האוכלוסיה מן העיר תל-אביב לעבר ישובי השוליים בהם שירותי המגורים עדיפים וזולים יותר. בגלעין המטרופולין נוצר מרכז עסקים ראשי (מער), המהווה מוקד משיכה עיקרי לתנועת יזמים.

עד העשור האחרון סיפקה מערכת התחבורה את צרכי המטרופולין ויעדיו, כאשר התחבורה הציבורית, המבוססת על טכנולוגית האוטובוס, היוותה את עמוד-השדרה של המערכת. אולם בעשור האחרון החלו להתגלות קשיים ובעיות באירגון ותפעול המטרופולין כיחידה עירונית תפקודית, בשל אי-הסתגלות מערכת התחבורה, על מרכיביה השונים, למציאות הקיימת ולזר שתגבש בעתיד. החל להיווצר פער גדל והולך בין הצרכים שמעמיד המטרופולין בפני מערכת התחבורה ואפשרויות סיפוק צרכים אלו על-ידי המערכת הקיימת.

התהליך שמתחיל היצר ירידה מתמדת ברמת-השירות, שמספקת המערכת התחבורתית למירב המשתמשים בה, במונחי מהירות הנסיעה ובוחיותה הכוללת, עליית הוצאות התפעול של הרכב הפרטי והציבורי, גידול הזמן הנצרך על-ידי המשתמשים במערכת, הגדלת היקף תאונות הדרכים, והקטנת הסביבתיות כתוצאה מזיהום האוויר, פליטת רעש ומטרדים אחרים. מאפיינים אלה הם תוצאה של הגידול שחל במצבת כלי-הרכב וחוסר הפיתוח המקביל של מחקצי התשתית - דרכים, צמחים וחניונים - בשל מיגבלות תקציב ומיגבלות פיזיות וסביבתיות אחרות מחד גיסא; וגידולו של מטרופולין, הגברת האינטנסיביות בפעילותו, גידול המרחקים הרדיאלים מ-5 ק"מ לפני כ-20 שנה, ל-20-30 ק"מ היום מאידך גיסא.

המהירות המסחרית הממוצעת כיום בשירותי התחבורה הציבורית באזור הנה כ-20 קמ"ש ובמרכז העיר ת"א 8-12 קמ"ש, ופ-1100 אוטובוסים משרתים את צרכי האזור. בעתיד צפויה ירידה קריטית במהירות המסחרית וכתוצאה מכך הכפלה במספר האוטובוסים המשרתים את האזור. כאשר צפויה אף הגדלה בכרת של מספר תאונות הדרכים לעומת כ-5000 התאונות המתרחשות כיום.

כל זאת באם לא תופעל מערכת ההסדה ההמונית.

קיים ביגוד המחרף והולך בין ההתפתחות הדינמית של האזור לבין התפתחות מערכת התחבורה וביצועיה, והמחצית את ביטורו בעיקר באי-יעילות הקשר בין חלקי המטה-פולין השונים והגלעין - תל-אביב. רמת השירות הנמוכה המסופקת על-ידי מערכת התחבורה לציבור המשתמשים והנמדדת במונחי זמן הנסיעה, רמת הנוחיות והבטיחות והוצאות התפעול תורמת לתופעות של עליה תלולה במחירי הקרקעות והדיור ושל אי-ביצוע מלאי הקרקע הקיים למטרות מגורים; הפרעות ביעילות מערך שימושי הקרקע והפעילות הכלכלית חברתית; פגיעה ברמת הסביבתיות; קושי להגן על שטחים ציבוריים פתוחים; צמצום אפשרויות שיקום של אוכלוסיה בעלת רמת הכנסה נמוכה ורווחת דיור נחשלת.

תושבי המטרופולין אינם יכולים לבצל את "מרחב הבחירה" העומד לרשותם בגלל ליקוי מערכת התחבורה, מצב שיילך ויחמיר אלא אם כן יבוקר צעדים מתאימים בתחומי התכנון, הפיתוח והתפעול של המערכת התחבורתית.

אוכלוסית האזור המטרופוליטני של תל-אביב תגיע בסוף העשור לכמיליון ורבע תושבים. מספר המועסקים באזור יהיה כ-500,000, מהם כ-270,000 יועסקו בתחומי העיר ת"א, וכ-180,000 בתחומי מרכז העסקים הראשי. הבעיה החמורה שתעמוד בפני מערכת התחבורה תהיה כיצד לקיים שירות סביר לציבור הנוסעים באמצעות התחבורה הציבורית. מספר הנוסעים היומי אשר יהצא ויגיע לעיר המרכזית ע"י התחבורה הציבורית יהיה כ-880,000, מהם כ-360,000 יעזבו בעיר המרכזית.

גם בעתיד החלק המירבי של הנסיעות כ-70% ייביא להתבצע באמצעות התחבורה הציבורית. על מנת לקיים את שירותי התחבורה הציבורית בנפחי הנוסעים המוזכרים לעיל וברמת שרות נאותה, יש להקצות לתחבורה הציבורית זכויות דרך בלעדיות המופרדות אנכית ואופקית ממערכת הדרכים הכללית. טכנולוגית הנייד אשר תופעל בזכויות דרך אלו אינה יכולה להיות טכנולוגית האוטובוס בשל בחירתה מנקודת ראות ההשקעה הנדרשת, הוצאות התפעול והביצועים הצפויים בהשוואה לטכנולוגיה אחרת של אמצעי הסעה המונית. האוטובוס ימשיך לשמש בפרנקציות של איסוף ופיזור נוסעים וקשר בין מרכזים משביים.

מרצעת מערכת הסעה המונית מטילתית אינטגרטיבית שביסודה מונחים העקרונות הבאים:
א. התווית המערכת כמערך ודיאלי כלפי העיר המרכזית במטרופולין תל-אביב, בהתאם למבנה ההיררכי של תפקוד היישובים והאזורים השונים במדינה.

ב. ראיית מערכת התחבורה הציבורית, על אמצעיה הטכנולוגיים השונים כיחידה תפעולית אחת תוך התעלמות ממסגרות ארגון ותפעול שונות, והשגת אינטגרציה תפעולית בין המפעילים והאמצעים השונים.

ג. ניצול ההתפתחויות הטכנולוגיות בתחום ביצועי הביד, הינע חשמלי, ואפשרויות בינוי של מבנים הנדסיים מסובכים להשגת דפוסי תפעול המאפשרים רמת-שירות גבוהה ככל האפשר למשתמשים במערכת.

ד. שימוש נרחב ככל האפשר באותם מתקנים בייחיים על-ידי ביד המשרת בתפקודים וקרוי הסעה שונים, דוגמת המקובל המערכת התחבורה המוטורית המופעלת על רשתות דרכים וצמתיים.

ה. מערכת בייח, מדיניות תפעול ואמצעי תפעול, המאפשרים גמישות לשינויים עתידיים הן בשל שינויים בדפוסי הביקוש לבסיעות, בהיקף הביקוש והמבנה האורבני, והן בשל שינויים בהיצע הטכנולוגי.

ו. הפקת מירב היתרונות מהשקעה בתוכה במערכת, במיוחד בקטעיה התת-קרקעיים. מערכת זו תביא גם ליתרונות הבאים :-

- אפשרות מימוש יחידה של מדיניות תחבורתית החותרת להגדלת השימוש בתחבורה הציבורית בדרך של הענקת רמת שירות גבוהה למשתמשים בה;

- הכוונת הפיתוח הפרברי בהתאם למדיניות של שמירת שטחי ירק וזרפז והשגת צפיפויות בינוי מתאימות;

- העלאת רמת הסביבתיות על-ידי הקטנת זיהוט האוויר, הקטנת מטרדי הרעש ויצירת סביבה מתאימה להולכי רגל.

- הגדלת מרחב הבחירה של אוכלוסיית האיזור בבחירת מיקום המגורים, תעסוקה ושירותים.

- שיפור היעילות של הפעילויות החברתיות והכלכליות;

- הגדלת היצע הדיור והתאמתו לביקוש לדיור לסוגיו השונים, על-ידי פיתוח איזורי קרקע ברחבים לא יקרים ובעלי נגישות גבוהה לצרכי מגורים.

יש לגשת מיד לתכנון המערכת, בין אם היא תיבנה בטווח הקצר או הקמתה תידחה מסיבות שונות, וזאת להשגת המטרות הבאות :-

- מניעת קביעת עלבדות בינוי של מיתקנים ומיבנים שונים שימנעו או ייקרו בינוי המערכת באופן ניכר בעתיד.

- הכוונת הפיתוח והתיפעול של אמצעי ומיתקני התחבורה התחליפיים והמשלימים למערכת.
- הכוונת הפיתוח והבינוי העירוני במיוחד באיזורי המגורים הפרבריים ובמרכז העסקים הראשי בתל-אביב.
- לצורך בצוע פעולת התכנון שחייבת להתבצע במשותף עם הרשויות המקומיות באזור, מוצע להקים חברה משותפת למשרד התחבורה ולרשויות אלו שתעסוק בעריכת התכנון.

22.1.1973

תכנון מערכת הסעה המונית באזור המטרופולין של תל-אביב

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ם :

(א) להסמיק את שר התחבורה -

1. לערוך ולהכין את התכנון של מערכת ההסעה ההמונית באזור המטרופולין של תל-אביב.

2. להקים חברה משותפת למשרד התחבורה ולרשויות המקומיות באזור שתטפל בקידום הנושא.

(ב) להקציב סך 5 מיליון ל"י לביצוע הפעולות הנדרשות בשנת התקציב 1973/4.

... דברי הסבר ונספחים מצורפים בזה.

מוגש ע"י שר התחבורה

תוכן הענינים

1. מבוא.
2. בעית זכויות הדרך לתחבורה ציבורית.
3. הדרישות והאפשרויות לשיפורים בקוי האוטובוסים.
 - 3.1 כללי.
 - 3.2 הגדלת מהירות הנסיעה.
 - 3.3 קיצור העמידה בתחנות.
 - 3.4 שיפור התנאים הפיזיים באוטובוס.
4. המחשבות על רכבת תחתית בת"א.
5. סיכום.

~~4-400~~

תוספת א' לנספח 448

- 3 -

1. מ ב ר א

מטרת דין וחשבון זה היא - להביא בפני הגורמים המוסמכים השגות עקרוניות לגבי אופי הטיפול בנושא מערכת הסעה המונית בגוש דן, לאור הפרסומים האחרונים על התכניות לרכבת תחתית בתל-אביב ולאור המחדלים החמורים בעיבוד פתרונות של ממש למצב הקריטי ההולך ונוצר במערכת התחבורה של תל-אביב רבה.

מצב קריטי זה לא בא כאפתעה והוא היה צפוי לפי כל התחזיות המקצועיות - מזה כעשר שנים. חמישה גורמים עיקריים הביאו, על-ידי השפעה מצטברת, את המצב הקריטי של התנועה המורגש כיום בעיר וההולך ומתפשט ממספר מוקדי טתימה מרכזיים - אל איזורי נרחבים של חנק תחבורתי בתל-אביב וסביבותיה. גורמים אלה הם:

- (1) התמוטטות הנסיונות הממלכתיים לכוון את איכלוס הארץ אל מחוץ לאיזור המטרופולין הצפוף של תל-אביב ולמתן את ההצטופפות המהירה של איזור זה;
- (2) גידול דרגת המוטוריזציה של האוכלוסיה, במקביל לגידול בעולם כולו;
- (3) גידול הפעילות העסקית בתחומי המטרופולין ויצירת יותר נסיעות באיזור, מבחינה אבטלוטית ויחסית כאחד;
- (4) פיגור תשתית התחבורה הצבורית אחר צרכי הנוסעים שזמנם התייקר והמחפשים אמצעים לתנועה מהירה יותר מזו המתאפשרת בקוי האוטובוסים והעוברים, כתוצאה מכך, לשימוש יתר ברכב פרטי.
- (5) תהליך פיתוח ושיפור הגישות שמחוץ לעיר - שאינו מאוזן ע"י פיתוח מקביל של רשת דרכים פנימיות לקליטת כמות התנועה היכולה להכנס דרך הגישות החדשות.

הפתרונות המקובלים להתפתחות מסוג זה מתחלקים לשלושה אפיקים:-

- (1) שיפור מערכת הדרכים - לקליטת הגידול בתנועה;
- (2) הגבלת זמני החניה של רכב פרטי באיזורים הצפופים וקצור חניה זו - למניעת נסיעות שפחות חיוניות ברכב זה;
- (3) בניית מערכת להסעה המונית מהירה - לספיגת המכסימום האפשרי של נוסעים מהרכב הפרטי המסיע, בממוצע, כ-1.5 איש למכונית - אל רכב ציבורי - המסיע פי 20 ומעלה איש לאותה יחידת דרך.

- 4 -

כבר לפני עשר שנים היה ברור, כי משימה זו היא, בעיקרה, ממלכתית ופחות מזה - עירונית ושתפקידה להכין פתרונות לטווח קצר ולטווח ארוך לאיזור המטרופוליין כולו המהווה את מרכז הכובד של האוכלוסיה ושל הפעולות הכלכלית והמינהלית במדינה.

כיום, לאחר שחלפו למעלה מעשר שנים להתחלת הנסיון הממלכתי המקיף - לפתח מערכת מתקדמת של תחבורה צבורית באיזור המטרופוליין, ניתן לסכם, כי פירות הנסיון מאכזבים ביותר ואינם עומדים בשום יחס לאמצעים שהושקעו בהם.

במצב זה, כאשר גורמים ממלכתיים מעלים מחדש את הדרישות להתחיל להשקיע כספים בפעולות הכנה לרכבת תחתית בתל-אביב המיועדת לפתרונות לטווח הרחוק, יש מקום לחשש^{כי} דבר זה יבוא במקום השקעות הנדרשות כיום להשגת שיפורים מידיים בתחבורה הצבורית.

אנו סבורים, שחוסר ההצלחה שבה הסתכם עד עתה הנסיון להשיג שיפורים מידיים בתחבורה הצבורית איננו מצדיק הימלטות אל תכניות-לטווח-ארוך אלא - מחייב שינוי גישה אל נושא התחבורה הצבורית בתל-אביב וסביבתה בטווח הקצר, תוך התווית הפתרון המתאים לטווח הארוך יותר.

- 5 -

2. בעיית זכויות הדרך לתחבורה הצבורית

במצב הקיים, התחבורה הצבורית באוטובוסים חייבת לפלס את דרכה בזרם התנועה הכללי של כלי הרכב בכבישים. נתיבים שלמים של כבישים אלה סתומים כיום ע"י רכב חונה בקטעים מרכזיים של העיר, כולל מקומות אסורים שאין פיקוח מספיק עליהם. עם גידול זרם התנועה והאסתחוי בגלל הצפפות, הולך ומאבד האוטובוס הציבורי את יעילותו - בגלל קשיי השתלבותו בזרם התנועה הצפוף, בכניסה ויציאה בתחנות ואיטיות נסיעתו בתוך הזרם הכללי.

בתנאים אלה נוח יותר לבעל הרכב הפרטי להשתמש ברכבו האישי - אפילו אם אין בכך רווח של זמן נסיעה. אולם בתנאים שווים על הכביש יש לרכב הפרטי יתרון של מהירות על פני האוטובוס ולו רק בגלל עצירת האוטובוס הצבורי בתחנות הרבות שבדרך. במצב זה ניתנו למיעוט המשתמשים בדרך זכויות יתר על חשבון הרוב. מצב זה מעודד את השימוש ברכב פרטי עד לנקודת הסתימה וסביב נקודה זו נוצר האיזון המעיק של תנועה זוחלת בעיר, המכבידה יותר ויותר על חיים ועל הפעילות הכלכלית שלה.

למניעת התמוטטות התחבורה הצבורית ועצירת הנהירה של הנוסעים אל הרכב הפרטי בעיר מחפשים בכל מקום מסלולי נסיעה שיוכלו לשמש את הרכב הצבורי באופן בלעדי.

חמישה פתרונות מקובלים כיום למטרה זו והם:

- (1) נתיבים מיוחדים לתחבורה צבורית על הכביש הרגיל.
- (2) הגבלת תנועת רכב פרטי בעורקי התחבורה הצבורית (כגון - דו-סטריה לאוטובוסים וחד-סטריה לרכב האחר).
- (3) רחובות מיוחדים לתחבורה צבורית בלבד.
- (4) מסלולים כנ"ל - המוגבהים מעל לתנועה הכללית שבכביש.
- (5) מסלולים מיוחדים לתחבורה צבורית מתחת לפני הקרקע.

מחוך חמשת הפתרונות הנ"ל נוסה עד היום בתל-אביב הפתרון השני בלבד. העורקים שבהם הופעל סידור זה הם, כידוע, רח' יפו-ת"א, רח' בן יהודה רח' דיזנגוף. אין רחובות רבים אחרים שניתן להפעיל בהם פתרון מסוג זה.

- 6 -

במיסמך של משרד התחבורה לגבי הקצאת נתיבים מיוחדים לתחבורה הצבורית נוקבים בסדר גודל של 60 אוטובוסים לשעה - כמצדיק מתן נתיב מיוחד - בלעדי לאוטובוסים. סדר גודל כזה - פרושו - ספיקה של אוטובוס בכל דקה. שני קוים בלבד מתקרבים כיום לסדר גודל כזה של ספיקה בתל-אביב ולכן - אם תימצא הדרך להקצאת נתיבים מיוחדים לאוטובוסים יהיה צורך לשלב מספר קוים ביחד - בכדי להצדיק הקצאת נתיב נסיעה בלעדי לאוטובוסים שלהם.

רק לאחר מיצוי אפשרויות אלו (פתרונות "1" - "3") יש מקום לחפש אחר הפתרונות היקרים יותר, המחייבים בנייה מיוחדת של מסלולים לתחבורה צבורית, לזרם תנועה העולה על אוטובוס לכל דקה.

במערכת תחבורה צבורית בעיר יש מקום לשלב את כל הפתרונות הנ"ל, אולם זאת - בסדר הזכרתם לעיל, הנימוק המכריע לכך הוא כלכלי:-

דרך עילית היא יקרה בהרבה מדרך שעל הקרקע ודרך תחתית - יקרה הרבה יותר מעילית.

המספרים על כך יובאו בהמשך.

3. הדרישות והאפשרויות לשיפורים בקוי האוטובוסים

3.1 כ ל ל י

שלושה סוגי שיפורים בקוי האוטובוסים נדרשים כיום לשם מתן השרות היעיל לצבור ומשיכת נוסעים מהרכב הפרטי, הסותם את העיר, אל הרכב הצבורי - הצורך מינימום כבישים:

- (1) הגברת מהירות הנסיעה.
- (2) קיצור העמידה בתחנות.
- (3) שיפור התנאים הפיזיים באוטובוס.

בכל אחד מסוגי השיפורים הנ"ל ניתן להשיג התקדמות ממשיה באמצעים צנועים ותוך זמן קצר, יחסית.

לשם כך, דרושים שני תנאים:

- (א) ריכוז מאמץ תכנוני בכיוון הנכון.
- (ב) הקצאת אמצעים כספיים לביצוע השיפורים.

כפי שצויין לעיל, אין לפסוח על קיום תנאים אלה גם אם יש ודאות שבעתיד תשולב רכבת תחתית במערכת התחבורה הצבורית של העיר: יעילותה של רכבת תחתית במערכת התחבורה הצבורית מותנית ביעילות שרות האוטובוסים המשולב איתה.

3.2 הגברת מהירות הנסיעה

הגברת מהירות הנסיעה בקוי האוטובוסים אפשרית כיום ע"י הפעולות הבאות:

- (1) הקצאת נתיבים מיוחדים לאוטובוסים במרכזי העיר, לכל שעות היום או לשעות הלחץ בלבד, לפי המפתח כדלקמן:-

(א) ברחובות (הבודדים) בעלי מספר נתיבים מספיק - להקצות נתיב לכיוון הקריטי.

(ב) ברחובות מרכזיים בעלי 4 נתיבים פוטנציאלים (כולל צירוף חלקי מידרכות שניתן לוותר עליהם - להפכם לחד-סטריים, עם נתיב אחד לאוטובוסים.

(ג) בשדרות המשמשות כעורקי תנועה - לסלול נתיב חדש על חשבון החלק הלא סלול ולהקצות את הנתיב שייתווסף - לאוטובוסים.

(ד) ברחובות של 3 נתיבים ופחות שתנועת האוטובוסים בהם היא דומיננטית - לאסור בכלל את הכניסה לרכב פרטי.

במפה המצורפת מפורטים הנתיבים בהם נדרשת בלעדיות לקוי האוטובוסים המשותפים את העיר.

יש לבחון את האפשרויות של כל עורק המופיע במפה - לגבי צורת הבלעדיות שתינתן בו לקוי התחבורה הצבורית, כמ"ל.

(2) הפעלת קוי אוטובוסים שיעברו דרך מגרשי חנייה בשולי העיר (או יצאו מתוכם) ויהדרו בתדירות סבירה למרכזי העיר השונים.

בצורה זו יספוג הקו חלק מנוסעי הרכב הפרטי אשר קודם חסם את דרכו.

אופי קוים אלה חייב להיות של קו עורקי, הנכנס ויוצא את העיר בעורק בינעירוני ומשלים סיבוב בחוץ העיר בצורה הסוגרת איזור עסקים טיפוסי.

(3) הגבלת חניית רכב פרטי במרכזי העיר - ע"י קביעת טבעת רחבה מסביב למרכז העירוני הראשי, שבכניסות אליה יוצבו חמרורים המגבילים את זמן החנייה, וקביעת מחיר-מינימום-גבוה לחניה אחת ברחוב.

בענין זה יש מקום להזכיר את המלצת הועדה המקצועית של הארגון הבינלאומי לתחבורה צבורית, אשר המליצה שבקביעת מחירי חניה בערים יש לדאוג שהחניה ברחוב (המפריעה לתנועה) תעלה יותר מחניה שמחוץ לרחוב (שפחות מפריעה).

יחס המחירים הנהוג כיום בתל-אביב-הוא - שחניה מחוץ לרחוב (בחניונים המסחריים) עולה על פי 5 או פי 6 מהחניה ברחוב. החניה המוגבלת צריכה לחול גם על כל עורקי הגישה למרכז העירוני הראשי.

3.3 קיצור העמידה בתחנות

זמן העמידה בתחנות נקבע ע"י שני גורמים:

(א) קצב העליה והירידה בדלתות האוטובוס.

(ב) קצב ביקורת הכרטיס או גביית דמי הנסיעה בכניסה.

בענין זה יש להמשיך בשיפורים, שכבר הוחל בהם מזמן, לפתיחת מעברים נוחים ככל האפשר לכניסה וליציאה באוטובוס.

דבר זה כולל את רוחב הדלתות, גובה הרצפה, צורת המדרגות ומערך המישטח הסמוך לדלת. מן הראוי שלנושא זה יוקצו כספים לביצוע ניסויים מתקדמים יותר במספר דגמים של מרכבים.

- 9 -

3.4 שיפור התנאים הפיזיים באוטובוס

בענין זה חלה, אמנם, התקדמות בשנים האחרונות, אולם יש מקום גם כאן להקצות סכומי כסף מחאימים לניסוי מבנם חדשים של מרכבים ובתוכם סידורים כגון:-

- (1) סידורי איורור ומיזוג משופרים, ^{בכסיעה} בנוסעה ובהמתנה.
 - (2) שיפור הכניסות ויציאות, כולל הנמכת רצפות ומדרגות
 - (3) סידורי אחיזה נוחים יותר לנוסעים בעמידה.
 - (4) מעברים פנימיים נוחים.
 - (5) סידור יעיל יותר של תהליך הגביה וביקורת הכניסה, מבחינת נוחיות הנוסע.
- כל זאת בהשקעות מינימליות, ככל האפשר, ותוך שימוש נכון בעקרונות של הנדסת-ערך.

4. המחשבות על רכבת תחתית בתל-אביב

רכבת תחתית - כמערכת מסלולים בלעדיים לתחבורה הצבורית יכולה לבוא בחשבון רק עבור אותם העורקים שכמות התנועה בהם מספיק גדולה.

עורקים כאלה מעטים בתל-אביב ולכן ברור שאין לדבר על רכבת תחתית שתהווה מערכת תחבורה בפני עצמה - אלא, אם בכלל, תהווה חלק ממערכת שרובה תמשיך להשתמש בכבישים הצבוריים כלומר - מערכת האוטובוסים הקיימת.

חופעה מוזרה היא - מצד יוזמי רעיון הרכבת התחתית שלא מצאו לנכון לתאם את רעיונותיהם עם שירותי האוטובוסים המועילים כיום וימשיכו לפעול בעתיד בתל-אביב.

מחבר גם, שגרומי התחבורה הצבורית בתל-אביב אשר ניסו לתאם את תכניות הפיתוח שלהם עם רעיונות הרכבת התחתית - נתקלו במעטה של טודיות סביב רעיונות אלה.

טודיות כזו אינה מקובלת בארצות הברית המפותחות, היכן שכל אורח בעל מעמד מקצועי יכול לקבל הסברים על התכניות וההתלבטויות המלוות את רעיון הפיתוח של מערכת תחבורה חדשה בעיר.

בארצות מסוימות אף מעודדים את הויכוח הצבורי על תכניות מסוג זה וזאת - במטרה למצוא את כל הרעיונות האפשריים להצלחת המערכת החדשה.

האווירה הקונספירטיבית שבה נעשות ההשקעות הראשונות בנושא הרכבת התחתית בתל-אביב מעמידה בסימן שאלה את עצם הגישה לנושא זה מצד יוזמיו וזאת - כאשר יש לזכור את ארבעת הגורמים הקרדינליים הצריכים להנחות את מתכנני התחבורה הצבורית בעיר בכל שיקול של רכבת תחתית:-

- (1) הצורך לשלב את הרכבת התחתית במערכת שעל הקרקע.
- (2) היוקר הרב של בניית מערכת תת-קרקעית.
- (3) הזמן הרב שיעבור עד שניתן יהיה להיכנס להפעלתה מהמערכת.
- (4) האמצעים שהיספוג המערכת, על חשבון הצרכים השוטפים והתכניות לשיפורים לטווח קצר בתחבורה הצבורית.

בפרטום מס' 245 של הארגון הבינלאומי לתחבורה צבורית מצוטט מקור צרפתי ("טכניקות רכבת צרפתיות"), המנוסה במיוחד בנושא הנדון - לגבי השקעות הנדרשות לבניית מערכת רכבתית:

- 11 -

רכבת עילית בעלת כושר הסעה של 30,000 איש לשעה (בכל כיוון) צריכה לעלות עד 1 מיליון לירות שטרלינג לק"מ, בו בזמן שרכבת תחתית בעלת אותו כושר תעלה כ-7 מיליון שטרלינג לק"מ, כלומר - פי 7 יותר יקר (לפי מחירים של 1961)

לפי נתונים שפורסמו ע"י צוות חכנית אב לתחבורה בת"א יש לקחת בחשבון את ההססים הבאים בין מחירי כביש/על הקרקע, כביש עילי ומינהרה (לפי מחירי 1968):

כביש 2 נתיבים לכל כיוון	-	1,000.- ל"י למ'
כביש עילי - 2 נתיבים לכל כיוון	-	8,500.- ל"י למ'
מינהרה סגורה - 2 נתיבים לכל כיוון	-	16,820.4 " למ'

נראה, כי ביהם לתחשיב הצרפתי היה התחשיב של צוות החכנית האב בת"א אופטימי מדי.

מהפרסומים המוקדמים על חכניות הרכבת התחתית בת"א מצטייר הפתרון של שני קוים המצטלבים, בצורת "X" בסביבת ככר המושבות והעשויים להחליף את קו 43-4 מצפון ת"א למרכז ומזרחה וקו מס' 42 מיפו לרמת גן; דרך מרכז ת"א. כל זאת - בהשקעה של כ-2 מיליארד ל"י.

אם התוצאה הצפויה מהשקעה זו - תהיה חיסול קבוצת קו 43-42 בתל-אביב והעברת נוסעיהם אל מתחת לפני הקרקע - הרי לא יצמח מכאן הפתרון לסתימה התחבורתית של העיר.

כאן המקום גם לשאול אם כמות נוסעים של קבוצת קו אוטובוסים כנ"ל מצדיקה בכלל את המחשבה על רכבת תחתית עבורם. כל זאת, חוץ קבלת הסיכונים של מערכת בלתי גמישה, הניתנת לשיתוק בכל תקלה שבדרך.

קיימות עדיין בעיר רצועות-שטח שניתן לקבל עליהן זכויות דרך לתחבורה צבורית בהשקעה קטנה בהרבה ובתואי ישירות צבור גדול יותר של נוסעים פוטנציאליים וזאת - לכני שנזדקק לחפש נתיבים חדשים ע"י כרייה מינהרות מתחת לפני הקרקע.

הצורך לכרות מינהרות הוא בלתי נמנע בערים המאכלסות מיליונים ובמיוחד בצפיפות על שטחים נרחבים, כשאין שמורות קרקע פנויות יותר לנתיבי תחבורה צבורית חדשים.

המקרה של תל-אביב איננו כזה ונראה שהנסיון להקות ערים הגדולות ממנה פי 3 ומעלה הוא מוקדם מדי.

ניהן לסכם פרק זה כדלקמן:-

א. מבחינה מבצעית:

אין הפתרון המוצע של רכבת תחתית לת"א יכול לבוא במקום פיתוח נכון של מערכת שרות האוטובוסים בעיר ואין מערכת רכבתית יכולה לשרת נכון את נוסעיה ללא שרות אוטובוסים מתואם איתה.

ב. מבחינה כלכלית:

האמצעים שיושקעו כבר בשלבים הראשונים של פיתוח רכב תחתית בת"א יעלו על כל מה שניתן לשער לצורך שיפור ממשי במערכת התחבורה הקיימת.

ג. מבחינת הזמן:

הזמן שיידרש מההחלטה הכרויסקט ועד להתחלת שרות הרכבת לציבור יהיה ארוך בהרבה מהזמן אותו אפשר להרשות לעצמנו עד לפתרון הבעיות הנוגעות של התחבורה הצבורית בעיר.

5. סיכום

קיימת סכנה שמיקוד המחשבה ואמצעים כספיים נכרים על נושא רכבת תחתית להל-אביב יבוא על חשבון המחשבה והאמצעים אותם יש להקדיש היום לשיפור התחבורה הצבורית בעיר ולפתרון הבעיות הכאובות שלה, ההולכות ומחמירות מיום ליום. יחד עם זאת, אין לזנוח את תכנון הפתרונות לעתיד הרחוק יותר ובתנאי - שחשימת זיקה ויוכח השילוב הנכון בין הפתרון העתידי לבין הצרכים השוטפים של היום.

מתוך מה שמשמע מנטיונות מתקדמים בנושא זה בארצות התעשייה המפותחות, יש מקום למחשבה שהתחבורה הצבורית העירונית של שנות ה-80 תתבסס על אוטובוסים שינועו על מערכת דרכים עילית, לאורך רחובות העיר שבהם ניתן להציב מסלולים מורמים על עמודים.

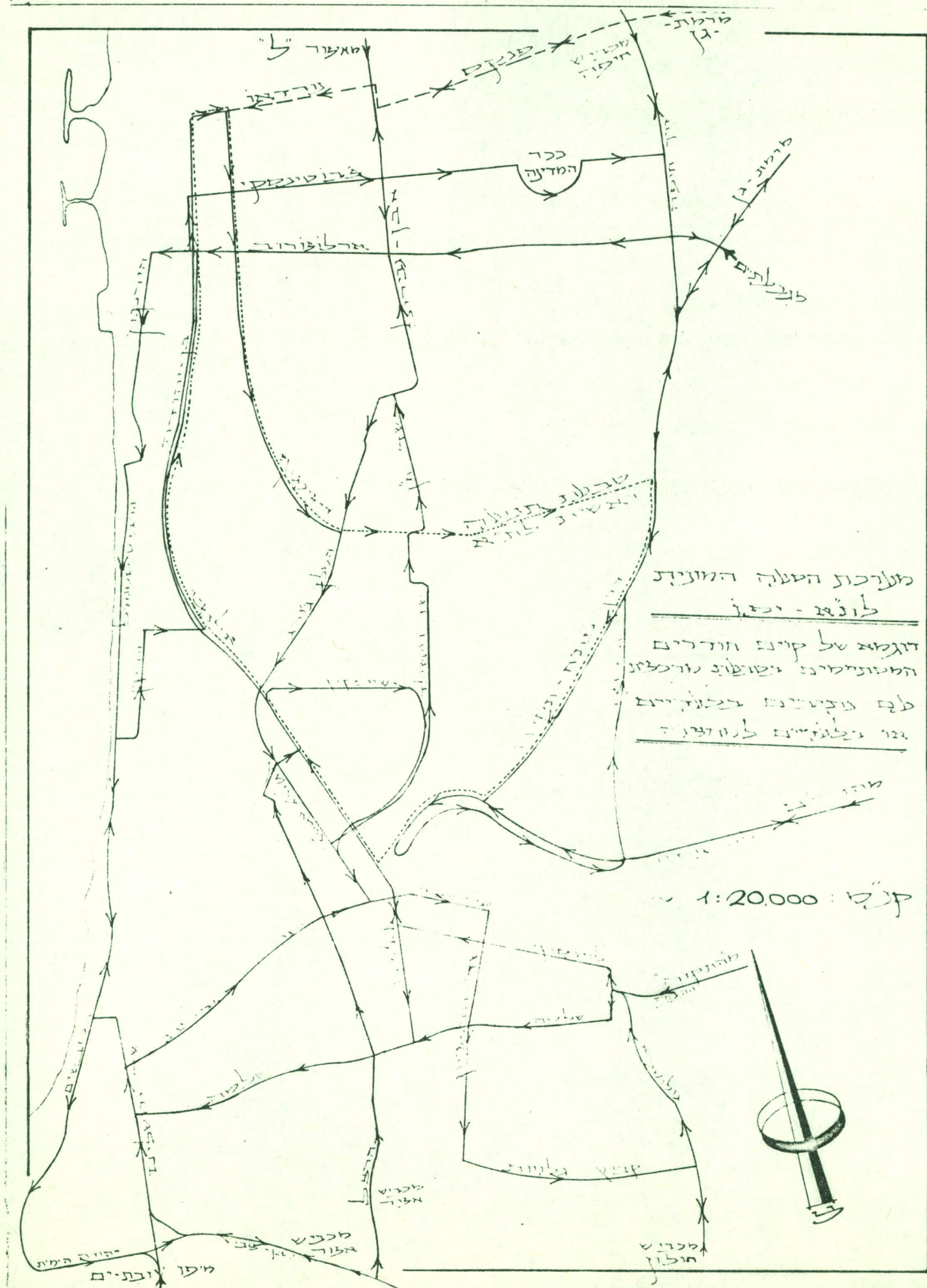
מערכת כזו היא זולה בהרבה מהרכבת התחתית שתיתן שרות אקביבלנטי ויש לה את כל הנהונות גם להיות יעילה יותר.

יש, לכן, מקום שיחד עם תכנון הפיתוח החדש של מערכת קוי האוטובוסים באיזור המטרופולין של תל-אביב תוקדש מחשבה להתחלת בנייתה של מערכת מסלולים עילית, שתשמש בלעדיה את התחבורה הצבורית.

לא מן הנמנע שמערכת כזו ניתן לתכנן כך, שבהתחלה יסעו בה אוטובוסים רגילים ולאחר מכן היא תעבור הסבה לאוטובוסים השמלישם, על גלגלי גומי או על פסי ברזל.

כפי שצויין לעיל, אין לראות בחוסר הצלחת הפתרונות לשיפור התחבורה הצבורית עד עתה סימן שהנושא אינן ניתן לפתרון אלא - יש להסיק את המסקנות לגבי הדרכים לתכנון וביצוע השיפורים.

שיפורים אלה נחוצים לעיר, לתושביה ולמבקרים בה כיום ולא יבואו על פיהם על ידי תכניות לזמן ארוך אשר האמצעים עבורן אינם בנמצא והגשמתן מוטלת בספק.

אשר

Technion - Israel Institute of Technology
Technion City,
Haifa 32000, Israel
Phone : 225111 Cables : Technion, Haifa

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל
קרית הטכניון,
חיפה 32000
טל : 225111 מברקים : טכניון, חיפה

Faculty of Civil Engineering

הפקולטה להנדסה אזרחית

אינג' גרשון הראל

חיפה, ל' בשבט תשל"ג
2 בפברואר 1973

72

לכבוד

מר ספיר,

שר האוצר.

כבוד השר,

הנדון: התנגדות לרכבת תחתית בתל-אביב.

בשבועות האחרונים מתפרסמים בעתונים מכתבים וכתבות בנושא של הקמת רכבת תחתית בתל-אביב והדעה החוזרת ונשנית מצדדת בהקמת רכבת תחתית בעיר הגדולה.

שלשום קראתי ב"הארץ" כי כבוד השר מטיל ספק - בעניין וארשה לעצמי במכתבי זה לפנות ולהביע תמיכה בלתי מסוייגת בפקפוקים ולהעלות על הכתב דברי אפיקורסות להתלהבות שאחזה את הנוגעים בדבר וזאת כל עוד הדבר לא מאוחר. ובסוחני כי אינני יחיד.

להלן עיקר נימוקי עליהן מבוססת דעתי השלילית בדבר הקמת רכבת תחתית בתל-אביב כפתרון לבעיות התחבורה בה:

- (א) עצם הפתרון. הנו אמצעי מיושן אשר התאים במאה הקודמת לערים הגדולות כמו פריז, לונדון, וניו-יורק אך ספק גמור אם ה'נז' עדיף על אמצעים אחרים מודרניים.
- (ב) בעיות התחבורה הקשות אינן מיוחדות לתל-אביב בלבד; ראוי לציין כי מרבית הערים הגדולות בעולם לא הלכו בכוון של רכבת תחתית, כי אם בשיטות אחרות (סוקיו ערים חדישות בארה"ב ועוד).
- יש להניח כי היו למתכנניהם סיבות מספיקות להעדפת אמצעים אחרים לפתרון בעיות התחבורה.
- (ג) אכן מדינת ישראל איננה נמצאת באיים היפניים אך היא ממוקמת על השבר הגיאולוגי הסורי-אפריקני וצפויה אף היא לרעידות אדמה אשר השפעתן על מבנים (ולו גם אחת - 50 שנה) עלולה להיות הרח אסון. (הרעידה האחרונה הגדולה בארץ הייתה ב- 1927).
- (ד) תל-אביב נמצאת על חוף הים ומרבית קרקע הביסוס שלה חול וכל עבודה תת-קרקעית עלולה להיות כרוכה בהוצאות ניכרות בהקשר להתמכות ובהקשר למים תתונים.
- (ה) עצם הכריה של מנהרות בעיר קיימת והשפעתה על הבנינים הקיימים (והשפעת אלה עליה) כרוכה בהוצאות עצומות.
- (ו) עבודות הבצוע של רכבת תחתית תגרומנה במשך שנים רבות לסחימת עורקים תחבורתיים שלמים (והמצב התחבורתי הגרוע יורע עוד יותר למשך שנים רבות).
- (ז) רכבת תחתית המיועדת ע"י הוגיה להיות תחליף לתחבורה ציבורית לא רק שלא תהווה לה תחליף (גם בארצות בהן יש רכבת תחתית איננה משמשת בהן אמצעי תחבורה בלעדי) כי אם בכל מקרה לא תפתור את שאלת כלי הרכב האחרים (מכוניות מסא, מכוניות פרסיות, מכוניות מסחריות וכו').

Technion - Israel Institute of Technology
Technion City,
Haifa 32000, Israel
Phone : 225111 Cables : Technion, Haifa

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל
קרית הטכניון,
חיפה 32000
טל : 225111 מברקים : טכניון, חיפה

Faculty of Civil Engineering

הפקולטה להנדסה אזרחית

- 2 -

- (ח) רכבת חתחתית באם חוקם תופעל או ע"י הנעת חשמל או ע"י הנעת בדלק. במקרה הראשון יחייב הדבר הכנון והקמה של הספקת אנרגיה חשמלית נוספת אשר בלאו הכי איננה מספקת לצרכים של היום ההולכים וגדלים. במקרה השני לא רק לחצרוכת דלק מיוחדת כי אם ובמיוחד למכשלה הגיינית סביבתית. ובשני המקרים הגדלה נוספת של הרכוז החעשייתי באזור המרכז בנגוד לתכנון הרצוי של פיזור חעשייתי.
- (ט) במצב העגום השורר כיום בקשר לכח אדם בשדה הבניה עלול פרויקט ענק מסוג זה להזיק למצבת העובדים במפעלי בניה חיוניים אחרים.
- (י) משך הזמן הדרוש לבצוע הפרוייקט הענק יעלה ללא כל ספק על 10 שנים והצגתו כ"פחרון קסמים" לבעיות הנוכחיות של התחבורה מוטעה מיסודו.
- (יא) ולבסוף ההוצאות. הנטל הכספי אשר יוטל לא רק על הדור הנוכחי כי אם גם על הדורות הבאים איננו מוצדק בשום פנים ואופן לאור כל האמור לעיל ובמיוחד בהתחשב אלטרנטיבות אפשריות אחרות.

יורשה לי להציע לכבוד השר כדלקמן:

חוקם ועדה לבדיקת הענין ובמלים אחרות לבדיקת עצם השאלה האם הקרנצפט עצמו הוא הגיוני בכלל והאם פחרונות אחרים לא רק באים בחשבון כי אם עולים על הפחרון המוצע (של רכבת חתחתית) פי כמה וכמה.

לעניות דעתי אין להסכים בשום פנים ואופן - להוצאה "אסטרנומית" מצד אחד והכבדה נוספת על חיי היום-יום בח"א מצד שני, מבלי לבחון באופן מיוחד גם פחרונות אלטרנטיביים. העולם הגדול משתמש היום בפחרון של כבישים עיליים. בפחרון זה משתמשים בהצלחה היפנים והאמריקאים ואין שום סיבה מדוע לא ייבדק הענין גם על ידינו. יתר על כן, הפחרון מאפשר בצוה המשימה בשלביט וקידום הפרוייקט באופן הדרגתי חוך כדי ניצול החלקים הגמורים להקלת בעיות התחבורה (מה שאין כן ברכבת חתחתית).

הנני משוכנע כי כבישים עיליים, קודם כל להעברת התחבורה הארצית ובהמשך להעברת הנייד הלוקלי, וכן גשרונים להולכי רגל קלים וזולים (במקום מעברי חציה להחשת תנועת הנייד) מהווים פחרון אלטרנטיבי חשוב שיש לעניות דעתי לבחון ביסודיות.

ולבסוף האם אין מקום לשאול את עצמם השאלה הפשוטה מדוע לא ינצלו שרותי התחבורה אוטובוסים כפולי קומה (כמו בלונדון) ובכך להגביר פי שניים את זרם "החנועה ההמונית", ולהקטין את מס' האוטובוסים בדרכים.

סליחתתי עם כבוד השר אך לא יכולתי כמהנדס אזרחי, תושב בארץ בעל מצפון להמשיך לקרוא על התוכניות בכוון רכבת חתחתית ללא הבעת דעתי בנושא זה ולו גם לא תתקבל.

בכבוד רב,

א"בג' גרשון הראל

אלטרנטיבה

תשרי 1973

סלפון 417368

25 בינואר 1973

ימים
28.1.73
ל

לכבוד
מר א. שוויצר,
מערכת "הארץ",
תל - א - ב

מר שוויצר הנכבד,

הנדון: מאמר "הפתרונות הזולים" - "הארץ" מיום 23.1.1973

- א. קראתי בעיון את מאמר הנ"ל, וברצוני להתייחס לנושא האלטרנטיבות ההנדסיות לרכבת התחתית בתל-אביב.
- כמתכננים בנושאי תחבורה עירונית, וכמעורבים בבעיות התנועתיות של המטרופולין של תל-אביב, גבשנו עמדה הדוחה את הביצוע הפיזי של רכבת תחתית, ובמקומה הננו מציעים (כפי שיפורט בקצרה להלן) מערכת הסעה המונית השונה ממנה בתכונותיה, אך עם זאת מקיימת את השרות התחבורתי המבוקש במטרופולין.
- הצעתנו הוגשה לשר התחבורה, הובעה במספר מפגשים פומביים של מתכננים, והובאה לידיעתו של סגן מנהל אגף החקציבים מר ד. וינשל (איננו יודעים אם היתה ידועה למר בפני בעת הופעתו באותה הרצאה אשר אליה מתייחס המאמר הנדון).
- ב. הננו מתייחסים להנחות רקע הקובעות כי איזור המטרופולין של תל-אביב ימשיך וישמש מרכז הפעילות הארצית במישורים החברתיים והכלכליים, ולפיכך הזיקה אליו תגדל ותלך עם גידול האוכלוסיה ועליית היקף הפעילות הכלכלית. משמעות הדבר - לחצים הולכים וגוברים על תנועה, אשר לא יוכלו להקלט במערכת הדרכים הקיימת אפילו אפשר היה לצפות לפריצת דרכים והרחבות משמעותיות של רחובות קיימים בתוך תקופת 20 השנים הקרובות (מה שלא נראה אפשרי לאור המיגבלות הפוליטיות והכלכליות הקיימות).
- אנו מניחים כי מערכת התחבורה הצבורית, אם תמשיך להשתמש בתשתית הרחובות והדרכים הקיימים, תרד ברמת השרות שלה, ועלי כך יגרם נזק למרכז העסקים הראשי ומרכזי המשנה שבתוך גרעין המטרופולין משום שיתגבשו מרכזים מתחרים בפריפריה שאליהם תהיה גישה נוחה (ראה התפתחות המרכז ברחובה הראשי של רמת-השרון במשך השנתיים האחרונות).

אנו מניחים כי עדיין לא מאוחר מבחינת הרגלי הנסיעה של הצבור, וניתן להאיט את מגמות המעבר לשימוש ברכב פרטי ולחזק את השימוש בתחבורה צבורית, לפחות למטרות הנסיעה לעבודה ולמטרות נוספות בתחומי גרעין המטרופולין (בתחומי תל-אביב שבין הירקון, דרך חיפה, רחוב המסגר ודרך סלמה). התחזיה הצבורית בעלת הספק ההסעה הגבוהה פי כמה מונים מן הרכב הפרטי, היא בלבד עשויה להביא לייצוב ואף לשיפור רמת השרות התחבורתית. אבל זאת בתנאי שתופרד מהשיתוף עם הרכב הפרטי בכבישי העיר. הפרדה כזאת אפשרית - על ידי נתיבים נפרדים - במקומות בהם קיימות דרכים רחבות, ואילו במרכז העיר, מחסר אפשרות פיזית, במיפלס שונה מזה של הכביש הקיים, כלומר, בדרכים עיליות או במינהרות.

אנו מניחים, לאור נתונים תכנוניים, כי ההתפרסות הצפויה במטרופולין של תל-אביב, של מקומות תעסוקה, מגורים ומוקדי מסחר ורמותיהם השונות, - לא יוכלו לגרום ליצירת מטפרי נוסעים (ואפילו תהיה רמת השרות גבוהה ביותר) במימדים כאלה שיצדיקו הפעלת מערכות הסעה מסילתיות בתוך תחומי המטרופולין. במלים אחרות, הקמת מערכת מסילתית תביא בעקבותיה - בנוסף להשקעת יסוד בסדר גודל של 3 - 2 מיליארד לירות שלא יוחזרו מאגרות השימוש, גם סובסידיה שנתית נכבדה לצרכי הפעלה שוטפת. וזאת מן הטעם הפשוט שהרכבת התחתית חייבת לפעול 19 - 20 שעות ביממה, בתדירויות גבוהות יחסית גם בשעות הערב, שאם לא כן רמת השרות שלה לא תוכל להתחרות באלטרנטיבות של מוניות "שרות" ורכב פרטי.

אתרונה המוחלט של מערכת מסילתית הוא בהטפקה הגבוה בהשעת נוסעים הנובע מהפרדתה משאר כלי הרכב ומאפשרויות פיתוח מהירויות נסיעה גבוהות. מאידך - השימוש הצפוי והמבוקש במערכת מסילתית יתקיים רק אם זאת תשרת רכוזי אוכלוסיה צפופים שיפצאו בטווחי הליכה סבירים מהתחנות שלה.

גודלו של האיזור המטרופוליטני של תל-אביב (המרחק האווירי בין תל-אביב ופתח-תקוה הוא כ- 12 ק"מ) מכתוב מערכת הסעה המונית אשר בה קיים מינמום של טרנספרים ושימוש באמצעי תחבורה נוספים על מנת להגיע אל התחנות, שאם לא כן, עלול לקרות כי היחס שבין זמן הנסיעה האפקטיבי וזמני ההמתנה וההליכה בנקודות הטרנספר יהיה כה גרוע עד שמרבית הנוסעים הכוטגיאליים יעדיפו שלא להשתמש במערכת הזו.

לפיכך ברור שיתרונה של מערכת זאת רק כאשר כולה או מרביתה קיימים ופועלים;
קטע בודד אינו יכול לתרום לשיפור המבוקש בשרותי החברה בהתאם לגודל ההשקעות
הכרוכות בבצועו. פיתוח מלא של מערכת מסילתית מטרופוליטנית יצרוך משאבים
כלכליים בהיקף של 1.5 - 2 מיליארד לירות, וכן משאבי זמן בתקופה של 10 - 15
שנים, וזאת עקב בעיות ביצועיות, תקציביות ומשפטיות.

אנו מניחים, לאור הנסיון בישראל, שבצוע מערכת רכבת תחתית עלול להמשך 10 - 20
שנים, וזאת לא רק מסיבות תקציביות. במשך כל אותה תקופה ימשיך קצב ההתדרדרות
של התחבורה הצבורית, ואפילו הפעלה חלקית של קטעים מוכנים של הרכבת לא יועילו
משום תחום השפעתם המוגבל.

ג. אנו מציעים להמשיך ולהפעיל את התחבורה הצבורית במטרופולין של תל-אביב
באמצעות אוטובוסים, כאשר יועמדו לרשותם דרכים פרטיות: כוונת הדברים לבצע
מספר קטעים של המנהרות המוצעות לרכבת התחתית, בעיקר במרכז המטרופולין,
ולתחייבם לשימוש האוטובוסים. במקומות אחרים, אם ניתן הדבר - להרחיב דרכים
ולקצות נתיבים מיוחדים, למשל בדרך פתח-תקוה. במקומות אחרים ניתן להשיג
העדפות של זרימת תנועת האוטובוסים על ידי שיטות מקובלות בארץ של ניהול תנועה.
כל האמור לעיל מתייחס לסכניקות הנדסיות מקובלות וידועות, ואין עלינו להמציא
או לנסות על עצמנו פתרונות שאינם בדוקים: הפתרון הנ"ל ניתן לביצוע בשלבם,
כאשר כל שלב נכנס מיד לשרות ללא כל קשר לפיתוח המערכת כולה. לפי הערכתנו
ניתן להגיע לשיפורים משמעותיים ברמת השרות של התחבורה הצבורית תוך 3 - 5 שנים,
וזאת בהשקעה של כ- 200 מיליון לירות בלבד.

יש להדגיש כי ההשקעה במטר אורך של מנהרת אוטובוס גבוהה מאשר במנהרת רכבת
וזאת משום הצורך במתקני איורור והתאמות גיאומטריות. השקעה זאת מתקזזת
על ידי דחיית השקעות יסוד העלולות להגיע לפי 10 מאלה שבהצעתנו, והאספקטים
העקיפים (כח אדם מאומן לבנייה שאינו בנמצא וילקח על חשבון פרויקטים אחרים,
פיתוח תחנות כח, מנגנוני ביצוע וכו') והרביית הנחשכת על ההשקעה המוצעת על ידי
משרד התחבורה.

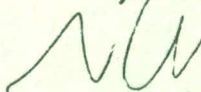
יש להדגיש כי הצעתנו זאת עשויה לתת למטרופולין של תל-אביב את השרות החברותי ברמה הנאותה לתקופת עשרים השנים הבאות. עם זאת, והיה זיתברר כי אמנם יש מקום לרכבת תחתית (מתוך שנויים דרסטיים בהתפרסויות שמושי הקרקע באיזור), הרי אותן המנהרות שהוצעו על ידינו תשמשנה את הרכבת בבוא הזמן, ועל ידי כך לא תהיינה כל השקעות אבודות.

ד. הצעתנו, כפי שפורטה לעיל בצורה מאד כללית, ניתנת למימוש מיידי הן מהבחינות ההנדסיות, הן מהבחינות הכלכליות, והן מהבחינות הצבוריות-פוליטיות (אין צורך להכנס לבעיות הבעלות ביחס לקואופרטיבים לתחבורה). ההצעה נבחנה על ידי נשיא חברת יועצים הנדסיים בינלאומית אתה אנו עומדים בקשרי עבודה, ואושרה על ידו כעדיפה על הרכבת התחתית.

הצעה זאת, עקב הזמן הקצר הדרוש למימושה והפעלתה, תאפשר להמנע מאמצעים דרסטיים עליהם מדובר בהרחבה (סגירת המרכז בפני רכב פרטי, וכדומה), ועל ידי כך לא להביא לשנויים במערך שמושי הקרקע במטרופולין.

ה. הדברים מובאים כדי להראות כי קיים פתרון עדיף על הרכבת התחתית, וכדי להאיר אפשרות אלטרנטיבית לפיתוח התחבורה הצבורית במטרופולין של תל-אביב. נשמח להרחיב את הדברים, לפי בקשתך.

בכבוד רב,

אינג' שמואל שריר

✓
העתקים:

מר א. גפני
מנהל אגף התקציבים
משרד האוצר,
ירושלים

מר ד. וינשל
סגן מנהל אגף התקציבים,
משרד האוצר,
ירושלים

ד ב ר י ה ס ב ר

הממשלה בישיבתה מיום א' בסיון תשל"ב (14.5.72) החליטה "להסמיך את שר התחבורה למנות ועדת מומחים שתבדוק את ההצעה להקים מערכת הסעה המונית באזור המטרופולין של תל-אביב או הצעות אלטרנטיביות".

ב-י"ט בסיון תשל"ב (1.6.72) מובתה על-ידי שר התחבורה ועדת מומחים בראשותו של מר מ. קשתי, מבכ"ל "צים", בהרכב הבא:

מר צ. טרלו, מבכ"ל משרד המשפטים
מר א. בן-אפרים, סמבכ"ל משרד התחבורה
מר דוד וינשל, סגן מנהל אגף התקציבים, משרד האוצר
מר אשר אולניק, סמבכ"ל משרד השיכון
מר י. רדושר, מנהל לשכת התכנון מחוז תל-אביב, משרד הפנים
מר י. רבינוביץ, מהנדס העיר תל-אביב
מר קורבבלום, מהנדס העיר חולון
ד"ר שלום רייכמן, מחלקת גיאוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים
עו"ד מ. שליט, תל-אביב.

הועדה סיימה עבודתה ביום י"ד באב תשל"ב (25.7.72).
... מסקנות הועדה (נספח א') וכן הסברים (נספח ב') מצורפים בזה.

בהסתמך על מסקנות הועדה - במיוחד בסעיפים ד' ו-ה' - מוצע כי יוחל בעריכת והכנת התכנון של המערכת באמצעות חברה משותפת לממשלה ולרשויות המקומיות באזור.

תל-אביב, 25 ביולי 1972

לכבוד
שר התחבורה
מר שמעון פרס
ירושלים

כבוד השר,

הנדון: מסקנות ועדת המומחים למערכת
הסעה המונית במטרופולין של תל-אביב

1. ביום 1.6.72 מינה כבוד השר ועדה "שתפקידה לבדוק את ההצעה להקים מערכת הסעה המונית באיזור המטרופולין של תל-אביב, או הצעת אלטרנטיבות".
הועדה לא ראתה מתפקידה לדון בשלב זה בעיתוי ההקמה, בטכנולוגיה ובהתווית הקיום של המערכת.
2. הועדה קיימה מספר ישיבות בין ה-7.6.72 וה-23.7.72. בישיבות אלה, וכן בפגישה של מרבית חברי הועדה עם פרופ' ז'אן גוטמן :-
 - א. נבחנה התכנית העקרונית להקמת מערכת הסעה המונית באיזור המטרופולין של תל-אביב, כפי שהוצגה בכתב רבע"פ ע"י משרד התחבורה.
 - ב. ניתנו הסברים מפי המתכננים המופקדים על התכנון הפיסי על סבירות ההצחות של גודל האוכלוסיה הצפוי באיזור. הצחות אלה התייחסו לאלטרנטיבות של אוכלוסיה בת ארבעה וחמישה מיליון תושבים במדינת ישראל.
 - ג. נשמעו הערכות מוקדמות של המתכננים הפיסיים לגבי האופציות הפתוחות לעיצוב אלטרנטיבי של מערך שימושי הקרקע במחוז תל-אביב ובמחוז המרכז.
 - ד. במסר מידע השוואתי על הנעשה בתחום התחבורה הציבורית בערים בסדר גודל דומה במקומות שונים בעולם, ובעיקר במערב אירופה.
3. ואלה מימצאי הועדה :-
 - א. אומדן האוכלוסיה במחוז תל-אביב מגיע ל-1,1 מיליון תושבים באלטרנטיבה של אוכלוסיה בת ארבע מיליון תושבים במדינת ישראל. הנחה זו תואמת את תחזיות משרד הפנים ובראית לועדה כזהירה למדי.
 - ב. הועדה סבורה שלהקמת מערכת הסעה המונית תהיינה השלכות על מגמות גדולות ופיתוחם של איזורים אחרים מעבר לתחום שבין נתניה ואשדוד וכן על התחלקות ההכנסות בתוך האיזור ובין תושבי האיזור לבין תושבי איזורים אחרים.
 - ג. להקמת מערכת הסעה המונית תהיינה השלכות על נושא איכות הסביבה.

- ד. סדרי הגודל של האוכלוסיה החזויים והיקף הפעילויות הצפויות במחוז
תל-אביב יחייבו הקמתה של מערכת הסעה המונית שתפעל בתנאים עליהם תהיינה
לה זכויות דרך בלעדיות.
- ה. ההכרעות לגבי פיתוח ובנין צריכות להתקבל במשולב עם ההכרעות לגבי פיתוח מערכת התחבורה באיזור. שינויים בתכנון מערך שימושי הקרקע במחוז תל-אביב ובמחוז ומרכז הבס גורמים בעלי השפעה על ההכרעות לגבי העיתוי והשלביות של בנית מערכת ההסעה המונית על קטעיה ומרכיביה השונים. עם זאת, נראה כי השפעות גומלין אלה תיתכנה בעיקר באיזורים המרוחקים ממרכז העיר תל-אביב. מן האמור לעיל נובע כי אלטרנטיבות שונות של מערך שימושי הקרקע, הנמצא עתה בשלב התכנון עשויות להביא לשינויים בתנאי הקיום והתחנות בפרטי ההצעה שהוגשה ע"י משרד התחבורה.

4. ה מ ל צ ו ת :-

- א. על התכנון הפיסי של מהזות תל-אביב והמרכז להביא בחשבון את הצורך בהקמת מערכת הסעה המונית באיזור.
- ב. יש להקים צוות תכנון מורחב ומשולב מגורמי התכנון הפועלים לפי החוק בתחום זה באיזור, לצורך שלוב התכנון הפיזי עם התכנון התחבורתי של האיזור.
- בצורת זה ייכללו מתכנני מערכת ההסעה המונית של משרד התחבורה, מתכננים מטעם משרד הפנים ומתכנני תוכניות מתאר ברשויות המקומיות הנוגעות בדבר שיפעלו בתחום המקומי.
- גורמים נוספים הפועלים בתחום הפתוח והבינוי העירוני באיזור ישתפו בהתאם לצורך.
- ג. עבודתו של צוות התכנון המורחב תלויה ע"י ועדה אשר מתפקידה להבחנות את הצוות בנושאים עקרוניים הנוגעים להתווית הקיום ושלבי הפיתוח, וכן להשלכות המרחביות של הקמת המערכת. בועדה המבחה יהיה ייצוג באותו צוות לרשויות המקומיות באיזור, וכן ישתתפו בה גורמים המייצגים אינטרסים לאומיים. מומלץ כי הועדה המבחה תקיים דיונים ציבוריים על המסגרת הרעיונית של תכנון באיזור, על-מנת לאפשר שתוף הציבור הרחב בכרעות התכנוניות היסודיות.
- ד. על משרד התחבורה להעריך לאלתר מבחינה ארגונית, תוך שיתוף הרשויות המקומיות, ולהכין את התכניות ההנדסיות הכלליות של מערכת ההסעה המונית, הן בתחום ההנדסה האדריכלית והן בתחום הטכנולוגי. הדרושות לשם שילוב התכנון התחבורתי עם התכנון, הפתוח והבינוי של האיזור.
- עוד בשלבים הראשונים של התכנון הפיסי המקיף, יש להבטיח שהחלטות עקרוניות הנוגעות לפיתוח האיזור ולאיכלוסו תתקבלנה ע"י הכרעה משותפת של הגורמים הנוגעים בדבר בשלטון המרכזי והשלטון המקומי.
- ה. תכנון המערכת וביצוע התוכניות מחייבים הכנת כלים משפטיים הולמים: בעיקר יש לתת את הדעת על הבעיות המיוחדות של רכישות זכויות דרך, של שימושים בתת-הקרקע, ובמרחב האוויר, של הפרעות זמניות למגורים ובתי עסק ושל פינוי מהיר ויעיל - כשיש הכרח בדבר. כמו-כן יש לדאוג לפתרון משפטי של בעיות המרחביות שיתוף-ההשפעה בין הרשויות המקומיות לבין עצמן ובין לבין בשלטון המרכזי.
- 3/...

- ו. יש לדאוג לשמירת זכויות דרך למערכת ההסעה ההמונית, במיוחד באיזורים הצפופים באמצעות הקפאות ורכישת זכויות דרך.
- ז. במועד שקבלת ההכרעות לגבי בינוי המערכת בשלמותה או בחלקה תעמוד על הפרק, יש לבדוק באיזו מידה תשפיע הקמת המערכת על גודל האוכלוסיה ועל התחלקות ההכנסות באיזור בו תוקם המערכת ומחוצה לו להביא בחשבון נתונים בדוקים בנדרון.
- ח. מוצע כי הממשלה תשקול אי השלבים השונים של עריכת התכנון עד להוצאת מכרזים, כולל החלטות בדבר רכישת זכויות דרך, מחייבים הקמת תאגיד בבעלות ממשלת ישראל והרשויות המקומיות באיזור.
- (-) מ. קשתי, יו"ר
- (-) צ. טרלו, משרד המשפטים
- (-) א. בן-אפרים, משרד התחבורה
- (-) ד. וינשל, משרד האוצר
- (-) א. אולציק, משרד השיכון
- (-) י. רדוש, משרד הפנים
- (-) י. רבינוביץ, עיריית תל-אביב
- (-) י. קורנבלוט, עיריית חולון
- (-) ש. רייכמן, אוניברסיטה עברית ירושלים
- (-) ע"ד מ. שליט, תל-אביב

מאז קום המדינה חל תהליך ברור של היווצרות אזור מטרופוליטני נרחב סביב העיר תל-אביב. אזור זה מאכלס כיום למעלה ממיליון תושבים ומהווה את מוקד הפעילות הכלכלית, החברתית והתרבותית של המדינה. בתהליך התגבשות המרחב לאזור מטרופוליטני חלה השפעה מתמידה של התמחות שימושי הקרקע. שכונות המגורים מלאו את השטחים הפתוחים לרצף של שטח בבוני, וביניהם בתמקדו מרכזי תעשייה, מלאכה, עסקים ובידור. בגבולות תל-אביב במשך תהליך התמקדות שימושי הקרקע למסחר, עסקים ומלאכה. תהליך זה התאפיין בבדידת האוכלוסיה מן העיר תל-אביב לעבר ישובי השוליים בהם שירותי המגורים עדיפים וזולים יותר. בגלעין המטרופולין נוצר מרכז עסקים ראשי (מ"ר), המהווה מוקד משיכה עיקרי לתנועת יזמים.

עד העשור האחרון סיפקה מערכת התחבורה את צרכי המטרופולין ויעדיו, כאשר התחבורה הציבורית, המבוססת על טכנולוגיה האוטובוס, היוותה את עמוד-השדרה של המערכת, אולם בעשור האחרון החלו להתגלות קשיים ובעיות באירגון ותפעול המטרופולין כיחידה עירונית תפקודית, בשל אי-הסתגלות מערכת התחבורה, על מרכיביה השונים, למציאות הקיימת ולזר שנתגבש בעתיד. החל להיווצר פער גדל והולך בין הצרכים שמעמיד המטרופולין בפני מערכת התחבורה ואפשרויות סיפוק צרכים אלו על-ידי המערכת הקיימת.

התהליך שמתחיל היצר ירידה מתמדת ברמת-השירות; שמספקת המערכת התחבורתית למירב המשתמשים בה, במונחי מהירות הנסיעה ובוחיותה הכוללת, עליית הוצאות התפעול של הרכב הפרטי והציבורי, גידול הזמן הנצרך על-ידי המשתמשים במערכת, הגדלת היקף תאונות הדרכים, והקטנת הסביבתיות כתוצאה מזיהום האוויר, פליטת רעש ומטרדים אחרים. מאפיינים אלה הם תוצאה של הגידול שחל במצבת כלי-הרכב וחוסר הפיתוח המקביל של מתקני התשתית - דרכים, צמחים וחניונים - בשל מיגבלות תקציב ומיגבלות פיזיות וסביבתיות אחרות מחד גיסא; וגידולו של מטרופולין, הגברת האינטנסיביות בפעילותו, גידול המרחקים הרדיאליים מ-5 ק"מ לפני כ-20 שנה, ל-20-30 ק"מ היום מאידך גיסא.

המהירות המסחרית הממוצעת כיום בשירותי התחבורה הציבורית באזור הנה כ-20 קמ"ש ובמרכז העיר ת"א 8-12 קמ"ש, ופ-1100 אוטובוסים משרתים את צרכי האזור. בעתיד צפויה ירידה קריטית במהירות המסחרית וכתוצאה מכך הכפלה במספר האוטובוסים המשרתים את האזור. כאשר צפויה אף הגדלה בכרת של מספר תאונות הדרכים לעומת כ-5000 התאונות המתרחשות כיום.

כל זאת באם לא תופעל מערכת ההסרה ההמונית.

קיים ביגוד המחריף והולך בין ההתפתחות הדינמית של האזור לבין התפתחות מערכת התחבורה וביצועיה, והמרחב את ביטור בעיקר באי-יעילות הקשר בין חלקי המסלול-פולין השונים והגלעין - תל-אביב. רמת השירות הנמוכה המסופקת על-ידי מערכת התחבורה לציבור המשתמשים והנמדדת במונחי זמן הנסיעה, רמת הנוחיות והבטיחות והוצאות התפעול תורמת לתופעות של עליה תלולה במחירי הקרקעות והדיור ושל אי-ביצוע מלאי הקרקע הקיים למטרות מגורים; הפרעות ביעילות מערך שימושי הקרקע והפעילות הכלכלית חברתית; פגיעה ברמת הסביבתיות; קושי להגן על שטחים ציבוריים פתוחים; צמצום אפשרויות שיקום של אוכלוסיה בעלת רמת הכנסה נמוכה ונרחבת דיור נחשלת.

תושבי המטרופולין אינם יכולים לבצל את "מרחב הבחירה" העומד לרשותם בגלל ליקוי מערכת התחבורה, מצב שיילך ויחמיר אלא אם כן ינקטו צעדים מתאימים בתחומי התכנון, הפיתוח והתפעול של המערכת התחבורתית.

אוכלוסית האזור המטרופוליטני של תל-אביב הגיע בסוף העשור לכמיליון ורבע תושבים. מספר המועסקים באזור יהיה כ-500,000, מהם כ-270,000 יועסקו בתחומי העיר ת"א, וכ-180,000 בתחומי מרכז העסקים הראשי. הבעיה החמורה שתעמוד בפני מערכת התחבורה תהיה כיצד לקיים שירות סביר לציבור הנוסעים באמצעות התחבורה הציבורית. מספר הנוסעים היומי אשר יחצה יגיע לעיר המרכזית ע"י התחבורה הציבורית יהיה כ-880,000, מהם כ-360,000 יעדם בעיר המרכזית.

גם בעתיד החלק המרכזי של הנסיעות כ-70% חייב יהיה להתבצע באמצעות התחבורה הציבורית. על מנת לקיים את שירותי התחבורה הציבורית בנפחי הנוסעים המזכירים לעיל וברמת שירות גבוהה, יש להקצות לתחבורה הציבורית זכויות דרך בלעדיות המופרדות אנכית ואופקית ממערכת הדרכים הכללית. טכנולוגית הנייד אשר תופעל בזכויות דרך אלו אינה יכולה להיות טכנולוגית האוטובוס בשל נחיתותה מנקודת ראות ההשקעה הנדרשת, הוצאות התפעול והביצועים הצפויים בהשוואה לטכנולוגיה אחרת של אמצעי הסעה המונית. האוטובוס ימשיך לשמש בפרנקציות של איסוף ופיזור נוסעים וקשר בין מרכזים משניים.

מוצעת מערכת הסעה המונית מסילתית אינטגרטיבית שביסודה מונחים העקרונות הבאים:
א. התווית המערכת כמערך דינאמי כלפי העיר המרכזית במטרופולין תל-אביב, בהתאם למבנה ההיררכי של תפקוד היישובים והאזורים השונים במדינה.

- ב. ראיית מערכת התחבורה הציבורית, על אמצעיה הטכנולוגיים השונים כיחידה תפעולית אחת תוך התעלמות ממסגרות ארגון ותפעול שונות, והשגת אינטגרציה תפעולית בין המפעילים והאמצעים השונים.
- ג. ניצול ההתפתחויות הטכנולוגיות בתחום ביצועי הביד, היבט חשמלי, ואפשרויות בינוי של מבנים הנדסיים מסובכים להשגת דפוסי תפעול המאפשרים רמת-שירות גבוהה ככל האפשר למשתמשים במערכת.
- ד. שימוש נרחב ככל האפשר באותם מתקנים ביחידים על-ידי ביד המשרת בתפקודים וקווי הסעה שונים, דוגמת המקובל במערכת התחבורה המוטורית המופעלת על רשתות דרכים וצמתים.
- ה. מערכת ביד, מדיניות תפעול ואמצעי תפעול, המאפשרים גמישות לשינויים עתידיים הן בשל שינויים בדפוסי הביקוש לציסעות, בהיקף הביקוש והמבנה האורבני, והן בשל שינויים בהיצע הטכנולוגי.
- ו. הפקת מירב היתרונות מהשקעה בתוכה במערכת, במיוחד בקטעיה התת-קרקעיים. מערכת זו תביא גם ליתרונות הבאים :-
- אפשרות מימוש יחידה של מדיניות תחבורתית החותרת להגדלת השימוש בתחבורה הציבורית בדרך של העבדת רמת שירות גבוהה למשתמשים בה;
 - הכוונת הפיתוח הפרברי בהתאם למדיניות של שמירת שטחי ירק ונופש והשגת צפיפויות בינוי מתאימות;
 - העלאת רמת הסביבתיות על-ידי הקטנת זיהום האוויר, הקטנת מטרדי הרעש ויצירת סביבה מתאימה להולכי רגל.
 - הגדלת מרחב הבחירה של אוכלוסיית האיזור בבחירת מיקום המגורים, תעסוקה ושירותים.
 - שיפור היעילות של הפעילויות החברתיות והכלכליות;
 - הגדלת היצע הדיור והתאמתו לביקוש לדיור לסוגיו השונים, על-ידי פיתוח איזורי קרקע נרחבים לא יקרים ובעלי נגישות גבוהה לצרכי מגורים.
 - יש לגשת מיד לתכנון המערכת, בין אם היא תיבנה בסיוע הקצר או הקמתה תידחה מסיבות שונות, וזאת להשגת המטרות הבאות :-
 - מניעת קביעת עלבדות בינוי של מיתקנים ומיבנים שונים שימנעו או ייקרו בינוי המערכת באופן ניכר בעתיד.

- הכוונת הפיתוח והתיפעול של אמצעי ומיתקני התחבורה התחליפיים והמשלימים למערכת.
 - הכוונת הפיתוח והבינוי העירוני במיוחד באיזורי המגורים הפרבריים ובמרכז העסקים הראשי בתל-אביב.
- לצורך בצוע פעולת התכנון שחייבת להתבצע במשותף עם הרשויות המקומיות באזור, מוצע להקים חברה משותפת למשרד התחבורה ולרשויות אלו שתעסוק בעריכת התכנון.

22.1.1973

לציונים

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ם , על-פי סעיף 9 לחוק העיטורים בצבא הגנה לישראל, תש"ל-1970, לאשר את צורת עיטורי הגבורה, העוז והמופת לפי הדוגמאות המצורפות בזה. ...

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק העיטורים בצבא הגנה לישראל קובע, בין השאר:

- 2". אלה העיטורים הבאים לציין מעשי גבורה, עוז ומופת של חיילים, שנעשו בזמן שירותם:
- (1) עיטור הגבורה;
 - (2) עיטור העוז;
 - (3) עיטור המופת.
3. שר הבטחון, בהמלצת הרמטכ"ל, רשאי להעניק עיטור הגבורה על מעשה גבורה עילאית שנעשה בעת לחימה מול פני האויב תוך חירוף נפש.
4. הרמטכ"ל רשאי להעניק עיטור העוז על מעשה גבורה שנעשה במילוי תפקיד קרבי תוך חירוף נפש.
5. הרמטכ"ל רשאי להעניק עיטור המופת על מעשה שנעשה באומץ לב והוא ראוי לשמש מופת.

סעיף 9 בחוק העיטורים בצה"ל, תש"ל-1970, קובע:

"הממשלה, לפי הצעת שר הבטחון, תקבע את צורת העיטורים".

ביום 24.2.70 מיניתי את האלוף (מיל.) אפרים בן-ארצי כראש ועדה, מורכבת מנציגי המטה הכללי, אגודת הציירים והפסלים, אגודת הגרפיקאים והחברה הממשלתית למטבעות - אשר מתפקידה להמליץ על תכנם וצורתם של העיטורים והחומר ממנו יורכבו.

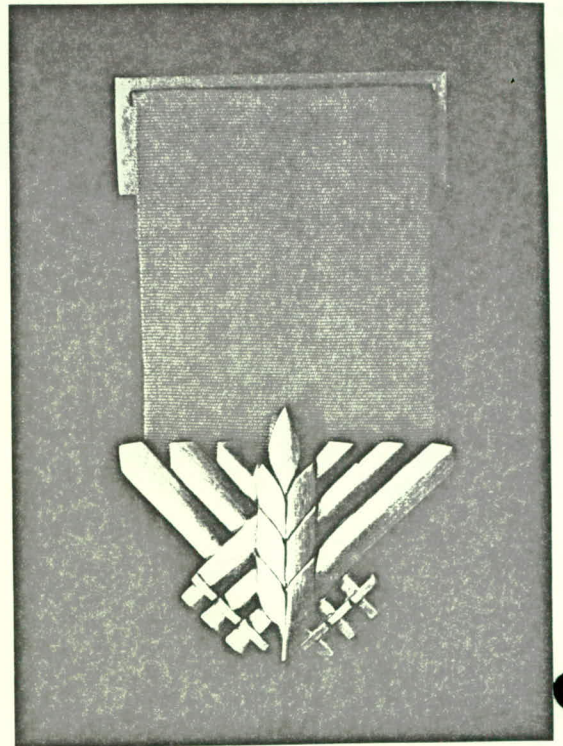
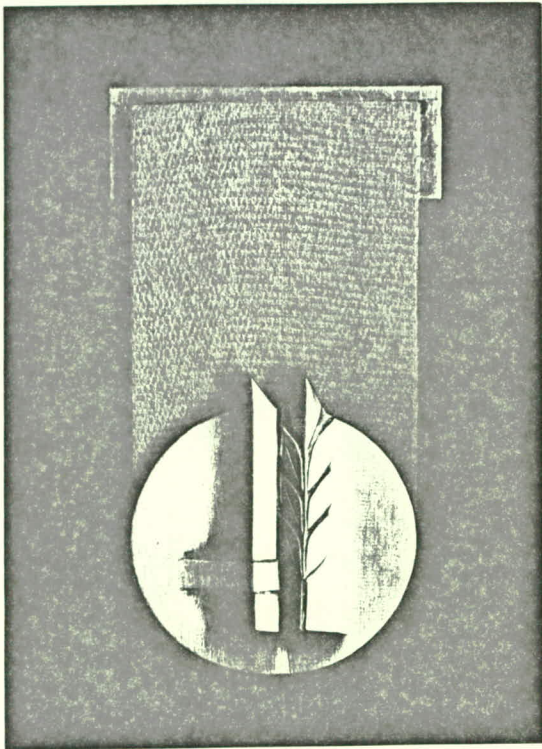
הועדה הגישה דו"ח, המלצות ודוגמאות של העיטורים, ואני מציע לאשרם.

דו"ח הועדה והמלצותיה מצורפים בזה.

מוגש ע"י שר הבטחון

נספח 447
(נוסח מתוקן)

כ"ב בשבט תשל"ג
25.1.73

29 דצמבר 1972

לכבוד
שר הבטחון
הקריה, ת"א

הנדון: דו"ח הועדה לקביעת העיטורים
בצבא הגנה לישראל

10/3/73 תשל

כללי

1. בהתאם למכתבן מיום י"ג אדר ב' תשל"ב (23 מרץ 1970) מונתה ועדה שמתפקידה להמליץ בפניך, על צורתם ותוכנם של העיטורים והחומר ממנו יורכבו, בהתאם לחוק העיטורים ב-צה"ל. כפי שפורסם ב-כ"ב שבט תשל"ל (29 ינואר 1970).

2. הרכב הועדה:-

יו"ר הועדה	א. אלוף (מיל.) אפרים בן ארצי
חבר הועדה	ב. מר יצחק אבני
חבר הועדה	ג. מר גד אולמן
חבר הועדה	ד. * אלוף שמואל אייל
חבר הועדה	ה. מר דן איתן
חבר הועדה	ו. מר ז'אן דוד
חבר הועדה	ז. ד"ר ראובן הכט
חבר הועדה	ח. מר יורם ורדימון
חבר הועדה	ט. * אלוף שלמה להט
חבר הועדה	י. מר דב פייגין
חבר הועדה	יא. * אלוף הרצל שפיר
חבר הועדה	יב. מר אריה שרון
חבר הועדה	יג. * אל"מ אליהו שריד
מזכיר הועדה	יד. * רס"ן רפאל אריה
מזכיר הועדה	טו. רס"ן אשר וייס

הערות:-

- א. האלוף שמואל אייל כיהן כחבר הועדה מיום מינויה ועד 15 יולי 1970.
- ב. האלוף שלמה להט כיהן כחבר הועדה מ- 15 יולי 1970 ועד 1 ספטמבר 1972.
- ג. האלוף הרצל שפיר מכהן כחבר הועדה מ- 1 ספטמבר 1972.
- ד. אל"מ אליהו שריד מכהן כחבר הועדה מ- יוני 1972.
- ה. רס"ן אשר וייס כיהן כמזכיר הועדה מיום מינויה ועד אוגוסט 1970.
- ו. רס"ן רפאל אריה מכהן כמזכיר הועדה מאוגוסט 1970.

שיטת העבודה של הועדה

1. בישיבתה הראשונה שהתקיימה ב-9 אפריל 1970, הוחלט על פרסום מכרז פומבי.
2. המכרז, שתוכנו מפורט בנספח לדו"ח זה, פורסם ב- 15 ו- 22 במאי 1970, בכל העיתונים העבריים היומיים ובעתון במחנה.
3. עד יולי 1970 הוגשו 194 הצעות. הועדה בחנה את כל ההצעות, ומתוכן בחרה 14 הצעות שאת בעליהן זיכרתה בפרסי עדוד, לפי סעיף 25 של המכרז, בסך של - 400 ל"כ אחד, אולם אף הצעה אחת לא נמצאה ראויה לשמש בסיס לייצור עיטורי צה"ל.
4. לפיכך, החליטה הועדה לפנות אל ששה אמנים ולהזמין הצעות, תמורת תשלום. כמו כן החליטה הועדה למנות ועדת משנה שמתפקידה היה להנחות את האמנים בעבודתם.
- מליאת הועדה וועדת המשנה קיימו 47 ישיבות.

המלצות

1. מתוך ההצעות המוזמנות שנתקבלו, בחרה הועדה פה אחד את הצעותיו של האמן דן רייזינגר לשלושת העיטורים בצה"ל - "הגבורה", "העוז" ו-"המופת".
2. מצ"ב דוגמאות של שלושת העיטורים הנ"ל.
3. החוכר ממנו ייעשו העיטורים הוא כסף (כן גם הדוגמאות).

הועדה מצאה לנכון להביא בפנין המלצות נוספות לגבי הסרט של העיטור, הסיכה וכן התג לעיטור אשר עוצבו ע"י האמן דן רייזינגר.

4

להלן הפרוט:

א. הסרט

1. עיטור הגבורה - בצבע צהוב - מאז ראשית גלות העם, שימש הצבע הצהוב אות גנאי ליהודי. המגמה להפוך צבע זה אות כבוד ליהודים התבטאה כבר ביומניו של ד"ר הרצל, שקבע כי הסרט הצהוב ישמש סימן המסדר של "הכבוד היהודי".

2. עיטור העוז - בצבע אדום - כמקובל בעיטורים של צבאות העולם, הצבע האדום מבטא עוז בשעת הלחימה.

3. עיטור המופת - בצבע תכלת - בצבע האופיני לשמי ישראל.

ב. הסיכה

- עיצוב אחיד לשלושת העיטורים, בהתאם לדוגמאות.

ג. תג לעיטור

- בהתחשב בעובדה שדין תג כדין עיטור, בהתאם לחוק, ממליצה הועדה שצורת התג תהיה כדוגמת העיטור (הפארה) בקנה מידה מוקטן.

הועדה מבקשת לציין, כא ביודעה את חשיבות הענין והכרתה בזכות הגדולה שהוטלה עליה, הרבתה לשקול ולחזור ולשקול כל צעד מצעדיה, ולפיכך נתמשך זמן עבודתה על פני תקופה ארוכה.

אפרים בן ארצי, אלוף (מיל.) יו"ר
הועדה לקביעת העיטורים

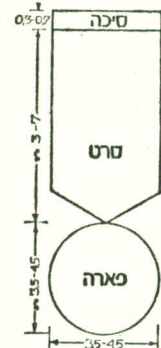
משרד הבטחון
הועדה לקביעת העיטורים בצבא הגנה לישראל
מכריזה בזה על:

תחרות להצעות לפארות (מדליות)
לעיטורים בצבא הגנה לישראל

1. סעיף 9 לחוק העיטורים בצבא הגנה לישראל תש"ל 1970 קובע כי הממשלה, לפי הצעת שר הבטחון, תקבע את צורת העיטורים.
2. לשם ביצוע הוראת חוק זו, מינה שר הבטחון ועדה לקביעת העיטורים בצה"ל, הועדה החליטה לפרסם מכרז לתחרות פומבית לקבלת הצעות לפארות (מדליות) העיטורים הצעות שמתוכן יבחר השר את ההצעה הנראית לו ויגישנה לאישור הממשלה.
3. לפיכך מכריזה הועדה לקביעת העיטורים בצה"ל על תחרות לעיצוב דגם של הפארה (מדליה) של כל העיטורים המפורטים להלן.
4. עמ"י החוק יונהגו בצה"ל שלושה עיטורים:

עיטור הגבורה - עיטור העוז - עיטור המופת

המתחרים מוזמנים להגיש את הצעותיהם לצורת הפארה (מדליה) של כל אחד משלושת העיטורים האמורים.

צורת העיטורים

5. צורת העיטור צריכה לבטא הוקרת המדינה והעם לחייל אשר במעשהו הביא כבוד למדינה ולצה"ל.
6. כל עיטור יהיה מורכב משלושה חלקים כלהלן:
 - א. סיכה — מתכתית המחברת את העיטור למדים;
 - ב. סרט — בד צבעוני שעליו תתלה הפארה;
 - ג. פארה — "מדליה" העשויה ממתכת;
7. הפארה של כל העיטורים תהיינה עשויות ארד או חומר מתכתי אחר שגוונו בהיר יותר. המילים והחריטות או המובלטות על פני הפארה תהיינה כלהלן:

בעיטור הגבורה: "ה' עמך גבור החיל"
(שופטים א' י"ב)

בעיטור העוז: "עמו עז ותושיה לו" (איוב ב' ט"ו)

בעיטור המופת: "מופת נתתיך לבית ישראל" (יחזקאל י"ב ו')

נושא התחרות

8. נושא התחרות הוא קביעת צורת הפארה, של כל עיטור ועיטור.
9. כל אחת מהפארות (מדליות) תעוצב בכל צורה שיבחר המעצב, חוץ מצורת לב ברורה או מרומזת, כשהרוחב או גודלה יהיה מ"מ 35 עד ל"מ 45.
10. נוסף להצעת עיצוב פני הפארה, יש להגיש הצעה לעיצוב גב הפארה.
11. את ההצעות יש להגיש מצוירות על קרטון לבן שגודלו 24x34 ס"מ.
12. יש לצייר את ההצעה בשחור לבן בגודל 20 ס"מ.
13. צילום מוקטן של ההצעה בגודל המעשי של הפארה (35-45 מ"מ) מופיע בצד ימין של הגליון למטה, ואילו סימן ההיכר של המציע בצד שמאל של הגליון למטה.
14. בציור המוצג של פני הפארה תצוין האות **פ** ליד סימן ההיכר למטה ובצדו המוצג על גב הפארה תצוין האות **ג** ליד סימן ההיכר למטה.
15. התחרות תיערך בעולם שם ועל כל הצעה יצוין רק סימן ההיכר כמוסבר לעיל.
16. שמו, כתובתו ומספר הטלפון של מגיש ההצעה ירשמו, ויוכנסו לתוך מעטפה אטומה וסטורה, שעליה יצוין סימן ההיכר המופיע על גבי ההצעה.
17. את המעטפה האטומה יש להדביק על גב ההצעה, בפינה השמאלית העליונה בעזרת נייר דבק מסביב למעטפה.
18. את ההצעות יש לשלוח או להביא למשרד הבטחון / האחראי להסברה ולמניות הציבור — הקריה רח' ב' 8 ת"א, עד יום ד', כ"ז סיון תש"ל 1 יולי 1970 שעה 12:00.
19. כל מתחרה רשאי להגיש יותר מהצעה אחת.
20. הצעה שלא תוגש בהתאם להנחיות שפורטו לעיל תיפסל, ולא תובא לדיון במי חבר השופטים.

כחבר השופטים יכתנו:

- א. אלוף (מיל) אפרים בן ארצי — יו"ר
 - ב. אלוף שמואל איל — ראש מטכ"ל אכא
 - ג. מר יצחק אבני — מנכ"ל החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות
 - ד. מר גד אולמן — אגודת הפסלים והציירים בישראל
 - ה. מר דן איתן — ארכיטקט
 - ו. מר ז'אן דוד — צייר
 - ז. ד"ר ראובן הכט — יו"ר מועצת המנהלים — "דגון"
 - ח. מר ירום ורדימון — אגודת הגרפיקאים
 - ט. מר דב פיגין — פסל
 - י. מר אריה שרון — יו"ר אגודת האינג'נירים והארכיטקטים.
22. אסור לאיש מבין חבר השופטים או אחד השותפים או עובדים שלו, להשתתף בתחרות זו או בתחרות נוספת באותו נושא.
 23. החלטת חבר השופטים תינתן עד סוף יולי 1970, והתוצאות תפורסמו באותה דרך, בה פורסם דבר קיום התחרות או בכל דרך נוספת שיקבע חבר השופטים.

הפרסים לזוכים בתחרות

24. לגבי כל אחד משלושת העיטורים יוענקו על ידי חבר השופטים, לפי שקול דעתו הממוחלט, לזוכים בתחרות פרסים כדלקמן:

פרס ראשון	—	2000 ל"י
פרס שני	—	1000 ל"י
פרס שלישי	—	500 ל"י

25. אם חבר השופטים לא ימצא לגבי עיטור אחד או יותר הצעות הראויות לפרס ראשון, יחולק סכום הפרסים בין ההצעות הנראות לחבר השופטים כטובות ביותר לפי שקול דעתו. כן רשאי חבר השופטים לחלק כל אחד מהפרסים הנ"ל בין שניים או יותר מהמשתתפים בתחרות.
26. הפרסים יועברו בכל מקרה באמצעות משרד הבטחון.
27. זכותו של משרד הבטחון לנצל למטרה כלשהי גם הצעה שלא זכתה בפרס, אם ישלם בשבילה לפחות את מחיר המקסימום הנקוב בתעריפון אגודת הגרפיקאים לאותו סוג של עבודה.
28. הוענק להצעה פרס או שלם משרד הבטחון מחיר כאמור לעיל, תעבור למשרד הבטחון בעלות המלאה על ההצעה וזכות היוצרים לגביה.
29. ההצעות אשר לא זכו לפרס ואף לא שולם בעדן תשלום כאמור לעיל — תוחזרה לידיהן, לפי דרישה.
30. מקבלי הפרסים ומקבלי תשלום כאמור לעיל, חייבים אם יידרשו לכך, להכניס שינויים בהצעותיהם ללא תשלום נוסף.
31. משרד הבטחון רשאי לערוך תערוכה של כל ההצעות או של כל חלק מהן.
32. הענקת הפרס או ביצוע תשלום למציע כאמור לעיל, אינם מחייבים את שר הבטחון להציע את ההצעה לממשלה.
33. הגשת ההצעה על פי מכרז זה תחשב כהוכחה חותכת כי המשתתף מסכים לכל תנאי המכרז כמפורט לעיל.

קביעת עיטורים בצה"ל

הצעה להחלטה

מחליטים, על-פי סעיף 9 בחוק העיטורים בצה"ל, תש"ל-1970, לאשר
שלושה עיטורים בצה"ל.

(דוגמאות שלוש העיטורים שמורות במזכירות הממשלה).

דבריו הסבר

סעיף 9 בחוק היטורים בצה"ל, תש"ל-1970 קובע:

"הממשלה, לפי הצעת שר הבטחון, תקבע את צורת העיטורים".

ביום 24.2.70 מיביתי את האלוף (מיל) אפרים בן-ארצי כראש ועדה, מורכבת
מבציגי המטה הכללי, אגודת הציירים והפסלים, אגודת הגרפיקאים והחברה
הממשלתית למטבעות - אשר מתפקידה להמליץ על תכנס וצורתם של העיטורים והחומר
ממנו יורכבו.

הועדה הגישה דו"ח, המלצות ודוגמאות של העיטורים, ואני מציע לאשרם.

(דו"ח הועדה והמלצותיה שמורים במזכירות הממשלה).

מוגש ע"י שר הבטחון

קביעת עיטורים בצה"ל

הצעה להחלטה

מחליטים, על-פי סעיף 9 בחוק העיטורים בצה"ל, תש"ל-1970, לאשר שלוש עיטורים בצה"ל.

(דוגמאות שלוש העיטורים שמורות במזכירות הממשלה).

דבריו הסבר

סעיף 9 בחוק היטורים בצה"ל, תש"ל-1970 קובע:

"הממשלה, לפי הצעת שר הבטחון, תקבע את צורת העיטורים".

ביום 24.2.70 מיביתי את האלוף (מיל) אפרים בן-ארצי כראש ועדה, מורכבת מצביגי המטה הכללי, אגודת הציירים והפסלים, אגודת הגרפיקאים והחברה הממשלתית למטבעות - אשר מתפקידה להמליץ על תכנס וצורתם של העיטורים והחומר ממנו יורכבו.

הועדה הגישה דו"ח, המלצות ודוגמאות של העיטורים, ואני מציע לאשרם.

(דו"ח הועדה והמלצותיה שמורים במזכירות הממשלה).

מוגש ע"י שר הבטחון

תזכיר והצעת חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק רביעי
להשקעת פיתוח), תשל"ג-1973

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ם לאשר את התזכיר והצעת חוק איגרות מדינת ישראל
(הנפק רביעי להשקעת פיתוח), תשל"ג-1973, המצורפים בזה, ולהגיש
את הצעת החוק מיד לכנסת.

...

מוגש על-ידי שר האוצר

בספח 446

ט"ז בשבט תשל"ג
19 בינואר 1973

תזכיר - הצעת חוק
=====

א. שם החוק המוצע:

חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק רביעי להשקעת פיתוח), תשל"ג-1973.

ב. עיקרי הוראות החוק המוצע:

1. שר האוצר מורשה לקבל, בשם המדינה, מילווה בסכום שלא יעלה על 350 מיליון דולר של ארה"ב ולהוציא למטרה זו איגרות חוב בארצות הברית של אמריקה ובארצות אחרות.
2. איגרות החוב יוצאו בסדרות כפי שיקבע שר האוצר וישאו ריבית בשיעור של 5.5% לשנה שתשחלם אחת לחצי שנה.
3. האיגרות ייפדו כעבור 20 שנה מתאריך ההוצאה, או בתאריך מוקדם יותר כפי שיקבע שר האוצר.
4. שר האוצר יהיה רשאי לקבוע שהאיגרות לא יימכרו לציבור הרחב, אלא דק לסוג של גופים או מוסדות כפי שיקבע שר האוצר.
5. איגרות החוב תהינה פטורות ממס בולים.
6. איגרת החוב שהבעלות עליה בידי חושב חוץ תהא פטורה מכל מסים.
7. נוסח הצעת החוק מצורף בזה.

ג. מטרת החוק המוצע והצורך בו:

מדינת ישראל מפיצה כיום בארצות הברית ובאירופה סדרה מיוחדת של איגרות (בונדס) שהוצאה על פי חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק שלישי להשקעת פיתוח), תשל"א-1970, הנמכרת בחו"ל למוסדות כגון בנקים, קרנות פנסיה וחברות ביטוח בלבד. עקב ביקוש נמשך וגובר לאיגרות מסוג זה מוצע להוציא סדרה נוספת של איגרות בסכום של 350 מיליון דולר שתנאיה יהיו זהים לסדרה הקודמת המוצאת על פי החוק מתשל"א.

ד. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים:

א י ן

ה. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה:

החוק יאפשר למדינה לקבל מילווה בסך 350 מיליון דולר.

ו. השפעת החוק המוצע על התקן של המשרד שימונה על ביצועו ועל מרדנים ורשויות אחרים:

א י ן

ז. השפעת החוק המוצע על ההיבט המינהלי של המשרד שימונה על ביצועו ועל מרדנים ורשויות אחרים:

א י ן

ח. הערות נוספות:

- (1) היועץ המשפטי לממשלה סמך ידו על התזכיר, מבחינה משפטית.
- (2) הממונה על התקציבים סמך ידו על התזכיר, מבחינה תקציבית.

מדינת ישראל מפיצה כיום בארצות הברית ובאירופה סדרה מיוחדת של איגרות (בונדס) שהוצאה על פי חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק של ישי להשקעת פיתוח), תשל"א-1970 והנמכרת בחו"ל למוסדות כגון בנקים, קרנות פנסיה וחברות ביטוח. עקב הציפיות למכירה מוגברת של איגרות מסוג זה מוצע להוציא סדרה נוספת בסכום של 350 מיליון דולר שתנאיה יהיו זהים לאלה שבסדרה הקודמת.

החוק המוצע חוזר, ללא כל שינוי, על הוראות החוק תשל"א.

חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק רביעי להשקעת פיתוח),

תשל"ג - 1973

=====

1. שר האוצר מורשה ללוות, בשם מדינת ישראל, סכום שלא יעלה על שלוש מאות וחמישים מיליון דולר (מעה או מטבע של ארצות הברית של אמריקה, או שוויו במטבע של ארצות אחרות), ולהוציא ולמכור למטרה זו, מזמן לזמן, איגרות חוב בארצות הברית של אמריקה ובארצות אחרות. 2. איגרות החוב המוצאות לפי חוק זה (להלן - איגרות חוב) ייקראו "איגרות מדינת ישראל (הנפק רביעי להשקעת פיתוח) State of Israel Bonds (Third Development Investment Issue) או בשינוי שם ובסימוני סדרות, כפי שיקבע שר האוצר. 3. איגרות החוב יהיו ניתנות להוצאה בסדרות שנתיות או בסדרות אחרות ושר האוצר יהא רשאי לקבוע, מזמן לזמן, את צורתן של איגרות החוב ושל כל סדרה שלהן, את הסכומים שבהם יוצאו, שלא יפחתו מ-2,500 דולר של ארצות הברית של אמריקה או שווים במטבע של ארצות אחרות, הכל בכפוף להגבלה שבסעיף 1, את דרכי הוצאתן, ואת הכללים והתנאים שיחולו עליהן, לרבות הגבלות על העברתן; אין תובה שהכללים והתנאים יהיו אחידים לכל הסדרות, אלא אפשר שיהיו שונים מסדרה לסדרה. 4. (א) איגרות החוב יוצאו רק על בסיס של יציאת ריבית, ומועד פדיונן יהיה בזמן או בזמנים שיקבע שר האוצר, ובלבד ששום איגרת המוצאת על פי חוק זה, לא יהא מועד פדיונה מאוחר מעשרים שנים מיום תאריך ההוצאה; שיעור הריבית שישאו האיגרות יהיה כפי שיקבע שר האוצר, ובלבד ששום איגרת המוצאת על פי חוק זה לא תביא פרי השקעה העולה על חמישה אחוזים וחצי האחוז לשנה - לאחר שיובאו בחשבון שיעור הריבית או כל נכיון או פרמיה שיחולו עליה - והמשתלם כל חצי שנה; ערכה הנקוב של כל איגרת חוב - שלא יפחת מ-2,500 דולר של ארצות הברית של אמריקה או שווים במטבע של ארצות אחרות - המחיר או המחירים שבהם ניתן למכרן, והכללים והתנאים שבהם ניתן לפדותן או להחזירן לפני מועד פדיונן ובבוא המועד, בהתאם להוראות חוק זה, יהיו כפי שיקבע שר האוצר מזמן לזמן. (ב) שר האוצר רשאי להגביל את היחידים, התאגידים, הארגונים, המוסדות ושאר גופים הרשאים לרכוש את איגרות החוב. (ג) שר האוצר רשאי להחיר, שסטרי התחייבות של מדינת ישראל שזמן פרעונם עדיין לא הגיע, יקובלו כתשלום לאיגרות, והוא רשאי לציין את שטרי ההתחייבות של מדינת ישראל שיותר לקבלם כאמור, ואת הכללים והתנאים לקבלתם.	הרשאת לקבלת מילווה שם איגרות החוב וסימונן סמכות לשר האוצר ערכן הנקוב של איגרות החוב, סוגן וטבען

חתימת איגרות 5. (א) איגרת חוב תישא את חותם המדינה או את סמל המדינה או את חוב דמות אחד מאלה.

(ב) איגרת חוב תהא תחומה ביד ראש הממשלה וביד שר האוצר או בחותם חקוק של חתימותיהם; החלוש המצורף לאיגרת חוב - דייו שיהא חתום בחותם חקוק של חתימת שר האוצר.

(ג) שר האוצר רשאי לקבוע באיגרת חוב תחתם ביד אנשים נוספים, שימנה לכך מבין העובדים בשירות המינהל; הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.

התשלום 6. הקרן, הריבית ומחיר הפדיון וההחזר, המשתלמים לפי איגרות החוב, במועד הפדיון ישולמו - בכפוף להוראות שבסעיף 8 בדבר ההחזר תמורת מטבע ישראלי, לפי ברירת מחזיק האיגרת - במטבע חוקי של ארצות הברית של אמריקה, מתוך הכנסותיה הכלליות של מדינת ישראל ומתוך רכוש, ומדינת ישראל מתחייבת על תשלומים אלה במלוא מהותנותם ואחריותה.

פדיון והחזר 7. שר האוצר מוסמך לקבוע תנאים וכללים שלפיהם אפשר לפדות או להחזיר לפני המועד איגרות חוב לפני מועד הפדיון, ובלבד שבאיגרות היוצאות בסדרות, לא תדרוש מדינת ישראל פדיון איגרת חוב מכל סדרה שהיא לפני שדרשה לפדות כל איגרות החוב מסדרות קודמות.

קרן שמורה 8. שר האוצר רשאי להורות בדבר יצירת קרן שמורה ולקבוע כללים ותנאים שבהם תחזיר מדינת ישראל איגרות תמורת מטבע ישראלי על פי בקשתו של מחזיק האיגרת.

פטור ממסים 9. (א) איגרות החוב פטורות ממס בולים.

(ב) איגרת חוב שהבעלות למעשה עליה היא בידי תושב-חוץ, יהיו הקרן, והריבית ומחיר הפדיון וההחזר המשתלמים לפיה, וכל הכנסה או השתכרות שהגיעו מכל עסקה בה, פטורים מכל מס, בין שלפי הערך ובין אחר, בין שתחולתו כללית ובין שהיא מיוחדת, המוטל או העתיד להיות מוטל בישראל.

מינהל 10. שר האוצר רשאי למנות בארצות הברית של אמריקה ובארצות אחרות, סוכני האוצר לצרכי חוק זה, והוא רשאי להתקשר בחוזים בשם מדינת ישראל עם כל אדם לשם ביצוע כל פעולה הכרוכה בהוצאתן, בהפצתן, וברישומן ובהעברתן של איגרות החוב.

11. (א) שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי -

ביצוע ותקנות

(1) לחתום, בין בעצמו ובין בידי אדם שימנה לכך בכתב, על כל מסמך שייראה לו דרוש או רצוי לביצוע חוק זה, ובכלל זה - כל התקשרות מן הסוג הנזכר בסעיף 10;

(2) למנות סוכנים בחוץ לארץ על מנת לעסוק בשמו במכירת איגרות חוב ובשאר שירותים הכרוכים בהן;

(3) למנות רשמים וסוכני העברה ולהקנין משרדים לניהול פנקסים של רישום האיגרות והעברתן.

(ב) ההוצאות הכרוכות בביצוע חוק זה ישולמו מתוך הכנסותיה הכלליות של מדינת ישראל ומתוך רכוש.

(ג) שר האוצר רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצוע חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 1
ההנפק השלישי להשקעת פיתוח, בסכום של 250 מיליון דולר, אושר ביום י"ב בחשוון תשל"א (11 בנובמבר 1970) - בחוק איגרות מדינת ישראל (הנפק שלישי להשקעת פיתוח), תשל"א-1970 (ס"ח 607, תשל"א, עמ' 4). עקב קצב המכירות של איגרות אלה, ניתן לצפות שעד סוף השנה האזרחית תסתיים מכירת האיגרות מסדרה זו, ולכן מוצע לאשר ההנפק חדש בסכום של 350 מיליון דולר.
- סעיף 3
מוצע לקבוע כי האיגרות על פי החוק המוצע יוצאו בסדרות שנתיים או אחרות כפי שיקבע שר האוצר, וזאת כדי שמועד פדיון האיגרות יחול כתום תקופה קצובה מתאריך הוצאתה של כל סדרה וסדרה. כן מוצע להסמיך את שר האוצר לקבוע את השווי הנקוב של האיגרות ואת יתר ההוראות הטכניות הקשורות בהוצאת האיגרות, לרבות הגבלות על הסבתן. מאחר שאיגרות אלה מיועדות למכירה למוסדות בלבד, מוצע כי הערך הנקוב של איגרת לא יפחת מ-2,500 דולר.
- סעיף 4
על אף העליה הכללית בשערי הריבית בשווקי הכספים בעולם, מוצע כי הריבית על האיגרות תהיה באותו שיעור שנקבע להנפק השלישי דהיינו 5.5% לשנה. האיגרות יוצאו לתקופה שלא תעלה על 20 שנה, ויוצאו רק על בסיס של נשיאת ריבית, דהיינו שהריבית משתלמת באופן שוטף ואילו הקרן נפרעת בתום תקופת האיגרת.
- כן מסמיך הסעיף את שר האוצר לקבוע הוראות בדבר פדיון האיגרות, בין במועד פדיון ובין קודם לכן.
- ההוראות ששר האוצר מוסמך לתיתן על פי סעיף זה מתפרסמות כתקנות על פי החוק, ולגבי ההנפק השלישי פורסמו התקנות בק"ח 2656, תשל"א, עמ' 466.
- סעיף 5
לפי סעיף 2 לחוק חותם המדינה, תש"י-1950, אין להטביע את חותם המדינה על מסמך רשמי, אלא על פי הוראות הממשלה או על פי הוראות חוק. מוצע לקבוע כי על איגרות החוב יופיע חותם המדינה או סמל המדינה או דמותם. כל איגרת חוב תהא חתומה בידי ראש הממשלה ושר האוצר או בדמות חתימותיהם.
- סעיף 6
פדיון או החזר איגרות החוב יהיה במטבע חוקי של ארצות הברית של אמריקה, אך שר האוצר רשאי לקבוע כללים בדבר פדיון והחזר האיגרות במטבע ישראלי אם מחזיק האיגרת העדיף לעשות זאת.
- סעיף 7
מוצע לקבוע שפדיון איגרות חוב לפני המועד הקבוע בהן יהיה בהתאם לכללים שיקבע שר האוצר. בתקנות שנקבעו לגבי ההנפק השלישי הותר לידות איגרות למועד הפדיון אם דרש זאת בעלה המקורי של האיגרת. היתר זה בא לאפשר למוסדות דת, צדקה, חינוך, קרנות בנין, אגודות אשכנזי, איגודים מקצועיים, קרנות תגמולים וכדומה, לראות את השקעתם ברכישת האיגרות כהשקעה נדילה.
- סעיף 8
א. בהתאם לנוהגים הקבועים לגבי הוצאת איגרות חוב בארצות הברית, מוצע לקבוע כי מותר להורות על יצירת קרן שמורה לפדיון האיגרות.
ב. מחזיק האיגרת יהיה רשאי לדרוש את פדיון האיגרת במטבע ישראלי למועד הפדיון הנקוב בה. בתקנות לגבי ההנפק השלישי נקבע שמותר לפדות את האיגרת במטבע ישראלי לצרכים אלה:
1. למתן חרומות לקרנות או מוסדות צדקה בישראל;
2. להוצאותיו של חייר בישראל בסכום שלא יעלה על 2,500 דולר לחודש;
3. להשקעות במפעלים שאושרו לצורך זה;
4. למטרות מיוחדות, במידה שיתורו על ידי הממשלה בעתיד.
- סעיף 9
האיגרות יהיו פטורות ממס בולים, ובמידה שמחזיקיהן הם תושבי חוץ, יהיו הקרן והריבית וכל הכנסה אחרת מהאיגרות פטורות מכל מס המוטל בישראל.
- סעיף 10
סעיף זה מסמיך את שר האוצר למנות סוכנים לצורך חוק זה. בהנפקים הקודמים מונה צ'ייס מנהטן בנק בניו-יורק כסוכן הפיסקאלי של המדינה ו"החברה לפיתוח ישראל" כחתם לצורך הוצאת האיגרות.
- סעיף 11
החוק המוצע מעניק לשר האוצר את הסמכויות הדרושות לקבלת המילווה ולפקח על הנהלת עניני איגרות החוב בארץ ובחוץ לארץ; כן מסמיך סעיף זה את שר האוצר להתקין תקנות לביצוע החוק המוצע.

תזכיר והצעת חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק רביעי
להשקעת פיתוח), תשל"ג-1973

ה צ ע ה ל ה ח ל ש ה

מ ח ל י ט י ם לאשר את התזכיר והצעת חוק איגרות מדינת ישראל
(הנפק רביעי להשקעת פיתוח), תשל"ג-1973, המצורפים בזה, ולהגיש
את הצעת החוק מיד לכנסת.

...

מוגש על-ידי שר האוצר

בספח 446

ט"ז בשבט תשל"ג
19 בינואר 1973

תזכיר - הצעת חוק

א. שם החוק המוצע:

חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק רביעי להשקעת פיתוח), תשל"ג-1973.

ב. עיקרי הוראות החוק המוצע:

1. שר האוצר מורשה לקבל, בשם המדינה, מילווה בסכום שלא יעלה על 350 מיליון דולר של ארה"ב ולהוציא למטרה זו איגרות חוב בארצות הברית של אמריקה ובארצות אחרות.
2. איגרות החוב יוצאו בסדרות כפי שיקבע שר האוצר וישאו ריבית בשיעור של 5.5% לשנה שתשחלם אחת לחצי שנה.
3. האיגרות ייפדו כעבור 20 שנה מתאריך ההוצאה, או בתאריך מוקדם יותר כפי שיקבע שר האוצר.
4. שר האוצר יהיה רשאי לקבוע שהאיגרות לא יימכרו לציבור הרחב, אלא רק לסוג של גופים או מוסדות כפי שיקבע שר האוצר.
5. איגרות החוב תהינה פטורות ממס בולים.
6. איגרת החוב שהבעלות עליה בידי חושב חוץ תהא פטורה מכל מסים.
7. נוסח הצעת החוק מצורף בזה.

ג. מטרת החוק המוצע והצורך בו:

מדינת ישראל מפיצה כיום בארצות הברית ובאירופה סדרה מיוחדת של איגרות (בונדס) שהוצאה על פי חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק שלישי להשקעת פיתוח), תשל"א-1970, הנמכרת בחו"ל למוסדות כגון בנקים, קרנות פנסיה וחברות ביטוח בלבד. עקב ביקוש נמשך וגובר לאיגרות מסוג זה מוצע להוציא סדרה נוספת של איגרות בסכום של 350 מיליון דולר שתנאיה יהיו זהים לסדרה הקודמת המוצאת על פי החוק מתשל"א.

ד. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים:

א י ן

ה. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה:

החוק יאפשר למדינה לקבל מילווה בסך 350 מיליון דולר.

ו. השפעת החוק המוצע על התקן של המשרד שימונה על ביצועו ועל מרדנים ורשויות אחרים:

א י ן

ז. השפעת החוק המוצע על ההיבט המינהלי של המשרד שימונה על ביצועו ועל מרדנים ורשויות אחרים:

א י ן

ח. הערות נוספות:

- (1) היועץ המשפטי לממשלה סמך ידו על התזכיר, מבחינה משפטית.
- (2) הממונה על התקציבים סמך ידו על התזכיר, מבחינה תקציבית.

מדינת ישראל מפיצה כיום בארצות הברית ובאירופה סדרה מיוחדת של איגרות (בונדס) שהוצאה על פי חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק של ישי להשקעת פיתוח), תשל"א-1970 והנמכרת בחו"ל למוסדות כגון בנקים, קרנות פנסיה וחברות ביטוח. עקב הציפיות למכירה מוגברת של איגרות מסוג זה מוצע להוציא סדרה נוספת בסכום של 350 מיליון דולר שתנאיה יהיו זהים לאלה שבסדרה הקודמת.

החוק המוצע חוזר, ללא כל שינוי, על הוראות החוק תשל"א.

חוק איגרות מדינת ישראל (הנפק רביעי להשקעת פיתוח),

תשל"ג - 1973

=====

1. שר האוצר מורשה ללוות, בשם מדינת ישראל, סכום שלא יעלה על שלוש מאות וחמישים מיליון דולר (מעה או מטבע של ארצות הברית של אמריקה, או שוויו במטבע של ארצות אחרות), ולהוציא ולמכור למטרה זו, מזמן לזמן, איגרות חוב בארצות הברית של אמריקה ובארצות אחרות. 2. איגרות החוב המוצאות לפי חוק זה (להלן - איגרות חוב) ייקראו "איגרות מדינת ישראל (הנפק רביעי להשקעת פיתוח) State of Israel Bonds (Third Development Investment Issue) או בשינוי שם ובסימוני סדרות, כפי שיקבע שר האוצר. 3. איגרות החוב יהיו ניתנות להוצאה בסדרות שנתיות או בסדרות אחרות ושר האוצר יהא רשאי לקבוע, מזמן לזמן, את צורתן של איגרות החוב ושל כל סדרה שלהן, את הסכומים שבהם יוצאו, שלא יפחתו מ-2,500 דולר של ארצות הברית של אמריקה או שווים במטבע של ארצות אחרות, הכל בכפוף להגבלה שבסעיף 1, את דרכי הוצאתן, ואת הכללים והתנאים שיחולו עליהן, לרבות הגבלות על העברתן; אין חובה שהכללים והתנאים יהיו אחידים לכל הסדרות, אלא אפשר שיהיו שונים מסדרה לסדרה. 4. (א) איגרות החוב יוצאו רק על בסיס של יציאת ריבית, ומועד פדיונן יהיה בזמן או בזמנים שיקבע שר האוצר, ובלבד ששום איגרת המוצאת על פי חוק זה, לא יהא מועד פדיונה מאוחר מעשרים שנים מיום תאריך ההוצאה; שיעור הריבית שישאו האיגרות יהיה כפי שיקבע שר האוצר, ובלבד ששום איגרת המוצאת על פי חוק זה לא תביא פרי השקעה העולה על חמישה אחוזים וחצי האחוז לשנה - לאחר שיובאו בחשבון שיעור הריבית או כל נכיון או פרמיה שיחולו עליה - והמשתלם כל חצי שנה; ערכה הנקוב של כל איגרת חוב - שלא יפחת מ-2,500 דולר של ארצות הברית של אמריקה או שווים במטבע של ארצות אחרות - המחיר או המחירים שבהם ניתן למכרן, והכללים והתנאים שבהם ניתן לפדותן או להחזירן לפני מועד פדיונן ובבוא המועד, בהתאם להוראות חוק זה, יהיו כפי שיקבע שר האוצר מזמן לזמן. (ב) שר האוצר רשאי להגביל את היחידים, התאגידים, הארגונים, המוסדות ושאר גופים הרשאים לרכוש את איגרות החוב. (ג) שר האוצר רשאי להחיר, שסטרי התחייבות של מדינת ישראל שזמן פרעונם עדיין לא הגיע, יקובלו כתשלום לאיגרות, והוא רשאי לציין את שטרי ההתחייבות של מדינת ישראל שיותר לקבלם כאמור, ואת הכללים והתנאים לקבלתם.	הרשאה לקבלת מילווה שם איגרות החוב וסימונן סמכות לשר האוצר ערכן הנקוב של איגרות החוב, סוגן וטבען

5. (א) איגרת חוב חישא את חותם המדינה או את סמל המדינה או את חותם חוב דמות אחד מאלה.

(ב) איגרת חוב תהא חתומה ביד ראש הממשלה וביד שר האוצר או בחותם חוק של חתימותיהם; התלוש המצורף לאיגרת חוב - דייו שיהא חתום בחותם חוק של חתימת שר האוצר.

(ג) שר האוצר רשאי לקבוע לאיגרת חוב חתימתם בידי אנשים נוספים, שימנה לכך מבין העובדים בשירות מדינת ישראל; הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.

התשלום 6. הקרן, הריבית ומחיר הפדיון וההחזר, המשתלמים לפי איגרת החוב, במועד הפדיון ישולמו - בכפוף להוראות שבסעיף 8 בדבר ההחזר המדחה מטבע ישראלי, לפי ברירת מחזיק האיגרת - במטבע חוקי של ארצות הברית של אמריקה, מתוך הכנסותיה הכלליות של מדינת ישראל ומתוך רכושה, ומדינת ישראל מתחייבת על תשלומים אלה במלוא מהימנותה ואחריותה.

פדיון והחזר 7. שר האוצר מוסמך לקבוע תנאים וכללים שלפיהם אפשר לפדות או להחזיר איגרות חוב לפני מועד הפדיון, ובלבד שבאיגרות היוצאות בסדרות, לא תדרוש מדינת ישראל פדיון איגרת חוב מכל סדרה שהיא לפני שדרשה לפדות כל איגרות החוב מסדרות קודמות.

קרן שמורה 8. שר האוצר רשאי להורות בדבר יצירת קרן שמורה ולקבוע כללים ותנאים שבהם תחזיר מדינת ישראל איגרות תמורת מטבע ישראלי על פי בקשתו של מחזיק האיגרת.

9. (א) איגרות החוב פטורות ממס בולים.

(ב) איגרת חוב שהבעלות למעשה עליה היא בידי חושב-חוץ, יהיו הקרן, והריבית ומחיר הפדיון וההחזר המשתלמים לפיה, וכל הכנסה או השתכרות שהגיעו מכל עסקה בה, פטורים מכל מס, בין שלפי הערך ובין אחר, בין שתחולתו כללית ובין שהיא מיוחדת, המוטל או העתיד להיות מוטל בישראל.

מינהל 10. שר האוצר רשאי למנות בארצות הברית של אמריקה ובארצות אחרות, סוכני האוצר לצרכי חוק זה, והוא רשאי להתקשר בחוזים בשם מדינת ישראל עם כל אדם לשם ביצוע כל פעולה הכרוכה בהוצאתן, בהפצתן, וברישומן ובהעברתן של איגרות החוב.

11. (א) שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי - ביצוע ותקנות

(1) לחתום, בין בעצמו ובין בידי אדם שימנה לכך בכתב, על כל מסמך שייראה לו דרוש או רצוי לביצוע חוק זה, ובכלל זה - כל התקשרות מן הסוג הנזכר בסעיף 10;

(2) למנות סוכנים בחוץ לארץ על מנת לעסוק בשמו במכירת איגרות חוב ובשאר שירותים הכרוכים בהן;

(3) למנות רשמים וסוכני העברה ולהקצין משרדים לניהול פנקסים של רישום האיגרות והעברתן.

(ב) ההוצאות הכרוכות בביצוע חוק זה ישולמו מתוך הכנסותיה הכלליות של מדינת ישראל ומתוך רכושה.

(ג) שר האוצר רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצוע חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 1 ההנפק השלישי להשקעת פיתוח, בסכום של 250 מיליון דולר, אושר ביום י"ב בחשוון תשל"א (11 בנובמבר 1970) - בחוק איגרות מדינת ישראל (הנפק שלישי להשקעת פיתוח), תשל"א-1970 (ס"ח 607, תשל"א, עמ' 4). עקב קצב המכירות של איגרות אלה, ניתן לצפות שעד סוף השנה האזרחית תסתיים מכירת האיגרות מסדרה זו, ולכן מוצע לאשר הנפק חדש בסכום של 350 מיליון דולר.
- סעיף 3 מוצע לקבוע כי האיגרות על פי החוק המוצע יוצאו בסדרות שנתיות או אחרות כפי שיקבע שר האוצר, וזאת כדי שמועד פדיון האיגרות יחול כתום תקופה קצובה מתאריך הוצאתה של כל סדרה וסדרה. כן מוצע להסמיך את שר האוצר לקבוע את השווי הנקוב של האיגרות ואת יתר ההוראות הטכניות הקשורות בהוצאת האיגרות, לרבות הגבלות על הסבתן. מאחר שאיגרות אלה מיועדות למכירה למוסדות בלבד, מוצע כי הערך הנקוב של איגרת לא יפחת מ-2,500 דולר.
- סעיף 4 על אף העליה הכללית בשערי הריבית בשווקי הכספים בעולם, מוצע כי הריבית על האיגרות תהיה באותו שיעור שנקבע להנפק השלישי דהיינו 5.8% לשנה. האיגרות יוצאו לתקופה שלא תעלה על 20 שנה, ויוצאו רק על בסיס של נשיאת ריבית, דהיינו שהריבית משתלמת באופן שוטף ואילו הקרן נפרעת בתום תקופת האיגרת.
- כך מסמיך הסעיף את שר האוצר לקבוע הוראות בדבר פדיון האיגרות, בין במועד פדיון ובין קודם לכן.
- ההוראות ששר האוצר מוסמך לתיתן על פי סעיף זה מתפרסמות כתקנות על פי החוק, ולגבי ההנפק השלישי פורסמו התקנות בק"ח 2656, תשל"א, עמ' 466.
- סעיף 5 לפי סעיף 2 לחוק חותם המדינה, חש"י-1950, אין להטביע את חותם המדינה על מסמך רשמי, אלא על פי הוראות הממשלה או על פי הוראות חוק. מוצע לקבוע כי על איגרות החוב יופיע חותם המדינה או סמל המדינה או דמותם. כל איגרת חוב תהא תחומה בידי ראש הממשלה ושר האוצר או בדמות חתימותיהם.
- סעיף 6 פדיון או החזר איגרות החוב יהיה במטבע חוקי של ארצות הברית של אמריקה, אך שר האוצר רשאי לקבוע כללים בדבר פדיון והחזר האיגרות במטבע ישראלי אם מחזיק האיגרת העדיף לעשות זאת.
- סעיף 7 מוצע לקבוע שפדיון איגרות חוב לפני המועד הקבוע בהן יהיה בהתאם לכללים שיקבע שר האוצר. בתקנות שנקבעו לגבי ההנפק השלישי הותר לזכות איגרות לפני מועד הפדיון אם דרש זאת בעלה המקורי של האיגרת. היתר זה בא לאפשר למוסדות דת, צדקה, חינוך, קרנות בנין, אגודות אשכנזי, איגודים מקצועיים, קרנות תגמולים וכדומה, לראות את השקעתם ברכישת האיגרות כהשקעה נזילה.
- סעיף 8 א. בהתאם לנוהגים הקבועים לגבי הוצאת איגרות חוב בארצות הברית, מוצע לקבוע כי מותר להורות על יצירת קרן שמורה לפדיון האיגרות.
ב. מחזיק האיגרת יהיה רשאי לדרוש את פדיון האיגרת במטבע ישראלי לפני מועד הפדיון הנקוב בה. בתקנות לגבי ההנפק השלישי נקבע שמותר לפדות את האיגרת במטבע ישראלי לצרכים אלה:
1. למתן תרומות לקרנות או מוסדות צדקה בישראל;
2. להוצאותיו של חייר בישראל בסכום שלא יעלה על 2,500 דולר לחודש;
3. להשקעות במפעלים שאושרו לצורך זה;
4. למטרות מיוחדות, במידה שיתרו על ידי הממשלה בעתיד.
- סעיף 9 האיגרות יהיו פטורות ממס בולים, ובמידה שמחזיקיהן הם תושבי חוץ, יהיו הקרן והריבית וכל הכנסה אחרת מהאיגרות פטורות מכל מס המוטל בישראל.
- סעיף 10 סעיף זה מסמיך את שר האוצר למנות סוכנים לצורך חוק זה. בהנפקים הקודמים מונה צ'ייס מנהטן בנק בניו-יורק כסוכן הפיסקאלי של המדינה ו"החברה לפיתוח ישראל" כחתם לצורך הוצאת האיגרות.
- סעיף 11 החוק המוצע מעניק לשר האוצר את הסמכויות הדרושות לקבלת המילווה ולפקח על הנהלת עניני איגרות החוב בארץ ובחוץ לארץ; כן מסמיך סעיף זה את שר האוצר להתקין תקנות לביצוע החוק המוצע.

תזכיר-הצעת חוק הגנת הדייר (נוסח משולב) (תיקון) תשל"ב-1972
הסתייגות מהחלטה מס. חק/48 של ועדת השרים לעניני חקיקה מיום
כ"ט בטבת תשל"ג (3.1.73)

"סעיף 33 בתזכיר-הצעת חוק הגנת הדייר קובע כי במושכר אשר בו שירותים או מטבח משותפים תהא לדייר הנשאר זכות קדימה על פני דייר זר בכל מקרה של חילופי דיירים במושכר.
אולם לא ייחשב כדייר זר -

בעל הבית, צאצאים מבוגרים או בשואים של בעל הבית; אלמן או אלמנה של צאצא כל זמן שלא נישא שנית; הורים של בעל הבית; קרובים של בעל הבית, באישור בית הדין.

הבעתי את הסתייגותי מכך שבמקרים של דיירים הדורים בדירה בעלת שירותים משותפים, תהיה לבעל הבית או לקרוביו זכות קדימה על פני הדייר היושב בתוך הדירה וזאת מהטעמים הבאים -

- א. במדינה מודרנית יש לאפשר לכל משפחה לגור בתנאי מגורים מינימליים הכוללים מטבח ושירותים בלתי מחולקים ולא משותפים עם גורם זר.
- ב. כאשר דייר מוכן לגור עם עוד דייר בדירה משותפת, הוא עושה כן בהכירו מראש את שותפו ומתוך ידיעה כי יוכל לחיות עמו בצוותא בשלוש. אין הדבר כן כאשר מכריחים אותו לקבל שותף לדירה אותו אינו מכיר ועמו אינו מוכן או מסוגל לחיות בצוותא בדירה אחת.
- ג. דייר הגר ביחד עם עוד אדם או אנשים בדירה אחת הינו חסר אמצעים שכן אחרת היה מתגורר בדירה משל עצמו ולא ביחד עם אחרים.
- ד. אם אירע מזלו וחלק הדירה המשותפת התפצה, יש לאפשר לו לגור בצורה נורמלית ככל אדם ביישוב ולא עם שותפים נוספים.
- ה. ההצעה במתכונתה הנוכחית עלולה לפגוע לרעה דוקא בעלובי החיים, לגרום לסכסוכי שכנים שלא אחת נגמרים באסון ולהביא ללחץ בלתי הוגן מצד משפחת בעל הבית על הדייר הנשאר לעזוב את הדירה גם אם אין באפשרותו הכספית לעשות כן.

הריני מערער על ההחלטה מס. חק/48 של ועדת השרים לעניני חקיקה מיום כ"ט בטבת תשל"ג (3.1.73) ואבקש להביא ערעורי בפני הממשלה."

מוגש ע"י השר לקליטת העליה

תזכיר-הצעת חוק הגנת הדייר (נוסח משולב) (תיקון) תשל"ב-1972
הסתייגות מהחלטה מס. חק/48 של ועדת השרים לעניני חקיקה מיום
כ"ט בטבת תשל"ג (3.1.73)

"סעיף 33 בתזכיר-הצעת חוק הנ"ל קובע כי במושכר אשר בו שירותים או מטבח משותפים תהא לדייר הנשאר זכות קדימה על פני דייר זר בכל מקרה של חילופי דיירים במושכר.
אולם לא ייחשב כדייר זר -

בעל הבית, צאצאים מבוגרים או נשואים של בעל הבית; אלמן או אלמנה של צאצא כל זמן שלא נישא שנית; הורים של בעל הבית; קרובים של בעל הבית, באישור בית הדין.

הבעתי את הסתייגותי מכך שבמקרים של דיירים הדירים בדירה בעלת שירותים משותפים, תהיה לבעל הבית או לקרוביו זכות קדימה על פני הדייר היושב בתוך הדירה וזאת מהטעמים הבאים -

- א. במדינה מודרנית יש לאפשר לכל משפחה לגור בתנאי מגורים מינימליים. הכוללים מטבח ושירותים בלתי מחולקים ולא משותפים עם גורם זר.
- ב. כאשר דייר מוכן לגור עם עוד דייר בדירה משותפת, הוא עושה כן בהכירו מראש את שותפו ומתוך ידיעה כי יוכל לחיות עמו בצוותא בשלום. אין הדבר כן כאשר מכריחים אותו לקבל שותף לדירה אותו אינו מכיר ועמו אינו מוכן או מסוגל לחיות בצוותא בדירה אחת.
- ג. דייר הגר ביחד עם עוד אדם או אנשים בדירה אחת הינו חסר אמצעים שכן אחרת היה מתגורר בדירה משל עצמו ולא ביחד עם אחרים.
- ד. אם אירע מזלו וחלק הדירה המשותפת התפנה, יש לאפשר לו לגור בצורה נורמלית ככל אדם ביישוב ולא עם שותפים נוספים.
- ה. ההצעה במתכונתה הזוכחת עלולה לפגוע לרעה דווקא בעלובי החיים, לגרום לסכסוכי שכנים שלא אחת נגמרים באסון ולהביא ללחץ בלתי הוגן מצד משפחת בעל הבית על הדייר הנשאר לעזוב את הדירה גם אם אין באפשרותו הכספית לעשות כן.

הריני מערער¹ על ההחלטה מס. חק/48 של ועדת השרים לעניני חקיקה מיום כ"ט בטבת תשל"ג (3.1.73) ואבקש להביא ערעורי בפני הממשלה."

מוגש ע"י השר לקליטת העליה